

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU TUTANAK DERGİSİ

—●—
15'inci Toplantı
16 Mart 2021 Salı
—●—

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

I.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

III. İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

I.Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU

15'inci Toplantı
16 Mart 2021 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM KİT Komisyonu saat 15.34'te açıldı.

Komisyon Başkanı Mustafa Savaş, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklama yaptı.

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları ibra edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 17 Mart 2021 Çarşamba günü toplanmak üzere saat 19.25'te toplantıya son verildi.

16 Mart 2021 Salı
BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.34

BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat ŞATIROĞLU (İstanbul)

SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)

KÂTİP: Yavuz SUBAŞI (Bahkesir)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantıyı açıyorum. (*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bugünkü gündemimizde Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yılları bilanço ve netice hesapları yer almaktadır.

Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere, toplantımıza katılan kurum ve Sayıştay temsilcilerimizin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi sunumunu yapması için sözü Sayın Genel Müdürüme veriyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

III. İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Sayın Başkanım, maskemi çıkartabilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Maskeyi takıyoruz Sayın Genel Müdürüm. Konuşurken de maske takılı bir şekilde olacak çünkü salonumuz fiziki olarak küçük ve sayımız da epey kalabalık. O nedenle, pandemi koşulları nedeniyle maskeyi takıyoruz.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Sayın Başkan, Sayın Komisyon üyesi milletvekilleri, Sayıştay Başkanlığımızın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın, Strateji ve Bütçe Başkanlığımız ile Hazine ve Maliye Bakanlığımızın değerli temsilcileri; konuşmama başlarken şahsım ve kuruluşum adına hepinize saygılarımı sunuyorum.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; seksen beş yılı aşkın tecrübesiyle Türkiye'nin madencilik sektörünün temel taşlarından biri olan Eti Maden, bugün sektörde faaliyet gösteren pek çok kuruluşu ekonomiye kazandırarak ülkemiz madencilik altyapısının global standartlara ulaşmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Bugün ise, ana faaliyet alanı olan bor sektöründe, çevreyle uyumlu, iş sağlığı ve güvenliğinden ödün vermeyen, sürdürülebilir bir yaklaşımı benimseyerek faaliyetlerimizi sürdürmekteyiz.

Kuruluşumuzun 2017-2020 dönemi faaliyetleri ile 2021 yılı hedeflerimize değinmeden önce, dünya bor sektörünün genel karakteristikleri ile sektördeki gelişmelerden bahsetmek istiyorum.

Eti Madenimizi rakamlarla ifade edersek -2020 yılı için söylüyorum- bor pazarının yaklaşık yüzde 57'sine sahip, 620 milyon dolar ihracatı, 656 milyon dolar toplam cirosu, 100'den fazla ülkeye ihracatı mevcut, 350'den fazla müşteriye teslimat yapıyoruz. Toplam, yaklaşık 7.250 istihdamımız var ve toplamda da 3,3 milyar ton rezerve sahibiz.

Sayın Başkanım, buradaki slaytta da az önce bahsetmiş olduğumuz 3,3 milyar tonluk rezervimizin yüzde 73'e tekabül ettiğini görüyoruz. Türkiye'nin yüzde 73'e tekabül eden bu rezervinin totalde...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, mikrofona biraz daha yanaşırsanız... Ses biraz yetersiz geliyor.

Evet, buyurun.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Dünyada toplam 4,5 milyar tonluk bor rezervi mevcut, bunun yaklaşık 3,3 milyar tonu ülkemizde. Yine, slayttan da görülebileceği gibi, bu sektörde yaklaşık yüzde 6 bor rezervine sahip olan Amerika Birleşik Devletleri ilk rakibimiz ve yaklaşık yüzde 25'e yakın bir pazar payına sahip. Az önce, ilk slaytımda söylediğim gibi, yüzde 73 rezerv payına sahip olan ülkemiz ise yaklaşık yüzde 56-57 pazar payına sahiptir. O yüzden de pazarlama olarak hedefimiz rezerv kadar pazar payına ulaşmak. Yani yüzde 73 rezervimiz varsa da yüzde 73 pazarımız olsun diye mücadelemizi sürdürüyoruz.

Bugünkü tüketim değeriyle yılda yaklaşık 4 milyon ton bor tüketiliyor bütün dünyada, artı eksi yüzde 10 düşünelim ekonominin gidişatına göre. Bu değerlere göre baktığımızda, bizim rezervlerimiz yaklaşık yedi yüz-sekiz yüz yıl, rakiplerimizin de üç yüz-dört yüz yıl dünyanın bütün bor tüketimini karşılayacak bir rezerve sahiptir.

Bor tüketiminin nerelerde olduğu konusundaki slaytımıza baktarsak efendim, yaklaşık yüzde 50'si cam sektöründe, yüzde 15'i seramik, yüzde 15 gübre ve yüzde 20 de diğer sektörlerde kullanımı mevcuttur. Bor kullanıldığı her yerde, maalesef -halk arasında amiyane tabirle- yancı olarak düşünülebilir. Örnek vererek, cam sektöründe, cam yününde, borosilikat camlarda, fiberglas camlarda yüzde 7-8, yüzde 5-10, yüzde 10-15 gibi kullanılıyor. Bor yüzde 0,01 ile yüzde 20 arasında girdiği yere üretimde bulunuyor.

Bor ürünleri ve kullanıldığı sektörler baktarsak, dünyanın en büyük kolemanit ve tinkal rezervleri bizim ülkemizde, bor cevherimiz bizim ülkemizde. Bundan konsantre bor ürünleri, daha sonra rafine bor ürünleri ve yüksek teknoloji ürünlerine geçiş yapma hedefimiz var. Şu anda bizim satışlarımızın yaklaşık yüzde 98'e yakını rafine bor ürünü olarak satılmaktadır. İnşallah, bu 4'üncü kademeye geçtiğimizde, katma değerli ürün üretmeye başladığımızda borumuzun tonunu 10 bin, 5 bin, 3 bin dolarlara satacak teknolojileri ülkemize kazandırmak istiyoruz. Bununla ilgili bor karbür, ferro bor, bor nitrit konularında yatırım yapmak gibi bir hedefimiz var.

Bor piyasasında fiyat bir borsada belli olmuyor, fiyat tamamen müşteri ile satıcı arasında belirleniyor yani borun bir borsası yok. Az önce slaytlarda bahsettiğim gibi, rakipleriniz var ve müşterileriniz var. Bu müşterilerinizle, rakibinizle kalitede, fiyatta rekabet ediyorsunuz. Aynı zamanda bor borun rakibi yani borun bir sektörde kullanılırken bir ürünü, başka bir ürün o borun kullanıldığı yerde borun rakibi olabiliyor yine bor olarak. Artı, borsuz üretim mevcut yani bor kullanılan bir sektör, yıllar sonra bir bakıyorsunuz, borsuz üretime geçmiş, bor kullanılmamış. Eti Maden için, bizim için, ülkemiz için en büyük tehlike rakibin bor satmasından daha çok borsuz üretime geçilmesi. Bu da dünyada değişik zamanlarda karşımıza çıkan bir durum. Birbirlerinin ikamesi mevcut borların içinde, aynı zamanda bor dışı ürünlerle ikame mevcut ve yeni teknolojiler geliştikçe de borsuz üretimler mevcut. Bunun için hem bu ikame ürünleri hem borun kullanıldığı alanlardaki teknolojileri yakinen takip etmeniz gerekiyor. Bor piyasası böyle bir piyasa.

Dönem dönem, zaman zaman biz de duyuyoruz, bize de soruluyor, borda Türkiye tekel değil yani biz bor üretiminde 1 numarayız. Yaklaşık 5,7 milyon ton üretim kapasitesi var, bizim 2,7 milyon ton üretim kapasitemiz var, bor üretiminde 1 numarayız ama tekel değiliz. Şurada görmüş olduğunuz, Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere, Güney Amerika ülkeleri, Çin’de, Rusya’da rakiplerimiz var, değişik üretim kapasitelerine sahipler ve her bölgede bizimle rekabet ediyorlar. En büyük rakibimiz Amerika Birleşik Devletleri’ndeki Rio Tinto. Dünyada -az önce de söylediğim gibi- yaklaşık 4 milyon ton bor tüketimi var, artı eksi yüzde 10 yani 3,6 da olabilir, ekonominin gidişatına göre 4,3 de olabilir, 4,4 de olabilir ama bu seviyelerde devam ediyor. Bunun da parasal değeri yaklaşık 1,5 ile 2 milyar dolar arası, bor sektörünün parasal değeri. Az önce belirtmiştim efendim, yaklaşık o 4 milyon artı yüzde 10’luk bor tüketimini karşılayan ülkelerin şu an itibarıyla tahminen 5,7 milyon ton üretim kapasitesi mevcut, Eti Madenimizin tek başına yaklaşık 2,7 milyon ton üretim kapasitesi var, en büyük rakibimiz Rio Tinto’nun, Amerika’nın 1,3 milyon ton üretim kapasitesi var. Bu ikisini topladığınız zaman toplam üretimin yüzde 70’i yapıyor, dünyadaki toplam üretimin yüzde 70’i yapıyor. Bizim en büyük rakibimiz Rio Tinto, en çok sattığımız üründe de bizim rakibimiz. “Penta” dediğimiz, “Etibor-48” dediğimiz üründe yaklaşık 800 bin ton üretim kapasiteleri var. Az önce bahsetmiş olduğumuz yüzde 1-2 rezervi olan Peru’nun, Bolivya’nın, Şili’nin, Arjantin’in burada görmüş olduğunuz ürünler ve tonajları da mevcut. Kıyasıya bir rekabetin olduğu bir sektörden bahsediyoruz. Eti Maden bu sektörde, bor sektöründe tekel değil ve bu sektörde arz fazlası var.

Bu sektörde, bor sektöründe üreticinin değil, tüketicinin kral olduğu bir dönemi yaşıyoruz. Bor sektörü, bundan yaklaşık beş yıl önce tüketicinin değil, üreticinin kral olduğu bir sektördü yani üreticinin istediği rakama, istediği bölgede, istediği fiyatlara satma ihtimali vardı ama şu gün geldiğimiz noktada -o üretici krallığı yaklaşık bir on-on iki yıl sürmüş- tüketici krallığı var ve tüketicinin üreticiyi seçmeyle ilgili elinde birçok alternatif var. Şu haritadaki rakamlara baktığınız zaman, borik asitte rezervi yüzde 1 olan bir ülkeyle dünyanın bir tarafında mücadele ediyorsunuz siz borik asidinizi satmak için yani yüzde 1 rezervi olan yaklaşık 50-60 bin ton borik asit üreten bir ülke sizin bütün piyasanızı bozabiliyor fiyat açısından. Yani şunu bilmenizi isterim: Bor piyasasında Eti Maden tekel değil, yoğun bir rekabet var ve tüketicinin krallığı var.

Peki, yaklaşık 4 milyon ton artı eksi yüzde 10’luk bor pazarı nasıl dağılıyor? Borumuzun yaklaşık yüzde 50’si Asya bölgesinde kullanılıyor, yaklaşık yüzde 20’si Avrupa’da, yüzde 20’si Kuzey Amerika’da, yaklaşık yüzde 8’i Güney Amerika’da, yüzde 1 Orta Doğu’da, yüzde 1 de Afrika bölgesinde kullanılıyor, bütün Afrika’da.

Bizim satışlarımıza gelirse; Avrupa'da yaklaşık yüzde 85-90 pazar payımız var. Yakın olması, lojistiğimizin kolay olması dolayısıyla pazara sahibiz ama Avrupa'daki kurumsal firmaların tamamı mutlaka ve mutlaka ikinci tedarikçi kullanıyorlar. Hani o yüzde 10'luk, yüzde 15'lik payın hiçbir zaman bize geçme ihtimali gözüküyor yakın zamanda ama biz yine de mücadelemizi yapıyoruz. Aynı şekilde Asya'daki payımız yüzde 50-55'lerde, aynı şekilde Kuzey Amerika'da, hani rakibimizin olduğu bölgede yüzde 40'larda, Afrika'da yüzde 80'lerde, Orta Doğu'da da yüzde 80'lerde ve Güney Amerika'da yüzde 17'lerdeyiz. Güney Amerika'da bu kadar geride olmamızın sebebi de oradaki o küçük rezervlere sahip üreticilerin olması ve birtakım vergisel avantajların kendi içlerinde uygulanması ama orada da varız. Yani Türkiye olarak, Eti Maden olarak dünyanın her bölgesine bor satabilme kapasitemiz, kabiliyetimiz, lojistiğini gerçekleştirme gücümüz var. Yine bu bölgesel pazarlarda rakiplerle kıyas ettiğimizde, Asya pazarında yaklaşık yüzde 50'ye sahibiz ve burada Amerika Birleşik Devletleri ve Güney Amerikalılarla beraber ürün satışı yapıyoruz. Aynı şekilde, Kuzey Amerika, Amerika'nın olduğu bölgede yüzde 40'lardayız, yine Amerika'nın yüzde 55, Güney Amerika'nın da yüzde 6 payı var. Güney Amerika bölgesinde yüzde 73 Güney Amerikalılar, yüzde 17 Eti Maden, yüzde 10 da Amerika Birleşik Devletleri'nin payı mevcut. Bu oranlar, bor kullanım oranları da dünyada yüzde 48 ile 50 arasında Asya bölgesinde kullanım değişiyor, bizim satışlarımız da dikkat ederseniz ona uygun ilerliyor yani borun total kullanımı yüzde 50 civarı Asya bölgesinde, bizim bor satış miktarımız da yüzde 55'te mesela.

Yurt dışı şirketlerimize gelirse; Eti Madenin Lüksemburg ve Finlandiya'da 2 tane ana şirketi ve bunlara bağlı Rusya'da, Hong Kong, Şanghay ve Amerika Birleşik Devletleri'nde şirketleri var, total 6 adet şirketleri mevcuttur satışlarını gerçekleştirdiği.

Genel olarak, bor pazarıyla ilgili rezervimiz, piyasadaki payımız, üretim kapasitemiz, piyasamızın nasıl bir piyasa olduğu hakkında bilgiler verdim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; Eti Madenin 2,7 milyon tonluk üretim kapasitesi ve bunu satma zorunluluğu var. Üretmediğimiz her tonun bize bir maliyeti var. Biz satarak değil, aynı zamanda üreterek kazanmak zorundayız. Sırf satarak kazanarak burayı, bu üretim kapasitesini tutamayız, aynı zamanda üretmemiz de gerekiyor. O yüzden, bizim ana hedefimiz, 2,7 milyon tonluk üretim kapasitemizin hepsini satabilmek yani 2,7 milyon ton üretilip 2,7 milyon ton satabilmek; bütün amacımız, bütün çalışmalarımız bu yönde. Allah nasip ederse... Bu 2020 yılı pandemi yılıydı, bizim açımızdan da çok kötü bir yıld, yaklaşık 1 milyon 730 bin ton sattık bu sene, sunuş konuşmamın girişinde de var ama bu önümüzdeki dönem, 2021 yılı Eti Madenin en yüksek satış ve ciroyu, üretimi sağlayacağımız yılı olacak. Bunu da şundan söyleyebiliyoruz: Şu andaki ocak, şubat ve mart ayına baktığımızda geçen yıla göre yaklaşık 2,5 kat talep, yaklaşık 2 kat satışımız oldu. Şu an şunu da söyleyebiliriz: 2021 yılında biz üreteceğimiz, Allah'tan mâni olmazsa, bütün ürünlerin satışını gerçekleştirdik, Allah nasip ederse 2,5 milyon ton Eti Madenin bu yıl üretim, satış ve en yüksek ciro hedefi var.

Tabii, bunları nasıl sağlıyoruz, bu seneyi özellikle? Az önce bahsetmiş olduğum koyu bir rekabetin içindeyiz, bu rekabet esnasında ürünün kalitesi, lojistiğinin zamanında yapılması, müşteriye zamanında istediği ürünü ulaştırmamız çok önemli. Bu üretimlere bizim borumuz çok az giriyor ama olmazsa da olmaz olarak giriyor. Onun için lojistik ön plana çıkıyor, ürünün kalitesi ön plana çıkıyor ve fiyat ön plana çıkıyor. Bu sene rakibimizi birçok piyasada sildik. Bunu net olarak söyleyebiliyoruz, şu anda birçok piyasa da bizimle rekabet edemez pozisyona gelmiştir ve bu sene de 2,5 milyon ton üretim ve satış hedefine ulaşacağımız, ocak ayında yaklaşık 193 bin ton, şubat ayında aynı şekilde 190 bin tona yakın bir satış gerçekleştirdik, mart ayında da Eti Madenin tarihinin en yüksek satışını ve tonajını

gerçekleştirmeyi hedefliyoruz, 300 bin ton satış ve üretimi hedefliyoruz. Dediğim gibi, borik asitte, en çok ürün sattığımız pentada şu anda yıl sonuna kadar bütün ürünlerimizi, üretilecek ürünlerimizi satmış pozisyondayız.

Yine, Enerji Bakanlığımızın millî maden ve millî enerji politikası kapsamında geçen 2019 yılının Ekim ayında bor karbür fabrikamızın temelini attık, Çin devlet firması CMEC'le beraber gerçekleştirdik bunu. Bunu âcizane şöyle bir görsel olarak sizlere anlatmak istiyorum. Bor karbür fabrikamızda ne yapacağız efendim? Bor karbür fabrikamızda... Şurada görmüş olduğunuz, elimde tutmuş olduğum cevherimiz kolemanit cevherimiz. Biz bu cevherimizden şurada görmüş olduğunuz borik asidi üretiyoruz. Yani bu bor cevherimizin, kolemanitimizin tonu yaklaşık 120-150 dolarlarda, öyle düşünelim, biz bunu rafine bir ürün olarak, borik asit olarak bütün dünyaya satıyoruz. Allah nasip ederse bu yıl da 400 bin ton üretilip 400 bin ton satacağız yani yıl sonuna kadar olan bütün ürünlerimizi sattık bu sene itibarıyla. Bizim Eti Madenimiz...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Onun fiyatı kaçtan olacak?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER - Hangisinin efendim?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Elinizdeki, sağdaki.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Borik asidin fiyatı kitalara ve ülkelere göre değişiyor, ortalama 500 ile 600 dolar arası borik asidimizin tonu.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yani 130 dolar, katma değer katıyorsunuz, evet.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – 1'e 3 efendim yani 1'e 3.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Bir de yanlış bir algı var, sanki bor cevher olarak bütün dünyaya satılıyormuş gibi bir algı var; bizim dünyaya satışımız rafine ürün yani satışlarımızın yüzde 98'i bu rafine ürünüdür. Bizim Eti Madenimiz, nasip olursa bundan sonraki kısımda piyasada var olacak. Burada görmüş olduğunuz borik asidimiz ki bu, artık, az önce söylediğim gibi, yancı bir ürün değil, ana ürün. Bu bor karbür de ara ürün değil, ana girdi olarak borik asidi kullanıyoruz ve karbonla karıştırarak -çok basit anlatıyorum- bir fırında işliyoruz ve böyle bir ingot çıkıyor ortaya. Bu ingot, elmadan sonra en sert malzeme ve bunu öğütüyoruz. Neyle öğütüyoruz? Kendisiyle öğütüyoruz çok sert olduğu için, havayla yukarıda buluşturuyoruz, çarpıtıyoruz ve tozları yandan alıyoruz -çok basit olarak anlatıyorum- ve böyle bor karbür tozu elde ediyoruz. Bu bor karbür tozunun safsızlığı ve bu taneciklerin ölçüsü fiyatını ve kalitesini belirtiyor. Bizim üreteceğimiz ürün, tonu 25-30 bin dolara satılacak bir ürün, bu bor karbür tozu. Bu toz olarak da satılabiliyor dünya piyasalarına. Bu tozdan şurada görmüş olduğunuz zırh malzemeleri de üretebiliyorsunuz. Örnek, bu elimde görmüş olduğunuz bir helikopter pilotunun koltuğunun zırhlamasıyla ilgili kullanılan bir ürün. Böyle kullandığımız zaman da tonu 400 bin dolara geliyor yalnız buna şu kavisi bile vermek bir teknoloji gerektiriyor çünkü az önce de dediğim gibi, elmadan sonra en sert malzemeden bahsediyoruz. Aynı zamanda, zırhlı araçları zırhlatabiliyorsunuz. Çelikten yaklaşık 2 kat hafif, 3 kat dayanımlı bir malzemeden bahsediyoruz. Yani bir askeri zırhlarken 5,6 kiloyla komple zırhlatabiliyorsunuz. Aynı zamanda nükleer santrallerde nötron absorblama özelliğinden dolayı da bu bor karbür, şurada görmüş olduğunuz nötron absorblama çubukları ve topçukları da kullanabiliyor, o zaman da fiyatları daha uçuk rakamlara gidebiliyor.

Bizim ana hedefimiz, şurada görmüş olduğunuz 2 kademeyi sonrakilere geçirmek... Bor karbür tesisimizin temeli Bandırma'da 2019'un Ekiminde atıldı, Allah nasip ederse 2021'in son ayında performans testlerine başlayıp 2022'nin ilk çeyreğinde de üretime geçmeyi hedefliyoruz.

Lityum tesisimizi de Kırka'da kurduk 10 tonluk pilot tesisimizi. Bizim en büyük penta üretim tesisimiz Kırka, Eskişehir Kırka'mız en büyük penta üretim tesisimiz, aynı zamanda Eskişehir Kırka'mız dünyanın en büyük tinkal rezervlerine sahip ve bu tinkal rezervlerinde, bor rezervlerimizde, tinkal rezervlerimiz içinde lityum var, bu lityumun var olduğu da biliniyordu. Bu AR-GE çalışmaları bizim kurumumuzda 90'lı yıllardan bu yana yapılmaya başlandı. Dönem dönem bu yatırımların yapılması düşünüldü ama bizim son iki üç yıllık projenin artık fizibil olması, lityumun değerinin artması bu projeyi gerçekleştirmemizi sağladı. Bu projemizde ne sağlıyoruz efendim? 500 gram cevher üzerinden anlatacağım. Şu, bizim 500 gramlık bor cevherimiz, bu 500 gram cevherden 231 gram satılabilir penta elde ediyoruz Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri ve bu 231 gram satılabilir pentayı elde edip bunu dünyaya satıyoruz, yaklaşık 1,350 milyon ton penta üretim kapasitemiz var. Yaklaşık 225 gram katı atık ve 80 gram sıvı atık çıkıyor efendim. Bizim hikâyemiz burada bitiyor yani bu sıvı atığı sıvı havuzuna, katı atığımızı katı havuzumuza atıyoruz ve burada şu ürünü satarak paramızı kazanıyoruz. Yine, az önce söylediğim gibi, tonunu 400 dolar civarında bütün dünyaya satıyoruz bunu. Biz ne yaptık efendim? Şu sıvı atığın içinde, şu cevherin içinde bulunan lityumu ve yine bunun içinde de bir bor var, bir miktar bor da kaçıyor bu atığın içine. Bu lityumun, bu 80 gram sıvı atığın içindeki öncelikle yine satılabilir bir deka elde ediyoruz, yaklaşık 8,3 gram. Yaklaşık 63 gram saf su elde ediyoruz ve 0,1 gram lityum elde ediyoruz. Artık atık miktarlarımız neredeyse onda 9'a düşüyor, yani 8 gram atığa düşüyoruz ve şurada da görmüş olduğunuz 0,1 gram katı atığa düşüyoruz. Yani şuradaki 80,6 gramlık atığımız 8 grama ve 0,1 gram katı atığa dönüşüyor ve 0,1 gram lityum elde ediyoruz. Ne kadardan? 500 gram cevherden 0,1 gram lityum elde ediyoruz. Ama büyük resme geçsek büyük resimde -burada gözüküyor ama sizlerin rahat görmesi için bunu kaldırıyorum- 2,7 milyon ton cevher işliyoruz ve yaklaşık 1,250 bin ton penta üretiyoruz. 1 milyon 200 bin ton katı atık ve 433 bin ton sıvı atık çıkıyor, 40-50 derecede. Bundan 600 ton lityum elde edeceğiz, 44 bin ton deka elde edeceğiz -bu, ekonomik değeri olan bir ürün, tonu 400 dolarlara satılan bir ürün- ve 340 bin ton saf su elde edeceğiz, bunu da tekrar proseslerimizde kullanacağız. Üretim sonucunda 500 ton katı atık, 47 bin ton da sıvı atık olacak.

Biz, her ton için bir baraj yapma ve kamulaştırma yapmak zorundayız. Yaklaşık, her ton için harcadığımız parayı da düşündüğünüzde bu projeye biz yılda 1 milyon doların üstünde bir rakamı baraj ve kamulaştırma için harcamamış olacağız. Çünkü biz bu üretimi her yıl yapıyoruz, her yıl bu atıklar çıkıyor. Bu projemizin böyle bir avantajı var. Ekonomik olarak da yaklaşık lityum karbonat 20 bin dolar civarında, 99,9 saflıkta bir üründür bu. Dekamız yaklaşık 400 dolar civarında. Saf suyun da bir ekonomik değeri var. Yani, totalde baktığınızda 30 milyon dolara yakın bir ekonomik değerden bahsediyoruz şu kolonda. Bir de bunun çevreye olan zararlarını azalttığımızı düşünürseniz, yılda 1 milyon dolar harcamanızdan kurtardığınızı düşünürseniz, bizim için bu projeyi hayata geçirmek 2021 yılı hedeflerinden. 10 tonluk kısmı yaptık, açtık, şu anda üretimleri başladı. Bu 600 tonluk lityum karbonat üretim tesisini de -Allah nasip ederse- bu yıl da temelini atıp sözleşmesini imzalayıp kurmaya başlayacağız.

Ülkemizde yaklaşık 1.200 tonluk lityum karbonat tüketimi var. Bu emaye ve sır sektöründe kullanılan lityum karbonat. Bizim ürettiğimiz lityum karbonat onlar için çok lüks kaçır. Biz pil seviyesinde bir lityum karbonat üretiyoruz. Bizimkisi emaye ve sır için de kullanılabilir bir lityum karbonattır.

Evet, Boron, doğal mineralli temizlik ürünüdür. 25 Ocak 2019'da Boron ismiyle piyasaya çıktı. Daha önce Etimatik olarak üretimimiz mevcuttu. 25 Ocak 2019'da bu Etimatik ürünümüzün üretim şekli aynı, içerik aynı; yeni bir fabrika kurarak, ambalajını yenileyerek, ismini yenileyerek, dağıtım ağını yenileyerek 25 Ocak 2019'da Boron'umuzu piyasaya sunduk. 2019 yılında yaklaşık 34 bin ton Boron sattık, toz Boron -yaklaşık, küsuratı söylemek istemedim, 33 bin küsur, 34 bin ton- bu da yaklaşık yüzde 8 pazar payına denk geliyor, 2019 yılı için söylüyorum. 2020 yılında yaklaşık 16 bin ton sattık. Bizim satışımızın şöyle bir anlamı var: Piyasada satış yapan rakiplerimiz var, bizim ürünümüzün fiyatı, bizim ürünümüzün müşteriye sunduğu imkânlar belli. Biz doğal bir ürün satıyoruz, bizim ürünümüz parlak bir beyazlık vermez, bizim ürünümüz kokmaz, bizim ürünümüz köpürmez diğer rakiplerimiz gibi, bu 3'ü de kimyasal olarak sağlanan faktörler. Biz, sadece doğal bir temizlik veriyoruz ve ürünümüzde. Biz 25 Ocak 2019'da piyasaya çıkarttığımızda 22,50'ye çıkardık. Aynı gün piyasada bizim rakibimiz olan üst segment ürünlerin 4,5 kilosu 45 liraya, 43 liraya satılıyordu. Aynı 4,5 kiloluk ürünlerin şu anki raf fiyatları 27 lira, 26 lira, 24 lira. Bizim Boron'umuzun piyasayı böyle bir düzenleyici etkisi de var.

Borel, Bortam. 15 Nisanda Borel'imizi piyasaya sunduk. Pandemi ortamında bizden böyle bir ürün çıkarmamız noktasında... Biz kendimizin kullanımı için çıkarmıştık, bunu bütün piyasaya yaymamız istendi, iyi ki de yaymışız. 100 mililitrelik Borel'imiz bugüne kadar yaklaşık 6,8 milyon adet satıldı. Şu anda elimizde kullandığımız 100 mililitreden 6,8 milyon adet, 1 litrelikten 500 bin adet, 5 litrelikten 120 bin adet Borel satıldı. 15 Nisanda piyasaya çıktığımızda bizim Borel'imiz KDV dâhil 7,45 liraya satılıyordu, aynı gün -internet sitelerine girip bakılabilir- en düşük 100 mililitre dezenfektan fiyatı 20 liraydı ve hiçbirinin de ruhsatı yoktu. Biz, çıktığımız gün ruhsatımızı da aldık ve KDV dâhil 7,45'e sattık, ondan sonra bütün o dezenfektanların fiyatları da peyderpey düşmeye başladı.

Tarım sektörüne yönelik geliştirmiş olduğumuz Etidot-67'miz var. Etifert ve Eti-Kbor var. Uluslararası piyasalarda -az önce slaytlarda da sunduk- bizim borumuzun da yüzde 15'i, dünya borunun da yüzde 15'i tarım sektöründe kullanılıyor. Bu tarım sektöründeki ihtiyaçlara binaen, bize gelen taleplere binaen Etifert ve Eti-Kbor dediğimiz potasyumlu gübrelerimizi de hem Hindistan hem Tayland piyasasına kullanması için sunduk. Yine 2,4 milimetre tane boyutuna sahip granül boraks penta, granül üleksit ve granül kolemanit ürünlerini de piyasaya sürdük.

Yine, Eskişehir Sivrihisar sahamızda nadir toprak elementlerimiz var. Bu nadir toprak elementimizle ilgili 53,8 milyon ton bir rezervden bahsediyoruz. Burada bahsetmiş olduğumuz nadir toprak elementlerimiz çok stratejik sektörlerde kullanılıyor. Bununla ilgili de ÇED süreçlerimiz devam ediyor ve nadir toprak elementleriyle ilgili Eskişehir Beylikova'da bir işletme kurduk. O işletmede ihalemi yaptık, pilot tesis binalarımızı kuruyoruz. ÇED'imiz çıktıktan sonra da bu nadir toprak elementleriyle ilgili pilot tesisimizi kuracağız.

Burada da -son sandığımız bu- şurada görmüş olduğumuz yine 500 gram cevherimiz var. Bu 500 gram cevherden 187 gram florit ve 155 gram barit elde edeceğiz. Daha sonra şurada görmüş olduğunuz nadir toprak konsantrasyonu ve toryumun olduğu yaklaşık 16 gram bir sıvı ürün çıkacak, aynı zamanda 140 gram da bir katı atık çıkacak. Bu nadir toprak konsantrasyonu ve toryumu daha sonra pilot tesislerde denemelerimizi yaparak burada görmüş olduğunuz seryum, neodmiyum oksit, lantan oksit, prodoryum oksit ve daha sonra seryum ve neodmiyum olarak piyasalarda satışı mevcut bunların. Bu piyasaların, nadir toprak oksitleri piyasasının yüzde 80 üretimi ve yüzde 80 satış piyasasına Çin hâkim. Biz bu tesisleri, pilot tesisimizi gerçekleştirerek bu teknolojiyi elde etmeye çalışıyoruz, kendi mühendislerimizle, kendi çalışanlarımızla. Nasip olursa, ÇED'imiz çıktıktan sonra da bu tesiste bu bahsetmiş olduğum ürünleri pilot ölçekte üretmeye başlayacağız.

Yeni ürün üretimine yönelik yatırımlarımız: Tarım sektörüne yönelik 35 bin tonluk granül ürün üretim tesisi kurma projemiz var. Aynı şekilde, 500 tonluk ferrobör üretim tesisi ve 600 tonluk -az önce anlatmış olduğum- lityum karbonat üretim tesisi kurma hedeflerimiz var.

Sayın Başkanım, Komisyonumuza Eti Madenin faaliyetleriyle ilgili özet bilgiler sunmuş bulunuyorum. Çalışmalarımıza katkı sunacak çok değerli görüş ve eleştirileriniz için şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi, önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

Kurumun 2017 yılı Alt Komisyon raporunda 3 önerisi, 2018 yılı Alt Komisyon raporunda 2 önerisi bulunmaktadır.

2017 yılının 2 no.lu önerisi ile 2018 yılının 1 no.lu önerisi benzer mahiyettedir. Bu sebeple, bu öneriler birlikte görüşülecektir.

Şimdi, 2017 yılının 1 no.lu önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 1:

Kurum işletmeleri atık barajları için, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına sunulan ve şartlı olarak onaylanan kapatma planları ve iyileştirme planları içerisinde, taahhütlerin ve bu kapsamda yapılacak çalışmaların, çevre mevzuatı gereği yasal yaptırımlara maruz kalınmaması açısından en kısa sürede yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun, cevabı alalım.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Sayın Başkanım, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanımız Uğur Bey cevabı okuyacaklar.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, buyurun.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANI UĞUR AYDOĞAN - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kapatma planları onaylanan, Emet Bor İşletme Müdürlüğü bünyesinde Espey ve Hisarcık Konsantratör Atık Barajları, Kırka Bor İşletme Müdürlüğü bünyesinde 5 atık barajı ve katı atık depolama alanı, Bigadiç Bor İşletme Müdürlüğü bünyesinde 4 adet şlam göleti ve Kestelek Konsantratör Atık Barajı bulunmaktadır.

Atık barajlarının kapatma planında yer alan üst örtü teşkilinin oluşturulmasına yönelik Gebze Teknik Üniversitesi tarafından sürdürülen araştırma çalışmaları tamamlanarak 06/02/2020 tarihli ve E.8294 sayılı yazımızla Çevre ve Şehircilik Bakanlığına sunulmuştur. Bakanlıkça da uygun görülmesi hâlinde, satış hedeflerimize göre belirlenen üretim programının aksatılmadan sürdürülmesi sağlanacak şekilde yapım işleri devam eden atık barajlarının işletmeye alınmasını müteakiben kapatma planlarında yer alan termin programına göre bahse konu atık barajlarının ve katı depolama alanının kapatma işlemleri gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda, Kırka Bor İşletme Müdürlüğü bünyesinde yer alan ve güncellenen, Maden Atıkları Yönetmeliği'ne göre yenilenen 2, 3, 4, 5, 6 no.lu atık barajları ve atık kil sahası kapatma planı, bu konuda kuruluşumuzca yetkilendirilmiş firmanın 19/01/2021 tarih ve 21-013 sayılı yazısıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığına sunulmuştur.

Emet Bor İşletme Müdürlüğü bünyesindeki kullanım ömürleri henüz dolmayan Espey ve Hisarcık Konsantratör Atık Barajlarının üretim faaliyetlerimizdeki devamlılığın sağlanabilmesi için kullanımına devam edilebilmesi amacıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı nezdinde girişimde bulunulacaktır.

Bandırma Bor ve Asit Fabrikaları İşletme Müdürlüğü bünyesinde bulunan Ağıldere Atık Depolama Sahası'nın üretimde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için 2026 yılına kadar kullanılmasına ilişkin revize iş termin planı 18/06/2019 tarihli ve E.13765 sayılı yazımızla Çevre ve Şehircilik Bakanlığına sunulmuştur. Bakanlığın 01/10/2019 tarihli ve 45369 sayılı cevap yazısına konu olan değerlendirmeleri çerçevesinde, özellikle gözlem kuyusundaki analizlerin yılda 4 defa izlenecek şekilde olması için gerekli çalışmalar tamamlanmış, 2021 yılı içerisinde iş termin planı Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yeniden sunulacaktır.

Kestelek'te bulunan mevcut atık barajlarının 2014-2019 yıllarını kapsayan kapatma planı süresi dolduğu için, atık barajları 2020 yılı itibarıyla kullanılamamaktadır. 2019 yılı sonunda, atık göletlerinin kullanım süresinin uzatılması için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulunulmuş ve Bakanlığın talep ettiği güçlendirme çalışmaları 2020 yılı Şubat ayı itibarıyla tamamlanmıştır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının değerlendirmelerine göre gerekli işlemlerin tamamlanmasında son aşamaya gelinmiştir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ederim.

Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı? Yok.

Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Ortaya çıkabilecek çevresel risklerin minimize edilebilmesini teminen önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini yüce Komisyonun takdirlerine arz ve teklif ederiz efendim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, 2017 yılının 2 no.lu önerisi ile 2018 yılının 1 no.lu önerisi benzer mahiyette olduğundan birlikte görüşeceğiz.

Daha kapsamlı olan 2018 yılı önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 1:

Sermayelerindeki ana teşekkül payı yüzde 100 olan yurt dışı alt şirketlerin denetim usul ve esaslarına ilişkin 2005 yılında TBMM KİT Komisyonunda alınan kararın yanı sıra, bu süreç içinde ilgili mevzuatta meydana gelen değişiklikler de dikkate alınarak yurt dışındaki ana-alt şirketlere ilişkin olarak;

Kamu kaynağı kullanan ve çok yüksek tutarlarda ürün satışı gerçekleştiren bu şirketlerin işletme faaliyetlerine ilişkin önem arz eden belgelerin, yeminli tercümanlar tarafından tercüme edilmiş nüshalarının teşekkül merkezinde bulundurulması,

Bu şirketlerin denetlenme usul ve esasları ile ilgili olarak TBMM KİT Komisyonunun ilgili kararında yer alan “Komisyonca denetimlerini teminen; bu kuruluşlarla ilgili olarak düzenlenen bağımsız denetim raporları ile bu kuruluşların sermayesini sağlayan kamu iktisadi teşebbüslerince yapılan denetimleri sonucu hazırladıkları raporlar üzerinden Sayıştay tarafından incelenmesi, denetim sonuçlarının, yıllık denetim raporlarına dâhil edilmesine karar verilmiştir.” hükmüne uygun yıllık denetimlerinin yapılması.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Yanıtı alalım.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANI UĞUR AYDOĞAN - Merkezi yurt dışında olmasına rağmen hem ana şirketlerimiz Etimine SA ve AB Etiproducs OY hem de alt şirketleri bulundukları ülke mevzuatına göre kurulmuş şirketlerdir. Bu çerçevede, kuruluşumuzun yönetimi ve denetimi altında olmakla birlikte, faaliyet gösterdikleri ülkelerin yasalarına tabidirler.

Söz konusu şirketlerden Etimine SA'nın 01/01/2017-31/12/2017 faaliyet dönemi hesapları, alt şirketlerinin denetlenmesinin tamamlanmasından sonra konsolide olarak Lüksemburg'da yerleşik BDO Audit SA bağımsız denetim firması tarafından denetlenmiştir. Denetim raporunda, denetlemenin Uluslararası Denetleme Standartları'na göre yapıldığı, yıllık hesapların Lüksemburg'daki yasal düzenleyici şartlara uygun olarak 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla Etimine SA'nın yıllık hesap ve işlemlerini ve mali durumunu ve sona eren yıl için çalışma sonuçlarını gerçek ve açık olarak yansıttığı belirtilmiştir.

Aynı şekilde, AB Etiproducs OY'nin 01/01/2017-31/12/2017 faaliyet dönemi hesapları, alt şirketinin denetlenmesinin tamamlanmasından sonra konsolide olarak Finlandiya'da yerleşik Ernst&Young OY unvanlı bağımsız denetim firması tarafından Fin Denetleme Standartları'na göre yapılmaktadır. 2017 yılı hesap ve işlemlerinin denetimine ilişkin denetim raporunda, şirketin yıllık hesap ve işlemlerinin Finlandiya yasalarına uygun olarak düzenlendiği ve gerçeği yansıttığı belirtilmiştir.

Diğer taraftan, faaliyette bulundukları ülkelerin yasal mevzuatı gereği yapılan yukarıda anılan denetim usulünün yanı sıra, yurt dışı şirketlerin denetim usulüne ilişkin esasların, uluslararası standartların referans alınarak gerçekleştirilmesi amacıyla, Etimine SA ve AB Etiproducs OY firmaları ve alt şirketlerinin 01/01/2019-31/12/2019 faaliyet dönemini kapsayan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na (IFRS) göre hazırlanmış konsolide hesapları, Uluslararası Denetim Standartları'na (ISA) göre bağımsız denetim firmaları tarafından denetimi gerçekleştirilerek raporlanmıştır.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı?

Sayın Yavuzılmaz, buyurun.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) – Sayın Genel Müdür, değerli Yönetim Kurulu üyeleri, değerli bürokratlar, Sayıştayın kıymetli denetçileri ve milletvekili arkadaşlarım; hepiniz hoş geldiniz.

Daha önce birçok kez yazılı soru önergesiyle sordum, CİMER'den sordum; çeşitli yollardan doğru bilgi edinmeye çalıştım ama mümkün olmadı. Ümit ediyorum... Bugün... Çok basit, böyle “2X2=4” gibi yani matematikteki dört işlem zorluğunda bir soru soracağım ve yanıtını da net olarak istiyorum.

2017 yılı Sayıştay Raporu'nda diyor ki: “Eti Madenin yurt dışındaki şirketlerindeki genel müdürlerine ortalama 13.500 avro tutarında aylık maaş ödemesi yapılmaktadır.” Şimdi, bunu iki yere göstereceğim: Bir, Sayıştay yetkililerine. Sayın Sayıştay Başdenetçimiz buraya bakarsa... Bakın, burada...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Oradan gözükmüyor yalnız, hani, oradan gösteriyorsunuz ama...

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) – Öyle mi? Ben işaret edeyim de...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayfa numarası ve madde numarasını söylersen onlar da not alırlar, oradan bakarlar; tamam mı Sayın Vekilim?

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) – Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü 2017 yılı Sayıştay denetim raporu, sayfa 77...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Herkesin gözü sizin kadar keskin değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ... 3'üncü paragrafın son cümlesi: "13 bin 500 tutarında aylık maaş ödemesi yapılmaktadır." diyor.

Şimdi, 2018 yılının Sayıştay raporuna geliyoruz: Aa! Birdenbire cümle uçmuş. Bütün paragraflar aynı, tam benim birkaç yıldır üzerinde durduğum ve peşine düştüğüm bu maaş bilgisi. O da ben özel şirkette çalışan, bizi ilgilendirmeyen, kamu kaynağı kullanmayan, vatandaşların vergilerinden oluşan bir kaynağı kullanmayan bir şirkette çalışan birisinin maaşını sormuyorum, tam da bir milletvekili olarak, vatandaşın vergisiyle ödeyerek oluşan bütçe kaynağından ödenen bu yurt dışındaki şirketlerin Genel Müdürlerinin maaşını soruyorum. Sormak hakkım mı?

AHMET KAYA (Trabzon) – Elbette.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yanlış bir şey var mı bunu sormak istememde? Türkiye'de devlet kurumlarında çalışan herkesin maaşları belli ama iki yıldır bir türlü bu güncel bilgiyi alamıyorum. Sayıştay Başdenetçisi bu cümleyi buradan neden çıkardığını açıklamak zorundadır. Aksi takdirde, bu dakikadan sonra, Eti Madenle ilgili yapacağımız denetim kıymetini büyük ölçüde bir sansürleme gölgesinin altında kalacağı için kaybedecektir. Bu, hem devlet kurumlarına hem bürokratlara hem milletvekillerine hem de vatandaşlarımıza yapılacak büyük bir haksızlıktır.

O nedenle soruyorum: Eti Madenin yurt dışındaki şirketlerinin Genel Müdürlüklerine ödenen aylık ortalama maaş tutarı nedir? Konut hakkı verilmekte midir? Araç tahsisı yapılmakta mıdır, araç ve şoför? İkramiye almaktalar mıdır? Yolluk ödemesi yapılmakta mıdır? Çift maaş, prim uygulaması var mıdır? Yakıt ücretleri ödenmekte midir? Ve bunu her yurt dışı şirketin Genel Müdürlüğüne tahsis edilmiş bu bütçe ve bunun ne kadarının kullanıldığını öğrenmek istiyorum.

Şimdi, diğer bir... Yani ümit ediyorum cevabını verirsiniz çünkü daha önce şöyle cevaplar verildi: "Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğüne bağlı yurt dışındaki şirketler bulundukları ülke mevzuatına göre kurulmuş olup şirketlerin genel müdür maaş ve sosyal hakları faaliyette bulunulan ülkenin şartları dikkate alınarak bu şirketlerin yönetim kurulu tarafından belirlenmektedir." diyor yani zaten "İki kere iki dört." dediğim kısım bu ama benim arzu ettiğim şey rakam; rakam istiyorum.

Şimdi, ikinci bir konu da yurt dışındaki şirketlerin denetlenme usulüyle ilgili. Şimdi, Sayıştay, her ne kadar yurt dışı şirketleriyle ilgili birkaç cümle rapora yazsa da yüzde 97'lik gelirini yurt dışındaki şirketin üzerinden kazanan Eti Maden, yurt dışı şirketlerinin, bu önündeki şirketlerin belirli bir ciddiyetle denetlenmediğini buradan görüyoruz. Neden? Çünkü Sayıştay bulgularında zaten bunu ifade ediyor, diyor ki yurt dışı şirketlerin denetlenme usullerinin belirlenmesini istiyor. Bağımsız denetim raporları yani bu şirketlerin bulundukları ülkelerdeki bağımsız denetim raporlarının sanki yeterli olduğundan hareketle sunulup -yani Sayıştaya sunulup- sunulmaması üzerinde durulan bir bulgu var burada. Hâlbuki bağımsız denetim raporu bir harcamanın doğru yapılıp yapılmadığını denetlemiyor ki, o yönden incelemiyor ki. Dolayısıyla, bu görevi yapacak olan Sayıştaydır, bu görevi de 2001 yılından itibaren kendi yazdığı bulgu itibarıyla etkin bir şekilde yerine getirememiştir. Bu bakımdan, biz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak şimdi KİT Komisyonu Başkanlığına sunacağımız dilekçeyle birlikte 2001 ve 2020 yılları arasındaki bağımsız denetim raporlarının yeminli görevliler tarafından tercüme edilmiş nüshalarının Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanarak Sayıştay ve TBMM KİT Komisyonu Başkanlığına teslim edilmesi hususunun Komisyonda oylanarak Eti Madene önerilmesini talep ediyoruz. Yani bulguya verilen yanıtta 2017 ve 2019 yıllarına ait olan bağımsız denetim raporlarını Sayıştaya, onların ısrarlı bulgularının üzerinde gönderilmiş olması daha önce gönderilmediğini veya bulgular itibarıyla 2018 yılında da gönderilmiş olduğu gibi bir sonucu ortaya çıkarmıyor, burada ciddi bir denetimsizlik var.

Evet, yani bu Komisyon toplantısının sonuna kadar ben bu rakamı isteyeceğim. Eğer Başkanım, uygun görürseniz, Sayın Genel Müdürümüz bu yurt dışı şirketlerinin Genel Müdürlerinin maaşlarını şu anda versin, böylelikle bu konuya odaklanmayalım, en azından diğer bulgulara odaklanalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Kara, buyurun.

ESİN KARA (Konya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdürüm, Yönetim Kurulu üyeleri; hoş geldiniz Komisyonumuza.

Ben de 2’nci maddeyle ilgili görüşlerimi beyan etmek istiyorum: Yurt dışında yapılan Türkiye Finansal Raporlama Sistemleri Standartları ve uluslararası denetim standartlarına göre bir denetimin gerçekleştirdiğini beyan ediyorsunuz. Şimdi, bağımsız denetçilerin ve yeminli mali müşavirlerin yapmış olduğu denetimler genelde muhasebe denetimidir yani faturaların, defter ve belgelerin defterlere düzgün bir şekilde geçirilip finansal tabloların gerçeği yansıtıp yansıtmadığıyla ilgilenirler, detaylı bir şekilde randıman analizidir, vesairesidir çok fazla girilmez.

Benim burada sormak istediğim şu: Bizim Sayıştayımız bir denetim yaparken hem performans denetimi hem usul denetimi hem de muhasebe denetimini gerçekleştiriyor, o yüzden bir ihale varsa o ihalenin her türlü şartnamesine, vesairesine varıncaya kadar detaylı bir şekilde inceleme yapıyor. Bu yabancı firmaların yapmış olduğu denetimlerde sadece muhasebe denetimi mi gerçekleştirilmiştir, yoksa başka denetim yani usul denetimleri de yapılmış mıdır? Çünkü biliyoruz ki bir yönetim kurulunun yapmış olduğu herhangi bir hatadan dolayı şirketler ağır cezalarla karşılaşabilirler ve biz de bu cezalarla muhatap olabiliriz, bu noktada bunu sormak istedim.

Ayrıca, şimdi, 2017 yılının ikinci raporunda Sayıştay önergeyi sorarken “yüzde” 50’nin üzerinde ortaklığımız.” demiş, 2018’de ise “yüzde 100” şeklinde ibarede bulunmuş. Tabii, ben de şöyle bir inceledim: Biz, tek düzen hesap planında eğer bir şirketin yüzde 10’una kadar ortağı isek yani bir şirketin sermayesinin yüzde 10’una kadar sahipseniz, alırsanız bunu bağlı menkul kıymetler hesabında muhasebeleştirirsiniz; yüzde 10 ile yüzde 50’si arasında hissesine sahipseniz iştirakler; yüzde 50 üzerinde ise bunu da bağlı ortaklıklarda muhasebeleştirirsiniz. Her iki önergede de Sayıştay, yüzde 50’nin üzerinde ve yüzde 100 diye belirtmiş. Ama bizim hesaplarımıza baktığımız zaman bilançomuzda iştirakler hesabında görüyoruz, normalde bunların o zaman bağlı ortaklıklar hesabında muhasebeleştirilmesi gerekiyordu yüzde 50 ve üzerinde muhasebeleştirmişsek. Bununla ilgili de yine Sayıştayın 2018 yılı sayfa 96’da bilanço dipnotlarında, dipnot 16’da sermayesine dâhil olduğumuz firmalar belirtilmiş, orada iki tanesi yüzde 50 ve yüzde 75 yani bağlı ortaklıklar hesabında olması gerekiyor; üç tanesi yüzde 20, 26 ve 33 hisselerine sahibiz, iştirakler hesabında; bir tanesi ise yüzde 5 yani bağlı menkul kıymetler hesabında muhasebeleştirilmesi gerekiyordu. Burada muhasebesel bir hata olduğunu düşünüyorum.

Yine, yüzde 100, tamamına bizim sahip olduğumuz firmalar neden yurt dışında kuruldu? Yani Türkiye’de tam mükellefiyet şartlarını sağlayıp yurt dışında kurulunca orada daha az vergi ödeyeceğimiz için mi şube açma şekline gidilmedi de merkezi yurt dışında olan kuruluş olarak kuruldu? Vergi avantajı sağlamak amacıyla mı yoksa Türkiye’de hani, orada tam mükellefiyetten kaynaklanan bir sıkıntı olduğundan mı? Benim sorularım bu kadar şimdilik.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Kara.

Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hoş geldiniz.

Ben de size başarılar diliyorum çalışmalarınızda, Eti Madene. Yaptığınız sunumda da faaliyetlerinizi ayrıntılı bir biçimde anlattınız ama biz bu madde üzerinde 2017, öneri 2’de yani 2018/1 aynı mahiyetteki öneride -daha önce de üzerinde durduk, daha doğrusu Sayıştay durdu- Deniz Yavuzılmaz’ın söylediği gibi, 2017 raporunda, orada kurulan şirketlerin genel müdürlerinin 13.500 euro seviyesinde ücret aldığını, 2018’de ise Sayıştayın bunu rapordan çıkardığını görüyoruz. Demek ki burada saklanan bir hadise var yani gözlerden kaçırılan bir maaş durumu var. Bu, gerçekten üzücü bir durum. Deniz Bey ve Esin Hanım çok ayrıntılı bir biçimde bu şirketlerin niye yurt dışında kurulduğunu, kamu iktisadi teşebbüslerinin Türkiye’de faaliyet göstermesi gerekirken diğer 2 ülkede kurulan ve denetlemesi bağımsız denetim kuruluşlarına terk edilen bu 2 şirketi Türkiye’deki Sayıştayın ve Türkiye Büyük Millet Meclisini temsilen KİT Komisyonunun niye denetleyemediğini de onların hesaplarını niye göremediğini de faaliyetlerini niye göremediğini de açıkça sordular. Şimdi, en başta yurt dışı iştiraklerinin mutlaka denetlenmesi gerektiğine vurgu yapıyor Sayıştay, “Bunlar denetlenmeli.” diyor. Siz de diyorsunuz ki: “Ya, bunları zaten bağımsız denetim kuruluşları denetliyor, Sayıştaya ne gerek var?” tarzında bir yaklaşımınız var, uzunca bir süredir böyle. Şimdi, bağımsız denetim kuruluşlarının denetlemesinde, Esin Hanım’ın söylediği gibi rakamsal boyutları var, doğru da olabilir yani bir an için onlara güvenelim. Ama Sayıştaydan niye kaçırılıyor bu denetleme, niçin getirilmiyor? Bunun için atılması gereken adımları hep birlikte atmak gerekiyor. Yurt dışı iştirakleri bulundukları ülkede denetlensin, sorun yok. “Oranın yasalarına göre denetleniyor efendim, Türkiye’de denetlenmez.” diye bir kuralı nereden bulup çıkardık biz yani? Öyle bir şey ilk defa Türkiye’de bu dönemde yaşanıyor, bu iktidar döneminde yaşanıyor. Büyük paralardan söz ediliyor, büyük kazançlardan söz ediliyor ve yurt dışı iştirakleri kurumun toplam satışının yüzde 72’sinin yurt dışı kısmını gerçekleştiriyor. Büyük paralardan söz edilen bu şirketler Türkiye’de ne Sayıştay tarafından ne Meclis tarafından ne KİT Komisyonu tarafından denetlenemiyor, rakamları bile göremiyoruz.

Yine, 2018 yılı raporlarında dikkati çeken, burada yer alan hadise, yurt dışı seyahatleri. 2018 yılında 29 yurt dışı seyahati gerçekleştirildiği görülüyor. Bu seyahatlere yabancı dil bilmeyen personelin götürüldüğü ifade ediliyor raporlarda. Üstelik Sayıştay bu seyahatlerin madencilik faaliyetiyle ilgili olup olmadığı noktasında da bir şüpheye işaret ediyor. Seyahat giderlerine ve harcamalarına ilişkin belgelerin Eti Madende bulunmadığı, tüm giderlerin denetlenemeyen yurt dışı şirketleri tarafından karşılandığı vurgulanıyor. Şimdi, biz bunları göremediğimiz için ne kadar harcadınız, kaç kişi gittiniz, nasıl bir seyahat oldu, kaç gün kalındı, hangi otellerde kalındı, ne yapıldı, ne yenildi, ne içildi, kimse bilmiyor yani bilmesi de imkânsız, “Bunu bilse bilse yurt dışı denetim şirketleri biliyor.” diyorsunuz. Şimdi, ben size soruyorum...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Pardon Sayın Vekilim, sözünüzü kesiyorum ama sorunuzu anlayabilmek için soruyorum: Buradan yurt dışına giden kişiler için mi sorunuzu soruyorsunuz, yoksa yurt dışından buraya gelenler için mi?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hayır, buradan gidiliyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama giderleştirme Genel Müdürlükten mi, buradan mı?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Buradan gidiliyor, 29 seyahat gerçekleştiriliyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tamam, ben bunu öğrenmek istedim sadece.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Şimdi ben de onu soracaktım. 2018, 2019 ve 2020 yılında; hangi ülkelere kaç seyahat gerçekleştirdiniz, kimler gitti, ne kadar masraf edildi? Bu seyahatlere ayrı ayrı toplamda kaç kişi katıldı? Seyahate katılanlar arasında gerçekten yabancı dil bilmeyen var mıydı? Yani

ne için gitti? Ne oldu? Yani teknik bir eleman mıydı? Yurt dışı seyahatleri madencilik araştırmalarıyla ilgili miydi? Yıl yıl ben kurumun kasasından ne kadar para çıktığını merak ederek soruyorum. Ayrıca hem Eti Maden Genel Müdürlüğünde hem de yurt dışı iştirakleri yönetiminde görev alan kişiler var mı? Bunlar mı gidip geliyor daha çok sıklıkla? Varsa bunlar kimler ve Eti Madenden ve oradaki iştiraklerden ayrı ayrı ücretler mi alıyorlar, onları da merak ediyoruz yani bilinmeyenler içerisindeyiz bu noktada. Eti Madenin yurt dışı şirketlerinde görev yapan genel müdürlerin maaşını Deniz Yavuzyılmaz sordu, geçmişte sorduk, dile getirdik, anlattık. Yani döviz olarak kendi ülke standartları içerisinde alınıyor bu ücretler demek Türkiye'deki genel müdürlerle ve şirketlerin başında bulunan, KİT'lerin başında bulunan, genel müdürlerle bir skala olması gerekirken yani bir ücret dengesi olması gerekirken uçuk ve afaki rakamlara çıkması açısından bakıldığında bunun da sıkıntı yarattığını düşünmek lazım. Belki orada euroyla harcama yapıldığı için veya dolarla harcama yapıldığı için nispeten oranın hayat şartlarına göre biraz daha yüksek olabilir ama 13.500 euro bazına baktığınız zaman, onu da 9'la çarptığınız zaman çok büyük bir rakam karşımıza çıkıyor ve o günkü rakamlara biz 13.500 euro diyoruz, belki şu anda 15 bin euro alıyor, belki 16 bin euro alıyor, bilemiyoruz yani. Bu bilinmezlerle ilgili lütfen Eti Maden olarak KİT Komisyonunda bizlere açıklamalar yapmanızı istiyorum.

Sayın Başkan, teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Buyurun Sayın Öztürk.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle böylesine önemli, stratejik bir kurumda çalışmalarınızdan dolayı da başarılar diliyorum, çok güzel bir sunumunuz vardı.

Bulguyla ilgili konuşacak olursam da Eti Madenin bu yurt dışındaki 2 ana şirket ve ona bağlı alt şirketlerinin özellikle Eti Madenin yurt dışı satışlarının yüzde 71'ine tekabül ettiğini ve bu anlamda da bu şirketlerin önemli olduğunu görmek lazım. Eti Maden Varlık Fonuna aktarılrken, fona devredilirken KİT statüsündeki şirketlerin Sayıştay denetimine tabi olduğu vurgulanmıştı ve KİT Komisyonu da bu konuda bir karar almıştı. Kurumun denetim bilgilerine bakıldığında şirketleri Sayıştay denetleyemiyor, işin ilginç Eti Madenin Teftiş Kurulu da bu şirketleri denetleyemediği gibi bir denetim programına da sahip değil ama uluslararası şirketler Eti Madenin yurt dışı şirketlerini inceleyebiliyor. Sorum şu: Sayıştayın denetiminden kaçırılan Eti Madenin yurt dışı şirketleri için uluslararası bağımsız denetim kuruluşlarına bugüne kadar ne kadar ödeme yapılmıştır? Bununla birlikte, yönetim kurulu başkanı ve üyeleriyle, genel müdür, genel koordinatör, genel müdür yardımcıları gibi üst düzey yöneticilerine cari dönemde sağlanan ücret ve benzeri menfaat tutarlarına ilişkin bilgiler ile yurt dışındaki şirketlerin yöneticilerine kira, araç, kredi kartı, maaş ve benzeri menfaatler için yapılan ödemeleri öğrenemiyoruz. Eti Maden kâr eden bir kuruluş. Kâr eden bir kuruluşun hesaplarını rahatlıkla Sayıştay denetimine açması gerekirken neden bilgi saklama ihtiyacı hissediliyor? Bununla birlikte, yurt dışındaki bu 2 şirketin de kuruluş tarihlerine baktığımızda, biri 1982, biri 1984. Dolayısıyla bu şirketler daha öncesinde yani AK PARTİ'si iktidarından önce de Sayıştay denetimine tabi miydi, değil miydi? Dolayısıyla 1982 ve 1984'te kurulan bu kuruluşlar 2002'ye kadar veya 2002'den sonra Sayıştay denetiminden ne zaman çıktı, bunları merak ediyorum. Öncesinde Sayıştay denetimleri varsa daha sonra neden denetlenemez hâle geldi, bunları merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

Buyurun Sayın Karakaya.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bu konu öyle bir tartışma götürecek bir konu. Ancak şunu da ifade edelim -demin Esin Hanım'da söyledi- uluslararası finansal raporlama standartlarına göre hazırlanan, IFRS'lere göre hazırlanan mali raporlar yine uluslararası denetim standartlarına göre bağımsız denetim kuruluşları tarafından denetleniyor ve açık bir şekilde görüşleri belirtilerek raporlanıyor.

Şimdi, bu bağımsız denetim raporlarını, biz diğer KİT'lerden de kendilerine bağımsız denetim yaptıran KİT'lerden de istedik ki zaman zaman bunlarla ilgili bu taleplerimizi de yerine getirdiler. Bunlar özellikle muhasebe temel kavramları açısından bakınca belki bizim şu anda KİT'lerin tabi olduğu ya da uyguladıkları tekdüze muhasebe sistemi uygulamasıyla raporlama yönüyle bazı farklılıklar oluşturabiliyor.

Tabii ki bu bağımsız denetimin asli görevi; sunulan finansal raporların arka planındaki belgelere dayalı olarak gerçekliğini ortaya koymak, ona göre de bir görüş geliştirmek. Yani bu anlamda bağımsız denetim raporlarını hiç değersiz gibi değerlendirmenin de çok doğru bir yaklaşım olmadığını ifade etmem lazım. Eğer bunu ifade etmezsem hakikaten birçok akademisyen arkadaşlar da ve bu alandaki arkadaşlar da bunu çok yadırgarlar. Dolayısıyla, bugün uluslararası arenada da insanlar özel sektörde özellikle büyük yatırımlar yapıp paralarını bir yerlere koyma durumunda kaldıklarında istedikleri bağımsız denetim raporlarıdır çünkü o şirketlere gidip kendilerinin her şeylerini denetlemeleri mümkün değildir yani insanlar o raporlara dayanarak milyon dolarlarını, milyar dolarlarını yatırabiliyorlar. Bu anlamda, elbette, geçmişte yaşadığımız o “Enron olay”ları vesaireler de bir gerçektir, Amerika’da yaşananlar, denetim skandalları vesaire... Ama bu konularla da ilgili ciddi tedbir ve önlemler alınmıştır ya da bunlarla ilgili ciddi cezalar da söz konusudur.

Ben burada bir şeyi merak ediyorum. Tabii ki Sayıştayımızın buradaki Eti Madenin yurt dışındaki bu şirketlerinin denetiminde bir sınırlılığının olmasını hiçbirimizin kabul etmesi mümkün değil. Burada, Sayıştay herhangi bir konuda, herhangi bir iş ya da işlemle ilgili bir hususta bir tereddüt söz konusu olduğunda bu konularla ilgili bilgi ve belgeleri istediğinde bu bilgi ve belgelerin verilmemesi ya da bu konuda gerekli açıklamaların yapılmaması gibi bir durum söz konusu oluyor mu? Yani, buradaki konu hakikaten bir denetim yapılmıştır, elbette bu baz alınacaktır, bir güven olayı mutlaka söz konusu olacaktır. Eti Madenin yine, merkez olarak kendi teftiş kurulları, kendi inceleme ve iç denetimleri mutlaka vardır ama burada önemli olan Sayıştayın bu denetimle ilgili hani bakalım, denetleyelim, tamam ama bu denetim giderek orada, buradaki merkezlerde olduğu gibi kalıcı bir şekilde Sayıştay görevlilerinin sürekli olması biçiminde de istenebilir. Belli aralıklarla gidilip denetim yapılabilir ama sonuç itibarıyla buralardaki bir tereddüt ya da açıklanması gereken bir şey söz konusu olduğunda bu bilgi ve belgeler kurum tarafından sunuluyor mu? Yoksa bu bizim yurt dışı faaliyetimizdir, biz bu konuda bilgi veremeyiz şeklinde bir dirençle karşılaşılıyor mu? Ben, işin doğrusu, bunu merak ettim.

Yine, bu konu benzer KİT'lerde de -şu anda yanlış hatırlamıyorsam- yine gündeme gelmişti. Denetimle ilgili bir kısıtlama ve sınırlamanın olmadığı da ifade edilmişti. Bu yönüyle de bir açıklama yapılabilirse durumun netleşmesi açısından iyi olur diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Tuncer, buyurun.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdür, Sayın Yönetim Kurulu üyeleri; hepiniz hoş geldiniz. İyi bir toplantı olmasını temenni ediyorum.

Sayıştayın burada belirttiği hususta ben kısaca bir değerlendirme yapacağım. Bu belirtilen yurt dışındaki firmaların da Eti Madene bağlı firmaların da millî firmalar olduğu ve bunun Eti Madene ait firmalar olduğu... Yani bir ağaca benzetirsek; gövde Eti Maden ama dalları da o firmalar, dolayısıyla gövdeyi denetleyebiliyorsam, ben o dalları da yani yan firmalarını da, çocuklarını da denetleyebilmeliyim diyor öz anlatış şekliyle. Nitekim, Kurum da verdiği cevapta aslında bunu zımnen de kabul ediyor, diyor ki: “Merkezi yurt dışında olmasına rağmen hem ana şirketlerimiz hem de alt şirketlerimiz” diyerek yani ‘-miz’ ekini kullanarak o şirketlerin tamamen kendine ait olduğunu kabul ediyor. Bir firmanın kendisi Sayıştay tarafından denetlenebiliyorsa, Eti Madeni Sayıştay her yönüyle denetleyebiliyorsa, onun kuruluşlarını da yan kuruluşlarını da denetleyebilmelidir. Bu yan kuruluşları, sadece ve sadece yurt dışında olduğu gerekçesiyle, “Oradaki ülke yasalarına bağlıdır.” savunmasıyla geçiştirmek doğru değildir. O firmalar Türk firmasıysa, hangi ülkede olursa olsun, aynı zamanda Türk kanunlarına, Türk hukukuna da tabidir. Tamamen yurt dışı merkezli ve Türkiye’yle hiç bağlantısı olmayan bağımsız firmalar tarafından denetleniyor savunmasını da kabul etmiyorum. Türkiye ile ilgili olmayan bağımsız firmalar tarafından denetlenebiliyorsa tamamen Türkiye’nin millî bir kuruluşu olan Sayıştay tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlenmesi de hakka, hukuka ve yasaya adil ve uygun olanıdır. Bu yüzden ben Sayıştayın bu önerisini çok makul buluyorum ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna bu konunun taşınmasını, bununla ilgili yapılacak bir düzenleme varsa da yapılmasını öneriyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Tuncer.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm yanıt için öneriyle ilgili olarak.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, şey Sayıştay Başkanlığından o cümleyi neden çıkardığıyla ilgili bir bilgi talep etmiştim. Genel Müdülden sonra mı söylenecek?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayıştay Başkanlığımıza bir dilekçeyle başvurursunuz Sayın Vekilim, oradan istersiniz, şimdi böyle bir usul yok yani.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Cevap verebilir Sayın Başkanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani Başdenetçi sorumlu.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, kendileri yazmamış olabilir, onun için Sayıştay Başkanlığımıza yazarsanız...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Peki, Sayıştayın 2017 yılı raporunu yazan denetçi burada mı acaba, onu öğrenebilir miyim, yoksa sürüldü mü?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tamam, burada. Dediğim gibi, bizim böyle karşılıklı milletvekillerimizin Sayıştay denetçileri...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Başkanım, öyle bir şey yok, sorulur, Sayıştaya da soru sorulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tamam sorulur da ben Başkan olarak diyorum ki: Sayıştay Başkanlığına bir dilekçeyle başvurun o zaman yanıtını alırsınız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman Sayıştay niye katılıyor ki bu denetime? Yani orada sadece oturarak...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Neyse...

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Usule göre Sayıştay cevap verebiliyor.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Verebiliyor.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Usulde öyle bir aykırılık yok, gerekirse bir usul tartışması açılabilir.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ben siyasi bir baskı var mı, onu anlamaya çalışıyorum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkan, biz Sayıştaya soru sorabiliyoruz, onlar bize yazıp verebiliyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Soramazsınız demiyorum ki!

ATİLA SERTEL (İzmir) – Orada siz soruyorsunuz, bu konuda Sayıştayın görüşü nedir diyorsunuz? Zaman zaman siz soruyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İyi de burası -o zaman gelin buraya oturun- Başkanlık Divanı ama!

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hayır, olur mu ya! Öyle şey olur mu? Burada biz üyeyiz ve burada görev görüyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tamam, benim üye olarak da size saygım var.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayıştaya bizim soru sorma hakkımız var. Her daim oldu, biz bunu sorarız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Var, tamam.

Tamam, sorabilirsiniz. Ben soramazsınız demiyorum.

Ben Başkanlık Divanı olarak hakkımı bu şekilde kullanıyorum Değerli vekilim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayıştayın cevap verip vermemesi de oradaki denetçinin görevidir, siz araya perde çekemezsiniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Çekmiyorum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – O soruya yanıt vermesi lazım, olur mu öyle şey!

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Yani belki yanıtı makul bir şekilde verecekler, o doğrultuda oyumuzun rengini yansıtacağız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bir saniye... Ya, Sayın Vekilim, Genel Müdürü de dinleyelim, gerekirse söz veririm.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Keyfe göre yönetim olmaz, usullere göre olur. Usul tartışması açarız. Olur mu öyle şey?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Açın, her şeyi açarız, konuşuruz. “Yaparız.” diyorsunuz ya!

ATİLA SERTEL (İzmir) – Olmaz öyle şey!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Lütfen ya, tehdit ederek toplantılarımızı sürdüremeyiz, lütfen Sayın Vekilim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Tehdit değil, niye tehdit olsun? Usul tartışması açmak tehdit mi olurmuş ya?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tamam.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Mecliste, Genel Kurulda usul tartışması açıyoruz, tehdit mi etmiş oluyoruz?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İlk önce Sayın Genel Müdürümüzü...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bakın, bir saniye... Genel müdürümüzü bir dinleyelim, tatmin olmazsak...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Siz deyin ki Deniz Bey: “Önce Genel Müdürü dinleyelim, sonrasında Sayıştaya soru soralım.” deyin.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, öyle söyledim ama bakın...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ama “Sayıştaya yazın yazıyı, ona cevap versin, dilekçe yazın.” Burası Dilekçe Komisyonu değil ki!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama Sayın Sertel, arkadaşımız, Sayın Vekilimiz, Sayın Yavuzyılmaz bizim yerimize geçiyor. Biz Genel Müdürümüze söz vereceğiz, bir dinleyelim, anlayalım.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ya, Başkan, Deniz Yavuzyılmaz da size sordu.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hayır, Sayıştaya şey yaparak sordu Sayın Vekilim, lütfen ya.

ATİLA SERTEL (İzmir) – İyi niyetle sordu, “Nasıl yapalım Sayın Başkanım?” diye sordu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, ben kendi adıma sormuyorum, millet adına soruyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Dur, bir dinleyelim, tatmin olmazsak sorarız.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Tamam, soralım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Konu, sorunun yanıtını benim merak etmem, sizin de hiç merak etmemeniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bir saniye...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Genel Müdür konuşsun, biz gene o soruyu sorarız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, o zaman tekrar değerlendiriz.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hangi vekilimizin sorduğunu not etmemişim ama 82 ve 84 yıllarında kurulan şirketlerin niçin kurulduğuna dair bir soru vardı.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Ben niçin kurulduğunu sormadım. “82 ve 84 dönemlerinde Sayıştayın denetimine tabi miydi?” diye sordum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Geneli üzerinden bir değerlendirme yapın Sayın Genel Müdürüm yani teker teker değil.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Bu şirketlerin kuruluş amacı Eti Madenin ürünlerini yurt dışı piyasalarda yerinde satabilmesi ve bu satışı yaparken piyasadan haberdar olması -az önce sunumda söyledim- 100 ülkede 350 destinasyona, 10 binden fazla müşteriye Eti Madenin satışı mevcut. O satışları yaparken yerinde olmak, yerinde bulunmak, yerinde müşteriyle temas kurmak, aynı zamanda, bugün, bu yıl Eti Maden, 2021 yılında, 2,5 milyon tondan fazla satış, 2,5 milyon tondan fazla üretim yapacaksa yine bu şirketlerimizin oradaki faaliyetleriyle bunları yapacak, oradaki kurmuş oldukları depo sistemleriyle ürünü müşteriye amade hâle getirmekle ve yapacak. Yani dünyaya yayılmış Eti Madenin 6 şirketinin Rusya’da 1, Avrupa’da –ben göreve başladığımda 18 veya 17 diye hatırlıyorum, yanlış olmasın- şu anda 13, Amerika Birleşik Devletleri’nde 3, Asya bölgesinde 3 deposu var. Bu depolarla ürünü emre amade hâle getiriyorsunuz. Bugün 2021 yılımda rakibin –tırnak içinde- felç olmasının sebebi eti madenin bu dağıtım ağıdır. Şu anda rakip felç olmuştur, şu

anda piyasaya ürün sunamamaktadır, Eti Madenle fiyat rekabeti yapamamaktadır, bir bölgeden komple çekilmiştir, müşterilerine yazılar göndermektedir, “Biz, size şu kadar süre mal veremeyeceğiz.” diye. Niçin? Az önce bahsetmiş olduğumuz şirketlerimizin oradaki bu dağıtım ağının depo faaliyetlerinden dolayı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biz görebiliyor muyuz depo faaliyetlerini çeşitli tablolarda, matematiksel olarak, rakam olarak yoksa subjektif mi söylüyorsunuz, görmüyoruz bunları.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürümüz tamamıyla bitirsin konuşmasını.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Sayın Komisyon Başkanım, sayın değerli milletvekilleri; bizim bu şirketlerimizin böyle fonksiyonları var ve bu şirketlerimiz bu fonksiyonlarından dolayı istihbarati bilgilerden -yani piyasayla ilgili, müşteriyle ilgili- tutun, ürünü emre amade etmekten tutun, o anki o piyasada neler olup bittiğine kadar... Bakın, şu anda rakibin düştüğü bu pozisyonu biz bu şirketlerimiz vasıtasıyla öğrendik, oradaki insanlarımız vasıtasıyla öğrendik. Şu anda ürün tedarikini müşterilerine sağlayamadığını bu şirketler vasıtasıyla öğrendik. Bu şirketlerin böyle bir fonksiyonu var.

Sayın Vekilimiz sormuşlardı: “82’den, 84’ten bu yana denetim, Sayıştay denetimleri hiç oldu mu?” diye. Yani arkadaşlara da ben sordum, Sayıştayla ilgili hiçbir denetimin 82 ve 84’ten bu yana olarak Başbakanlık Yüksek Denetlemede ilgili mevzuata göre yapılan denetimler üzerinden gerçekleşmiş o dönem yani kuruluşundan bu yana. KİT’lerin Sayıştay denetimi Sayıştay konusunda yapılan değişiklikler sonrası gündeme gelmiş.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu denetlemiş değil mi?

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Denetlenmiş herhâlde değil mi?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Evet.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Yeterli, tamam. Yani sistem değişikliğiyle beraber Sayıştay denetliyor.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER –Onun dışında, yurt dışı seyahatleri konusu efendim, Sayın Komisyon Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; yurt dışı seyahatleriyle ilgili bütün bilgileri sizin talep ettiğiniz rakamlarıyla hepsini verebiliriz. Bizim bütün bu yurt dışı çıkış onaylarımız Bakanlığımız tarafından oluyor. Yani denetlenmeden gitmiyoruz efendim. Yani biz bir olur alıyoruz, kurumun genel müdürü, daire başkanı, müdürü, mühendisi yurt dışına çıkarken izne tabi efendim, o izinler alınarak gidiliyor. Bizim az önce sunumunu yaptığımız, lityum karbonat olsun, bor karbür olsun, ferrobor olsun, bakın, bu teknolojilerin büyük çoğunluğu maalesef bizde yok, bizde yok efendim. Biz bu teknolojilerle ilgili, ilgili ülkelere gittiğimizde yani hiçbir şey bilmiyorsanız rakibiniz gibi yaparsınız, biz de hiçbir şey bilmiyorsak –tırnak içinde- Çinliler gibi yapıyoruz. Çinliler bir otomotiv fabrikasını veya bir teknolojik bir yeri ziyaret ettiklerinde en az 8-10 kişi her meslek dalından elektrikçisi, makinecisi, madencisi, kimyacısı, hepsiyle gider ve bizim bu seyahatlerle –bir kısmına ben de katıldığım için söylüyorum- giden arkadaşları seçim kriterlerimiz, birinci seçim kriterimiz tecrübeleri, birikimi. Mesela Eti Madenden kimyacı bir arkadaşı bu seyahate götüreceğiz değil mi? O arkadaşın birikimi ve tecrübesini önceliyoruz, dilini incelemiyoruz Sayın Vekilim. Yani biz diyoruz ki: Bu arkadaşın birikimi... Örnek veriyorum, Çin’e gittiniz, zaten Çin’le muhatapsınız, mutlaka Çin’de bir tercüman kullanıyorsunuz ki bizim kullandığımız tercüman hep Çince-Türkçe tercümandı. Sonuç itibarıyla, bizim yurt dışı seyahatlerde önceliğimiz birikim ve tecrübe, sonra dile bakıyoruz. Tabii ki dil önemli, tabii ki dil çok önemli ama birinci önceliğimiz seyahatlerde bu ve seyahate giderken her mesleki koldan arkadaşı götürmeye çalışıyoruz. Bir tesis kuruyorsanız,

kimyacı, madencisi, elektrikçisi, makinecisi, inşaatçısı olması gerekiyor ve bunun da çok faydasını gördük Sayın Vekilim, Komisyon üyelerimiz; çok faydasını gördük. Yani orada bir arkadaşın o tesisi gezerken bir şeyi görmesi, biz o şartnameleri oluştururken karşıdan bunu isterken bize çok büyük faydaları oldu, maddi faydaları oldu, parasal faydaları oldu. O birikimi biz böyle kullandık. Sizin istemiş olduğunuz, Komisyonumuzun istemiş olduğu bütün o seyahatle ilgili verileri de veririz efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Seyahat giderlerinde yurt dışı şirketleri kendi bütçelerinden harcama yapıyor mu? Ne kadar yapıyorlar? Onu sunarsanız...

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Bu verilerin hepsini yazılı olarak veririz efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, Türkiye’deki Genel Müdürlük bir bütçe ayırıyor olabilir ama yurt dışındaki şirketler de harcama yapıyor, onu göremiyoruz, ne harcadığını. Belki sunduğunuzun 5 katı harcama yapıyor yurt dışı şirketler üzerinden yani onları da sunmanız lazım diyoruz.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Sayın Başkanım, yurt dışı şirketlerimizin genel müdürlerinin maaşlarıyla ilgili biz defaatle bu konulara hep aynı şekilde cevap veriyoruz. Yine, bahsedilen 13.500 euro yurt dışı şirketlerimizin genel müdürlerinin maaşları -yani son verdiğimiz cevapta da söyledik- gibi bir maaş ödemesi söz konusu değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ortalama diyor zaten.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – 13.500 euro maaş ödemesi –bakın, yine cevabi kâğıdımızdan okuyorum- böyle bir maaşın verilmesi söz konusu değil efendim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Daha üstünde mi daha altında mı?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Aşağısı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bunu söyleyebilmemiz için ne kadar olduğunu açıklamanız gerekir.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Bunları da inşallah yazılı olarak bütün cevaplarını vereceğiz.

ATİLA SERTEL (İzmir) – 13.498 euro diyelim, böyle olur mu? Yazılı yanıt verin bence.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Yazılı cevapla vereceğiz Sayın Başkanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, veremeyeceksiniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, ben de size buradan bir soru sormak istiyorum.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Buyurun efendim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yurt dışında bulunan şirketlerin uluslararası akredite olmuş bağımsız denetim kuruluşları tarafından denetlenen, Türkçeye tercüme edilerek verilen raporlar bizim Sayıştay denetçilerine düzenli olarak o döneme ilişkin denetim kapsamında, o yıla ait veriliyor mu, verilmiyor mu?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Talep edilmesi hâlinde veriliyor Sayın Başkanım. Ben, bugün Komisyonumuza gelmeden önce...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bir saniye...

“Bu veriliyor.” diyorsunuz.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Evet.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayıştaya soralım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Talep edilmesi hâlinde veriliyor Komisyon Başkanım.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Dilekçeyle başvuruluyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Allah aşkına, lütfen ya... Sayın Tuncer, lütfen...

ATİLA SERTEL (İzmir) – CHP olunca dilekçe, siz olunca dilekçesiz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama lütfen ya, lütfen ya...

Peki, buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkan, istediğimiz zaman veriliyor ama bizim raporlama dönemine yetişmiyor. Yani bizim raporlama dönemine yetişebilmesi için mali yılı takip eden nisan ayı sonuna kadar verilerin bize verilmesi gerekiyor. Çünkü denetim ekibimiz mayıs ayı sonuna kadar son rötuşlarını yapıp raporu Başkanlığa sunuyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, yurt dışında bağımsız denetim kuruluşları tarafından akredite olmuş, bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılan o denetim raporlarının, tercümesi edilmiş Türkçe raporların bizim Sayıştay denetçilerimize zamanında ve eksiksiz olarak verilmesini buradan Başkanlık Divanı olarak ve KİT Komisyonu olarak istiyoruz. Tamam mı?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Tamam Başkanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2001 yılından itibaren tercüme edilmiş hâliyle.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hayır, 2001 yılından itibaren var zaten, onları da verin Sayıştay denetçilerimize.

Peki, teşekkür ediyorum.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Sayın Başkanım, ben bugün Komisyonumuza gelmeden önce bu denetim raporlarının arkadaşlarla tek tek üzerinden geçtik.

Sayın Başkanım, bir düzeltme yapacağım az önceki konuyla ilgili.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Daha sonra geneli üzerinde yaparsınız düzeltmeyi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, maaş konusu netleşmedi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – “Yazılı olarak vereceğim.” dedi Sayın Vekilim, “Yazılı olarak vereceğim.” dedi. Siz dinlemiyorsunuz.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Deniz, “Yazılı olarak vereceğim.” dedi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, bu rakamı yazılı olarak vermeyeceğini biliyorum, 3 defadır aynı şeyi yapıyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – E, canım, nereden biliyorsun? Niyet okuma lütfen, niyet okuma, “Vereceğim.” diyor, lütfen...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, vermedi. O zaman şöyle sorar mısınız Sayın Genel Müdüre: “Matematiksel, sayı olarak maaş tutarı...”

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ya, Allah aşkına...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne demek ya? Cumhurbaşkanı'dan daha yüksek maaş alıyorlar.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ne biliyorsun sen? Verilmesi gerekebilir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada yazıyor, Sayıştay raporunda yazıyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alıyorum.

Buyurun.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkanım...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ya, bir şey üretiyoruz, bir başarı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen karşılıklı konuşmayın.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Örtülü ödenek niye var?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne diyorsunuz? Benim görevim bu, sormayacak mıyım?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bağımsız denetim kuruluşları, en önemlisi o.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Arkadaşlar, Sayıştayı dinleyelim.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – “Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunun 01/03/2005 tarih ve 21’inci Birleşiminde alınan karar gereğince ‘Komisyonun denetiminde bulunan kuruluşların, sermayesinin yarısından fazlasına iştirak ettikleri ve idare merkezleri yurtdışında bulunan, faaliyetleri yabancı ülke mevzuatına tabi olan bağlı şirket ve iştiraklerin’ Komisyon tarafından ilgili karara uygun olarak denetiminin yapılabilmesi ve tespit edilebilecek eksikliklerin Sayıştay denetim raporlarına dercedilebilmesini teminen, Sayıştay tarafından istenecek bilgi ve belgelerin ilgili yılı takip eden nisan ayı sonuna kadar Sayıştaya gönderilmesi önem arz etmektedir.

Açıklanan nedenlerle önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini yüce Komisyonun takdirlerine arz ve teklif ederiz.”

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, 2017 yılının 3 no.lu genel önerisini okutuyorum:

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 3: 2017 yılı Sayıştay denetim raporunda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

Buyurun yanıt için.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANI UĞUR AYDOĞAN – 2017 yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi doğrultusunda hareket edilmektedir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı?

Buyurun Sayın Yavuzyılmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, bulgu “7.2.2: Genel Müdürlük binasıyla ilgili olarak her yıl yüksek tutarda kira ödemesi yapılması.” Konunun özeti aslında bu. Nasıl kira ödemesi yapılmış? Şimdi, biraz önce yurt dışındaki şirket genel müdürüne 13.500 avro tutarındaki maaşı düşük bulan AK PARTİ’li arkadaş, umarım bu konu en azından onu ilgilendiriyordur. Şimdi, rakamları söylüyorum.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Dünyadan haberiniz yok ya.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, bu bulgudaki sayıları vereyim, bakalım dünyadan haberim var mı, yok mu? Sizin de vatandaşın gerçeklerinden haberiniz yok.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – AK PARTİ’li hiçbir milletvekili 13.500 avroya “düşük” demedi. Kayıtlara geçiriyorlar, kullanıyorlar. Polemiğe girmeyin burada.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, güzel, üzerine bir de özür derseniz daha güzel tutanaklara geçer çünkü ne söylediğimi Sayın Milletvekili biliyor.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Tutanağa bakarsınız.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Arkadaşlar, tutanağı biz mi tutuyoruz?

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Öyle bir şey demedi.

AHMET KAYA (Trabzon) – Ağzınızdan çıkmayan bir şey tutanaklara girmemiştir, demediye girmemiştir.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Tutanağa bakarsınız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ayrıca, kendi düşüncelerini kendisi ifade edebilir.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Sayın Vekil dedi ki: “AK PARTİ’li vekiller düşük buldu. “ dedi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, gündeme davet ediyorum.

Buyurun Sayın Yavuzyılmaz, konuşun, devam edin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arkadaş dedim... Ve ısrarcıyım söylediği yönünde de.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Öyle bir şey yok.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – “Dünyadan haberiniz yok.” dedim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun, devam edin Sayın Yavuzyılmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aynı 2018 yılı sırasındaki o şirket genel müdürlerinin 13.500 avroluk maaş cümlesini nasıl çıkarttıysanız, bunu da tutanaktan çıkarttırırsınız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Yavuzyılmaz, devam edin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, ben konuya döneyim. Belki bu ilginizi çeker.

Evet, deniyor ki bulguda: “2012 yılında Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü bir bina kir alıyor. Antares AVM ofis kule kira bedeli olarak Dolunay AVM Yatırım İşletme ve Konut İnşaat Ticaret Şirketine şubat ayında otuz altı aylık peşin olarak son üç kat hariç, KDV dâhil 11 milyon 307.411,36 lira, 2012 yılı Ekim ayında da otuz altı aylık peşin olarak son 3 kata KDV dâhil 586.988,64 lira ödeme yapıyor. Yani, toplam üç yıl için 11 milyon 894 bin 400 lira KDV dâhil ödeme yapmış. 2015 yılında KDV dâhil 3 milyon 982 bin 938,96 lira, 2016 yılında KDV dâhil 4 milyon 564 bin 85,91 lira, 2017 yılında KDV dâhil 2017 ve 2018 yılının Haziranına kadar, Sayıştay raporunda yazdığı üzere, 27 milyon 847 bin 709,82 lira ödeme yapılmış. Ayrıca, Sayıştay raporunda Kira sözleşmesinin “Genel Şartlar” bölümü “2) Kira Bedeli” başlıklı 5’inci maddesinde diyor ki: “Üç yıllık kira bedelinin peşin olarak yatırılmasından dolayı bu süreç içerisinde kira artışı yapılmayacaktır. Kira süresinin bitiminden sonra kira sözleşmesinin aynı şartlarla yenilenmesi hâlinde kira bedeli Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi yani ÜFE on iki aylık ortalamalara göre yüzde değişim oranında artırılması suretiyle hesaplanacaktır.”

Şimdi, ben bakıyorum, bu üç yıllık kira sözleşmesi bittikten sonra, 2015 yılında ÜFE yüzde 5,28 yani 2016’ya geçişte yıllık toplam ödenen kira bedeli 3 milyon 982 bin 938,96’dan normalde 4 milyon 193 bin 238,13 lira olması gerekirken 4 milyon 464 bin 85,91 lira olmuş. Yani, arada bir kayıp 270 bin 847,78 lira var.

Şimdi, bu işin bir tarafı, diğer tarafında da sorayım, yani bulmaca tamamlansın vereceğiniz yanıtlarla: 2012 yılından itibaren 2020 yılı dâhil ve 2021 yılında yanıt vereceğiniz aya kadar olan toplam ödediğiniz kira bedelleri ne kadar yıl yıl ve 2021 yılını ilgilendiren kısım ay ay, aynı zamanda da yıllara ait hangi ÜFE fiyatlarını baz aldığınızı da ayrı ayrı, yıl yıl ve yine 2021 yılı için ay ay şeklinde belirtmenizi sizden rica ediyorum.

Evet, aynı zamanda da son bir cümleyle konuşmamı tamamlayayım. Bu yurt dışı şirketlerin genel müdürlerinin aldığı 13.500 avro tutarında -ortalama olarak- Sayıştay raporunda yazan kısım, bugün itibarıyla Cumhurbaşkanının maaşından fazla ve bugünkü kurdan 120.500 liralık bir ücrete tekabül ediyor, aynı zamanda da 43 asgari ücret. Bu yan haklarıyla birlikte, yan hakları ayrı ayrı nedir ve bu fiyat nasıl oluşmuştur; bunu sizden açıklamanızı tekrar... Matematiksel, 4 işlem yani çarpma, toplama, bölme, çıkarma, 10 tane de sayı var, çıkaracaksınız, toplayacaksınız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Yavuzylmaz, 2 işlemden 4 işleme mi geçtik?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2 kere 2, 4 kısmını söylemiştim zaten.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sertel, buyurun

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ben de 2017 diğer öneriler 7.2.2’de söz istedim. Deniz Yavuzylmaz aylık kira bedellerini söyledi; ben bunu toplam olarak söyleyeceğim.

Ama önce şunu söyleyeyim: Burada stenograf kardeşlerimize son derece güveniyoruz. Onlar, neyi duyduysa, burada kim, neyi söylediye tutanaklara geçirmekle mükellef. Yani bizim onlara müdahale edip yönlendirmemiz ya da yazdırmaya çalışmamız söz konusu olamaz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Öyle bir yetkimiz de yok.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Arkadaş, 13.500 euro ücret karşısında aynen şunu söyledi oradan bağırarak: “Az bile. Dünyadan haberiniz yok.” Şimdi, biz bunu duyduk, stenograf arkadaşlar da duydu, tutanaklardan çıkarsa bu konuda suç duyurusunda bulunuruz.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ben öyle demedim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Yani dokunamazlar tutanaklara.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Dokunamazlar.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Yani eskiden bir dokundular tutanaklara, gerekli yanıt aldılar.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Öyle bir şey demedim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Şimdi, Kemal Bey, sen söz alır konuşursun.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ne dediğimi tekrar söyleyeceğim sonra.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Arkadaş, her şeye söylersen yanlış olur.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Siz niye müdahale ediyorsunuz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Varsa söyleyeceğiniz söylersiniz söz alıp.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Söz alır konuşursun arkadaş.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, buyurun, devam edin.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Şimdi, biz söz alıp konuştuğumuz zaman, Başkan “Konuşma, karşılıklı söz atma.” diyor, kendi arkadaşları atarken seyrediyor.

Şimdi, bakın, bu 2012 tarihinden itibaren kiralık olarak kullandığınızı Genel Müdürlük binasına 2018 yılına kadar 30 milyon 600 lira kira ödediniz, 30 milyon 600 lira. Bu nasıl bir rakam? Yani Sayıştay bunu söylüyor. Kendi mülkünüzü boşalttınız, 2018 yılına kadar 30,6 milyon lira... Bu da yetmezmiş gibi, bir tarafta yüksek meblağlı kiralalar, diğer tarafta bir türlü bitirilemeyen yeni hizmet binası var, bitmiyor bina; mart ayında teslim alacağınızı belirttiniz yani yine dolayısıyla iki yıllık bir gecikme söz konusu. Yani umarım teslim alırsınız da bir an önce kiradan kurtulursunuz. Yani o ev sahibi, o binanın sahibi var ya, yaşamış ya, harika bir şey; öyle bir bina yap, şahane para kazan, 30,6 milyonu al altı senede, koy cebine. Yani böyle bir mantıkla KİT yönetilir mi? Şimdi, siz bu yeni binayı teslim aldınız, eski binayla sözleşmeniz ne kadar, ne zaman çıkacaksınız, onunla ilgili bağlayıcı bir karar var mı, yok mu, onları da biz merak ediyoruz. Yani yeteri kadar Eti Maden... Yani bor biter, sizin kira bedeli bitmez yani bor bitecek neredeyse. Gerçekten böyle bir şey olur mu; şaka gibi bir şey.

Yeni binanın toplam maliyeti de kaç mal oldu, onu öğrenmek istiyorum yani bitmesi noktasında... Gecikmeden dolayı ödemek zorunda olduğunuz... Yani kirayı yükleniciden tahsil edebildiniz mi, o da söz konusu. 2012 yılından kendi binanıza taşıdığınız güne kadar toplam ne kadar kira ödemiş olacaksınız, aylar itibarıyla soruyorum. Kendi binanız varken neden yüksek tutarlı binaya geçtiniz yani devletin binaları mı yok yani size bulamadı mı devlet kendi kullanmadığı bir binayı da Eti Madene bu kadar... Yani Eti Maden kazanıyor, kabul edelim ama harcıyor da arkadaş yani böyle de bir harcama olmaz; bunu da özellikle dikkatinize sunuyorum.

Sonra, Sayın Başkan, 2018'i de oyladıktan sonra, yani diğer önerilerle ilgili, 2018'le ilgili de bir iki öneri var, konuşacağım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Buyurun Sayın Kaya.

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bütün heyeti saygıyla selamlıyorum. Başta Sayın Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcıları olmak üzere bütün misafirlere hoş geldiniz diyorum.

Ben de diğer bulgu ve önerilerden 7.2.2'yi konuşacağım. Bugün grup konuşmasında Sayın Genel Başkanımız tam da bu konuya değindi; kamudaki israftan bahsetti ve birçok kurum ve kuruluşun kendi binaları olmasına rağmen kiralık binalarda durduğunu ve çok yüksek kiralalar ödediğini, iktidarımızda buna son vereceğimizi orada Sayın Genel Başkanımız açıkladı.

Şimdi, burada bakıyoruz arkadaşlar, bulgu diyor ki: “2011 yılından itibaren kiralık olarak kullanılan Genel Müdürlük hizmet binası için her yıl yüksek tutarda kira ödemesi yapıldı.” Arkadaşlarımız da ifade ettiler yani çok yüksek miktarda kira ödeniyormuş ve binanın bitim tarihi de 21/1/2021 olarak önce planlanmış, daha sonra bu tarih revize edilerek mart ayı sonu itibarıyla binanın TOKİ'ye teslim edileceği ve sizin de sonrasında oraya taşınacağınız burada ifade edilmiş. Ben şunu soruyorum: Bu bina şu an ne aşamadadır; bitti mi, ne zaman bitecek, planlandığı şekilde gidiyor mu ve şu an olarak aylık kiramız ne kadardır o binada ve şu ana kadar yani 2011 yılından bugüne kadar o bina için toplanan kira miktarı ne kadardır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Buyurun Sayın Çelik.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Başkanım, tabii, polemige girmeye de gerek yok, girmek istemiyorum gerçekten.

Biraz önce, Atila Sertel Bey ifade etti, gerçekten doğru söyledi: “Eti Maden kazanıyor.” dedi. Yani burada ne var? Bir başarı söz konusu. “Rakipleri felç ediyoruz.” dedi Sayın Genel Müdür; bu çok önemli. Rakipler piyasadan çekiliyor; Türkiye’deki piyasadan değil, dünyadaki piyasadan çekiliyor. Tebrik etmek lazım. Eti Maden dünyadaki rakiplerini felç ediyor; bu, kolay bir şey değildir.

“Ben 13.500 avro düşük.” demedim, “13.500 avro verebilir.” dedim. Yani daha düşük diyor Sayın Genel Müdüřümüz ama verebilir, olabilir. Niçin olabilir? Şimdi, bir büyükelçi veya bir konsolos Türkiye’de aşağı yukarı aylık 10 bin lira alıyor -bildiğim kadarıyla- ama yurt dışına gittiği zaman 10 bin dolar alıyor. Niçin oraya gidiyor? Oradaki piyasa öyle, oradaki şartlar öyle, oradaki Türkiye’yi temsil etme öyle, oradaki firmayı temsil etme öyle yani yurt dışı piyasasının fiyatı bu. Bunu çok öyle görmemek lazım. Yani arkadaşlarımızdan ricam şu: Biraz daha öyle düşünmemiz lazım. Yani yurt dışında bir firmanız varsa ki bir zorunluluktan dolayı bu firmalar kuruluyor, öyle kimse kendi başına kurmuyor.

Tabii, devleti, bürokrasiyi biliyor arkadaşlarımız, ben de gayet iyi biliyorum, hepsi sayın bakanların onayından geçer, bütçede belli bir ödenek ayrılır. Yani Türkiye bir hukuk devletidir, kuralları var, kaideleri var, denetim sistemi var.

Tabii, bir de şu var: Bir firma eğer başka bir firmaya devredilecekse -siz bunu iyi bilirsiniz Sayın Başkanım- bağımsız denetim şirketleri tarafından denetlenmesi esas alınır. Burada da bağımsız denetim şirketleri denetliyorsa sorun yok ama Sayıştayımızı bilgilendirme hususuna ben de katılıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Şimdi düzeltti.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Aynı aynı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Öztürk.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Teşekkür ederim, sağ olun.

Ben 7.2.2 bulgu üzerine konuşacağım. Tabii ki hem Sayıştayın verilerinde hem de Genel Müdürün cevaplarında tekrara düşmemek adına söylemeden direkt konuya girmek istiyorum.

Kamuda kendi binaları varken kiraya çıkan kuruluş örneğine fazlasıyla rastlıyoruz zaten, buna sadece bakanlıklar değil KİT’ler de dâhil. Eti Maden hizmet binasının uzun yıllar bakım ve onarımının yapılamaması, 2 kez yangın tehlikesi atlatması, deprem performans testlerinde de güçlendirme ihtiyacının ortaya çıkması nedeniyle TOKİ’ye bina yaptırma kararı vermiş ancak kendi binasını da Adalet Bakanlığına devretmiş. Bina kullanılamaz durumdaysa Adalet Bakanlığı bu binayı üstüne para vererek neden devralmıştı; bu da ayrı bir değerlendirme konusu.

2011 yılından itibaren dönem itibarıyla -150 bin liraya kiracı bulamayan binaya- üç yıl peşin olmak üzere aylık 330 bin lira ödediğiniz binanın kiralınması hangi usulle yapılmıştır? Binanın kiralınmasında dönemin Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek aracılık yapmış mıdır? 2018 yılı sonuna kadar 30,6 milyon lira kira bedeli ödendiğini Sayıştay raporlarından öğreniyoruz. 2018 ve devam eden ödenen kira miktarıyla TOKİ kanalıyla yaptırılan binanın kurumunuza toplam maliyeti ne kadar olmuştur?

Ayrıca, diğer bulgulardan 7.2.5'te bulunan bulguya değinmek istiyorum. Muğla'da, Bodrum'da, Güllük beldesinde yaklaşık 30 dönümlük bir taşınmazınız söz konusu Eti Madene ait ve burası sosyal tesis idi. Tabii, bu sosyal tesis, 2006 yılından sonra kısmi onarımlar dışında esaslı bir bakım onarım yapılmadığından tamamıyla kullanılamaz hâle gelmiş. Anlaşıldığı kadarıyla, 2008 yılından itibaren de çıkarılan ihalelere talipli bulunamaması ve bürokrasinin uzaması nedeniyle taşınmazın elde kaldığı, bununla birlikte de atıl durumda olan lojman ve sosyal tesisler için kurum tarafından 2016 yılında 219 bin lira, 2017 yılında 227 bin lira; toplamda 446 bin lira gider yapılmış. Sayıştayın uyarısı, bu gider miktarı diğer yıllara eklendiğinde katlanarak artmakta. Kurumunuz Sayıştay bu bulgusuna şöyle bir cevap vermiş: Kurum personelinin motivasyonu ve aidiyet duygusunu artırmak amacıyla atıl durumda bulunan tesisin amacına uygun değerlendirilmesi kapsamında 2019 yılı programına alınması planlanmış ancak 2018 yılındaki tasarruf genelgesi uyarınca ilerleyen dönemlerde değerlendirilmesi kararı alınmış. Şimdi, Bodrum gibi, Güllük gibi lokasyonu da güzel, tatil için imkânlı, personelinizin motivasyonu için de önemli bir yerde, bunların şayet satılmasıyla ilgili ihalelere talipli bulunamaması gibi bir şey söz konusu olduğunu zannetmiyorum ama satmak istemiyor anladığım kadarıyla kurum, kurum da kendi içinde bunu değerlendirmek ve burada yeni bir sosyal tesis yapmak istiyor ki kâr eden bir kuruluşa tasarruf ise şayet maksat, tasarrufu başka yerlerde aramak lazım. Burada gerçekten bu personelin motivasyonu için de böyle bir tatil yerinin yapılması kurum için önemli. 2006 yılından itibaren neredeyse kullanılmayan bu tesislerle ilgili oluşan kamu zararını sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

Sayın Genel Müdürüm, notlarınızı aldınız; isterseniz geneli üzerinde -benzer mahiyette de değerlendirmeler ve sorular var- yanıt verirsiniz.

Böylelikle 2017 yılı önerilerinin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi 2018 yılı önerilerinin görüşülmesine başlıyoruz.

Kurumun 2018 yılına ait 1 no.lu önerisini görüşmüştük. Bu nedenle 2018 yılı 2 no.lu genel önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 2:

2018 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Cevabı alalım.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANI UĞUR AYDOĞAN – Diğer bulgu ve önerilerin yerine getirilmesi hususunda çalışmalar yapılmaktadır.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini istediğiniz...

Evet, Sayın Yavuzylmaz, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, birkaç sorum olacak. Bunlardan bir tanesi, yurt dışındaki şirketlerin denetimiyle ilgili. Şöyle bakalım, böyle net bir bakış açısı sağlayalım: Eğer devlet kurumuna ait bir iştirakte eğer o kurumun sermaye payı yüzde 50'nin üzerindeyse...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Yavuzylmaz, bu bahsettiğiniz, konuştuğunuz, bulgunun içerisinde var mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Var, evet.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Diğer bulguların içerisinde, 2018...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Kaç numaralı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tasarruf, genelge hükümlerine riayet edilmemiş olması ve aynı zamanda yurt içi...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Nasıl?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bitirmedim ki yani...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hayır, anlatamadım; ben burada görmek istiyorum Sayın Vekilim, soramaz mıyım yani? Hangi maddeye ilişkin konuşuyorsunuz Değerli Vekilim, ben onu soruyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Söyledim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Kaç numara, onu soralım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 8.2.10.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tasarrufla ilgili.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet.

Diğer bulgularla ilgili birleştirip konuşabilir miyim? Mesela, 8.2.4’le de birleştiresem bir sakıncası yok değil mi?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yok.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Güzel. Yurt içi ve dışı görevlendirmelere ilişkin olan...

Şimdi, eğer kurumun, Eti Madenin iştirakleri Türkiye’de olsaydı -yani Türkiye’de iştiraklerinin olduğunu varsayalım- ve yüzde 50’nin üzerinde de sermaye payına sahip olsaydı zaten Sayıştay denetimine tamamen açık olacaktı ve bir sorun yaşamıyor olacaktık, aynı zamanda da Sayıştay Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yaptığı için burada daha şeffaf bir denetimi sağlayacaktık. Ancak yurt dışındaki şirketleri Sayıştayın etkin bir şekilde denetleyemediği, bu nedenle sizin Komisyon süresince ifade ettiğiniz yani “Yurt dışına biz çeşitli ürünleri gönderiyoruz, orada bir dağıtım ağımız var. O dağıtım ağıyla birlikte dağıtılıyor ve bu şekilde de çalışıyoruz.” diye... Şimdi, ben bu dağıtım ağını sormak istiyorum. Yani bunu da bir milletvekili olarak sorabilir miyim? Onu da ortaya koymak istiyorum. Çünkü yurt dışında da olsa şirket ve o yurt dışındaki ülkenin yasalarına tabi olsa da aynı zamanda da devlet kurumunun iç işleyiş mekanizmasına ve oradaki kurallarına da tabi ve burada da bizim milletvekili olarak, KİT Komisyonu üyeleri olarak bir denetleme görevimiz var. Dolayısıyla ben sizin... Örnek vermek istiyorum, dağıtım ağıyla ilgili bir iddiadan örnek vermek istiyorum, siz buna yanıt vererek aydınlatabilirsiniz, bir iddia: 1993 yılından 2018 yılına kadar Etiminenin Genel Müdürlüğünü Bayram Ankaralı yapmıştır. Bundan sonra Genel Müdür olan Hasan Karaoğlu 14/3/2019 tarihinde Run Logistics Netherlands firmasına Etiminenin tüm lojistik işlerini devretmiştir. “Run Logistics, 14/3/2019 tarihinde Hasan Karaoğlu’nın kardeşi -veya parantez içinde, bir soyadı benzerliği varsa siz aydınlatın- Harun Karaoğlu ve Naci Kadak tarafından satın alınmış bir firmadır.” diye bir iddia var. Ve bu bakımdan da ben sormak istiyorum: Lojistik ve pazarlama amacıyla kurulan Etimine tüm lojistik işlerini Genel Müdürün kardeşi Harun Karaoğlu ve ortağı tarafından yeni devralınan bir firmaya verdiği iddiası doğru mudur? Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Avrupa’daki pazarlama ve lojistik firması olan Etimine SA tarafından Run Logistics Netherlands firmasına lojistik

işi verilmiş midir? Verilmiş ise bu firmaya ne kadar ödeme yapılmıştır? Etimine SA tarafından satın alınan Astek firması -biraz soruları genişletiyorum artık- hangi konuyla iştigal etmektedir? Bu konudan bağımsız yani birkaç soruyu üst üste soruyorum. Etiminenin çalışmalarına ne tür bir katkısı olmuştur? Bu firmayı satın almak için kime, kimlere ne kadar ödeme yapılmıştır veya sermaye ortaklığı için?

Etiminenin alt kuruluşu olan Etimaden Asia Pacific Limited Hong Kong firmasının yönetim kurulu kimlerden oluşmaktadır? Yönetim kurulunda bir boşluk var mıdır? Atama yapılmadıysa niçin yapılmamıştır?

Etimaden Asia Pacific Limited Limited Hong Kong firmasının İstanbul'da alt kuruluşu, şubesi, ofisi ya da ortaklık şeklinde yapılanması var mıdır? "BORON" ve "BOREL" isimli Eti Madenin ürünleri bu firma tarafından mı pazarlanmaktadır? BOREL dezenfektan üretimi hangi firmaya yaptırılmaktadır? Etimaden Asia Pacific Limited Hong Kong İstanbul biriminde Eti Maden üst yönetiminde bulunanların yakınları yer almakta mıdır?

Şimdi, diğer bir konu, daha önce Plan ve Bütçe Komisyonunda da aslında konusu olmuştur; Kırka Boraks Pentahidrat Tesisi yapım işinin geçici kabulü sırasında belirlenen eksikliklerin giderilmemiş olması noktasındaki bulgu. Şimdi, burada yine ya Sayıştaya müdahale var ya Sayıştayın müdahalesi var. Bu bulgu ortadan kalkmadığı hâlde 2019 yılı Raporu'ndan çıktı. Yani benim işaretlediğim bir bulguydu; 2019 yılında nereye, hangi noktaya gelmiş; sorun çözülmüş mü, çözülüyor mu diye takip ettiğim bir konuydu. Sonuçlanmadığı hâlde rapordan çıkmış. Nedir buradaki konu? Buradaki konu, Sayıştayın Eti Maden raporlarına göre, Kırka Boraks Pentahidrat Tesisi yapım işi bir şirkete ihale ediliyor. Sözleşmesi 2012 yılında imzalanıyor. İşin teslim tarihi 2015. Şirket, işi süresinde tamamlayamıyor ve teslim edemiyor. Önce üç yüz iki gün cezasız süre uzatımı veriliyor, yine şirket işi teslim edemiyor; sonra altı yüz elli gün cezalı süre uzatımı veriliyor, yine teslim edemiyor, bir daha cezalı süre uzatımı veriliyor, yine teslim edemiyor. Sonuç, toplam yedi yüz altmış gün cezalı süre uzatımı veriliyor yani şirketin yaklaşık olarak 200 milyon lira ceza ödemesi gerekiyor. Tüm bu verileri Sayıştay raporundan çektim. Bu konuda bilirkişilerden de çeşitli görüşler alınıyor, mahkeme iki yıl önce firma aleyhine karar veriyor ancak bu cezanın affedileceği yönünde ciddi bir kuşku var. Bu kuşkuyu doğuran sebeplerden bir tanesi, 10 Kasım 2020 tarihinde yine tam bu konunun üzerine basan ve bu konuyla ilgili çalışan Birinci Hukuk Müşaviri Ali Rıza Gök'ün Cumhurbaşkanı kararıyla görevden alınması ve yerine de Birinci Hukuk Müşavirliğine Hikmetullah Arvas'ın atanmış olması. Hikmetullah Arvas'ın özelliği nedir? Hikmetullah Arvas, AK PARTİ'den Van milletvekili aday adayı olmuştur. Yani burada siyasi yönünü göstermek bakımından ben bunu ifade ediyorum. Dolayısıyla, burada özellikle Eti Madenin mahkemede etkili bir savunma yapmayarak buradaki haklarını bir ölçüde kaybedip firmayı avantaja geçirebileceği konusunda yoğun bir kuşku var. Bu mahkeme, tabii, devam edecek, neticelenecek; neticelendiği zaman eğer şirket aleyhine bu cezanın yüzde 90'ı silinirse veya belirli bir ölçüde haksız olduğu hâlde silinme işlemi yapılırsa maalesef büyük bir kamu zararı doğacak, aynı zamanda da birbiriyle rekabet eden şirketler açısından ciddi bir probleme bu durum yol açacak.

Bir konu, bu 8.2.10'la ilgili, tasarruf genelge hükümlerine riayet edilmemiş olması. Bu, çok çarpıcı bir konu; bu, aynı zamanda Eti Madenin de aslında tam anlamıyla denetlenemediğini gösteren bir konu. Bu konu, şu; diyor ki Sayıştay, görevi denetlemek olan Sayıştay: "1) Genel Müdürlük ve işletmelerdeki bazı harcama kalemlerinde işletme faaliyetleriyle direkt ilgisi olmayan, normalin ve kabul edilebilir sınırların üzerinde bazı harcamaların yapıldığı tespit edilmiştir. 2) İlgili Bakanlık bünyesinde yapılan ve yukarıdaki tanıma uygun olmayan yüksek tutarlı birtakım harcamalara ait olan ve teşekkül işletme faaliyetleriyle ilgili olmayan bazı faturaların ödendiği, 3) Genel Müdürlük merkezi ağırlıklı olmak üzere madencilik, kimya sektöründeki bir ticari işletmede tüketilmesi anlaşılamayacak yükseklikteki tutarda

bazı harcamaların olduğu, bunun yanı sıra belirli restoranlara ait yüksek tutarlı faturaların bulunduğu -bunlar hep vatandaşın vergileri arkadaşlar- bazı harcamalara ilişkin faturaların ekinde harcamaya ait olur ya da gider mahiyetini belirten bir belgenin bulunmaması nedeniyle harcamanın niteliğinin tam olarak tespit edilemediği...” Bunlara çok açık, çok net, yaptığımız harcamaları açarak şeffaf bir şekilde yanıt vermeniz gerekiyor ancak bugüne kadar yanıt verilemedi.

Şimdi, Sayın Başkanım, ben Eti Madenin KİT Alt Komisyon toplantısına katıldım, KİT Komisyonunun bir üyesi olarak katıldım, sorular sordum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Alt komisyon üyesi olmadığınız hâlde...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – KİT Komisyonunun üyesiyim, alt komisyonda değilim.

Katıldım, sorular sordum, sorularla bu denetime bir katkı sağlamaya çalıştım ve neticesinde de takibimi yaptım ve bir muhalefet şerhi hazırladım, KİT Alt Komisyonunda bulunan arkadaşlarımızla bunu Başkanlığa sunduk ancak benim orada imzaman olamayacağı, bunun usulen uygun olmadığını ifade ettiniz. Oysaki bir üst komisyonda yer alabilen bir üye, aynı zamanda da alt komisyon toplantısına katıldıysa eğer yani yoklamada da orada olduğu tespit edildiyse aslında muhalefet şerhi de yazabilmeli, ona imza atabilmeli noktasında benim mevzuatın ilgili kısmının değiştirilmesiyle ilgili bir talebim var. Şu anda bunu tam Eti Madenle ilgili toplantıda gerçekleştiği için burada ifade ediyorum, diğer toplantılarda bu konuyla ilgili bir değişiklik konusunu yine uygun gördüğünüz bir zaman tartışalım lütfen.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sizin verdiğiniz, daha sonra bizim Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sorduğumuz, sizin talebinizle ilgili bize gelen yanıtı yüz yüze isterseniz konuşabiliriz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok, tamam, anlıyorum ben. Ben onun üzerine bir talep olarak söylüyorum yani bunu değerlendirelim, denetimimiz daha etkin olsun, milletvekillerimiz de alt komisyonlara daha fazla misafir olarak katılma arzusu duyar.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tamam, anladım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Son notlarla, son bir konuyla toparlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, toparlayalım. Yani dağıtmadınız da...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir bütünlük var, hemen...

AHMET KAYA (Trabzon) – Başkanım, süre tutuyorum, on dakika kırk beş saniye oldu.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, farkındayım.

AHMET KAYA (Trabzon) - Süre tutuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yok, biz tutuyoruz burada zaten.

Sayın Yavuzyılmaz, lütfen toparlayalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Şimdi, şeffaflığın, yurt dışındaki şirketlerin denetiminin ne kadar önemli olduğunu ifade etmek için bir hususu ifade edeyim. Şimdi, Eti Madenin Amerika'daki firması Etimine USA'nın Genel Müdürü Sayın Haluk Gani, aynı zamanda da bir süre önce Kızılay üzerinden “şartlı bağış” denilerek vergiden kaçınma adı verilerek bir dernek adına yapılan bir bağışın yurt dışında, Amerika'da TÜRKEN Vakfına transfer edilmesi Türkiye'nin gündemine geldi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, geneli üzerinde konuşun, bulgularla ilgisi var mı bunun? Yok. Geneli üzerinde söz vereceğim ama... Lütfen, hem zaten sürenizi doldurdunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, panik olmayın, hiç strese gerek yok “Tamam.” dedim. Rahat olun, tamam.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Panik değilim, ben rahatım, ben usullere uygun bir şekilde davranmaya...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz söyledikten sonra ben “Evet.” dediğimde bile karşılıklı bir dakika devam ediyor; tamam, sorun yok.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, peki.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Sertel.

ATILA SERTEL (İzmir) – Şimdi, benim “8.2.3” noktasında bir şey dikkatimi çekti okurken: 2018 yılı Eylül ayında 2 milyon 600 bin TL bedelle araç kiralamaya ilişkin bazı tespitleri raporda yazmış. Siz ihaleye sıfır kilometre araç için çıkmışsınız ancak size teslim edilen 11 aracın sıfır kilometre olmadığını, araçların 3-4 bin kilometre yol yaptığının tespiti ortaya çıkmış. Siz de o bulguya şöyle cevap vermişsiniz, o da yazıyor burada: “Bu araç firmasının merkezi Diyarbakır’da, Diyarbakır’dan Ankara’ya yola çıktılar, o yüzden 3-4 bin kilometrelik mesafe katetmesi normal.” Ama Ankara ile Diyarbakır arası bin kilometre yani bir iki kere gidip geldi mi araçlar onu bilmiyorum ama burada bir sıkıntı var. Dolayısıyla, araçların Ankara’ya gelene kadar bin kilometre yol yapmış olması gerekirken 3-4 bin kilometrelik farkların nasıl oluştuğuna bir cevap bulmak lazım yani bu tatmin etmedi beni. Diyarbakır ile Ankara arasında bin kilometre, hadi bilemedin 1.200 kilometre, hadi köyüne uğradı 1.500 kilometre ama 4 bin kilometre, Amasya’ya da uğradıysa, Karadeniz’i dolaşıysa bilmiyorum. Bu araçları kiraladıktan sonra geç teslim alındığı için bu süreçte kiralayan şirket size vereceği araçları kısa süreliğine çalıştırmış olabilir mi? Bunu araştırdınız mı bilmiyorum.

Burada diyorsunuz ki bir de Teftiş Kuruluna “İhtiyaç yok bu konuyu araştırmaya.” Neden öyle bir şey diyorsunuz, onu bilmiyorum ama bence doğru değil.

Deniz Yavuzyılmaz uzun uzun konuştu bu 8.2.10’la ilgili, onun değinmediği noktalara değinmek istiyorum çünkü detaylı bir şekilde değindi. “Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2018 yılı gider çeşitleri sınıflaması içinde dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler ile çeşitli giderler grupları incelendiğinde bu hesaplara ilişkin Genel Müdürlük işletmelerindeki bazı harcama kalemlerinde işletme faaliyetleriyle direkt ilgisi olmayan, normalin ve kabul edilebilir sınırların üzerinde bazı harcamaların yapıldığı tespit edilmiştir.” deniliyor. Yani, buradaki Sayıştay raporunda öyle ve şu çarpıcı tespitler yapılıyor: “İlgili Bakanlık bünyesinde yapılan ve yukarıdaki tanıma uygun olmayan yüksek tutarlı birtakım harcamalara ait olan teşekkül işletme faaliyetleriyle ilgili olmayan bazı faturaların ödendiği.” deniliyor. Bir bölümü teşekkül personeline millî, dini bayramlarda dağıtmak amacıyla alınmış olmasına karşın temsil harcaması niteliği taşımayan, makul sınırların üzerinde ve tüketim kaynağı belli olmayan birtakım harcamalara ilişkin faturaların görüldüğü söz konusu. Tabii, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde ve Cumhurbaşkanlığının açıklamasındaki işte bürokraside hediyeleşmeye bile belli sınırlar getirilmesi söz konusu ve o noktada belli rakamların üstündeki hediyelerin olmaması gerektiği noktasındaki düşünce birlikteliğini de ortaya koyarak söylemek istiyorum.

Bir de bunun yanı sıra belirli restoranlarda yüksek tutarlı faturalar var. Yani ne oldu acaba? Bakanlar mı geldi, beraber yemekler mi yendi ne oldu burada? Nasıl yüksek tutarlı faturalar geldi? “Bu harcamalara ilişkin faturaların ekinde harcamaya ait olur ya da gider mahiyetini belirten bir belgenin bulunmaması nedeniyle harcamanın niteliğinin tam olarak tespit edilemediği.” yazıyor Sayıştayda. “Bazılarının ise yanlış gider çeşitlerinde kayıt altına alındığını, bazılarının müteferrik gider faslı altında başka hesaplar altında toplandığını, ilgisiz kayıt aldığı ve bir türünün depo gider çeşidi olarak kullanıldığının tespit edildiği.” yazıyor. Biz buna benzer bir olayı PTT’yi denetlerken

yaşadık. O zamanki eski genel müdürle burada KİT Komisyonundayken konuşmuştuk. “Niye böyle yapıyorsunuz, yani nedir bu faturalar?” demiştik, o zaman da restoranlardan balık faturası gelmişti, takım elbise faturası gelmişti, işte birçok fatura gelmişti. Sonra öğrendik ki PTT Genel Müdürünün sınırsız bir örtülü ödenek harcaması var. İşte, daire başkanlarına üçer bin lira, yönetim kurul üyelerine beşer bin lira gibi rakamları koymuşlar ve Hazineden gelen bir arkadaş, sadece yönetim kurulu üyesi olarak hiç fatura getirmemiş, 5 kuruş da almamış ama diğerleri faturaları getirmişler ve orada, işte, o faturaların karşılığını bedel olarak almışlar. Genel Müdüre sorduğumuzda Genel Müdür en sonunda -bu olayı Deniz Yavuzylmaz’ın defalarca 13.500 euroyu getirdiği gibi biz de defalarca söyleyince- bize açıklama olarak şöyle demişti, tutanaklarda da var: “Bizim maaşlarımıza takviye olarak -sağlanan- daire müdürlerine, daire başkanlarına ek ödemeler yapmak zorundayız, PTT’deki maaşlar az.” noktasında bir yaklaşımda bulundu, biz de kendisine dedik ki: “Ya, gidin devletten alın o maaş zammını. Niye böyle fatura toplatıyorsunuz koca koca daire başkanlarına, müdürlere falan?” Şimdi, o zaman da, işte bir önceki Genel Müdür de Uludağ’da 46 kişiyle tatil yapmıştı. Yani bu tip şeyler KİT’lerde, ne yazık ki bizim KİT Komisyonu sırasında denetlemelerimizde ortaya çıkmıştı.

Şimdi, sizin bu raporda Sayıştay bize üstü kapalı olarak anlatmaya çalışıyor. Aslında açık yazması gerekiyor da dolayısıyla Sayıştaya da dokundular Sayıştay da raporları hem eksiltti hem azalttı hem kısalttı hem çok net ve açık cümlelerle yazmıyor. Biz de dolayısıyla, Sayıştay raporlarından öğrendiğimiz bilgilerde eksilme olduğunu hissediyoruz. Son beş yıl içerisinde benim ilk başladığımdaki Sayıştay raporları ile bugünkü Sayıştay raporları arasında çok büyük bir fark görüyorum. Yani, ben tabii, denetçi arkadaşlara kızmıyorum ama Sayıştayın bir denetleme kurulunun olduğunu ve süzgeçten geçtiğini, elekten geçtikten sonra yazıldığını da biliyorum.

Şimdi, buna rağmen sizin için, yani kurumunuz için diyor ki: ”Yüksek tutarlı harcamaların ne olduğunu açıklamıyor, aynı restoranlara ödenen yüksek faturaları açıklamıyor, ticari işletmelerde tüketilmesi anlaşılmayacak ürünlerin ne olduğunu söylemiyor, temsil ve ağırlama giderlerini kim, nereye harcamış bu açıkça belirtilmiyor.” Sayıştayı bizleri bu konuda net bir şekilde bilgilendirmeye davet ediyorum. Yani, bizler denetim görevimizi tam olarak sizin raporlarınızla yerine getireceğiz ama onlarda da eksik var, üstü kapalı gidiyor.

Şimdi, Cumhurbaşkanı da diyor ki son dönemde, özellikle geçtiğimiz haftalarda bir şey söyledi, çok doğrudur yani, bu doğrudur, doğruyu bulmak lazım. Dedi ki Sayın Cumhurbaşkanı: “Kamuda temsil ve ağırlama giderlerine düzenleme getireceğiz, araç kiralamalarını kısıtlayacağız.” Şimdi, tabii, günaydın, on sekiz yıl sonra geline noktada buna günaydın derim ama doğrudur yani, bunu yapmak gerekiyor yani çünkü KİT’lerin başına geçen, nasıl olsa ben oranın başına geçtim, nasıl olsa biz burada işte giriyoruz, nasıl olsa geliyor KİT Komisyonunda eller, parmaklar kalkıyor, biz hesap verip vermeme noktasında da çok sıkılmayız diye düşünülüyorsa bu yanlış. Sayıştayın eksik bıraktığı konuları ben sormak istiyorum size. Yani Sayın Genel Müdür, bu soracağım sorular bütün samimiyetle ya size ilişkin değil sadece, önceki genel müdürü kapsıyor aslında benim soracağım sorular, sizden bir öncekini de kapsıyor. Kendisi burada olmadığı için, tabii, görevde de devamlılık söz konusu olduğu için, olay kurumsal olduğu için sorular geliyor, size yansıyor. Siz de cevap vermek zorundasınız burada başka yolu yok bunun.

Soru bir: 2018 Yılı Raporu’nda belirtilen dışarıdan sağlanan hizmetler ve çeşitli giderler adı altında ne kadarlık bir harcamadan bahsedersiniz?

İki: Eti Madenin 2018, 2019, 2020 yılları arasındaki ağırlama giderleri -rakamsal- ne olmuştur, ne kadar olmuştur?

Üç: Raporda belirtilen yüksek tutarlı harcamalar nelerdir? Sayıştay raporundan bahsediyorum. 2018, 2019, 2020 yıllarında bu yüksek tutarlı harcamaları bize kalem kalem bildirirseniz, biz en azından gönlümüz rahat, evde akşam uyurken ya hakikaten bu adamların da günahımı alınmış falan, ne, yoksa, nedir bu olaylar öğrenmiş oluruz.

Bir ticari işletmede tüketilmesi anlaşılmayacak yükseklikteki ürün nedir? Yani, bunu da yazmıyor Sayıştay. Ürünün adını koysa ben onu adıyla soracağım. Bahse konu üründen ne amaçla, kaç adet aldınız ve toplam ne kadar ödeme yaptınız? 2019, 2020 yılında bahse konu ürünler alındı mı? Tek seferlik bir alım mıydı?

Yine bir soru: Dini ve millî bayramlarda personele dağıtılmak için ne alındı, ne kadar alındı, personele ne kadar ödeme yapıldı? Bu uygulama ne kadar zamandır var ve hâlen devam ediyor mu?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Süremiz doldu Sayın Vekilim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sorum bitti. Başkan, iki sorum kaldı, teşekkür ederim uyarınız için.

Belirli restoranlara ait yüksek faturalardan bahsediliyor, bu yüksek tutar ne kadardır? Hangi restoranlarda, kimler, ne yedi? Yani yemek içeriğini istemiyorum tabii ama faturayı istiyorum, yani faturayı soruyorum. Bu yemekler iş yemekleri mi, özel yemekler miydi? Niteliği tespit edilmeyen harcamalar nelerdir? Siz göreve geldikten sonra bu harcamalarla ilgili bir çalışma yaptınız mı? Bahse konu harcamalara ne kadar ödeme yapılmıştır.

Şimdi, bitti artık benim konuşmam çünkü geneli üzerinde söz almayı düşünmüyorum. Sayın Başkan söz verir bana geneli üzerinde konuşmama ama ben almayı düşünmüyorum.

Ben, teşekkür ediyorum Eti Madene, yaptığı çalışmalar için ama geneli anlamında -söylemek istediğimi şimdi söyleyip kapatacağım- şunu söylemek istiyorum: Bu kurumlar bizim, gerçekten devletimizin, milletimizin, vatanımızın millî kurumları. Biz istiyoruz ki bor konusundaki zenginliğimizi en iyi şekilde değerlendirelim. Biz istemiyoruz Eti Maden zarar etsin, bozup gitsin, Eti Maden çöksün, öyle bir niyetimiz asla olamaz. Biz Eti Madenin başarılarının artmasını istiyoruz ama bu artış noktasında da bu denetim faaliyetini yaparken bize verilen yetkinin doğrultusunda bunu yapmak istiyoruz, o da şu: Arkadaş, biz bu KİT'leri har vurup harman savrulan yerler olmaktan çıkarmak zorundayız, kiraladığımız araçtan, bindiğimiz araçtan tutun elektrik düğmesine. Bize eskiden, benim memurluk yaptığım dönemde, 1976-1978'li yıllarda “Düğmeye bas, söndür.” derlerdi, “Boşuna elektrik yakma, israf etme.” derlerdi, oraya yazarlardı

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bayağı eskiymiş.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ya, öyle bir nesilden geliyoruz biz ve samimiyetle şunu söylüyorum: Harcanılan her kuruş yani boşa giden her kuruş vatandaşın cebinden çıkan liralara dönüşüyor. Bizim vatandaşımız için size söylediğimiz sözlerde herhangi bir alınganlık göstermeyin ama sorularımıza çok net ve samimi cevap verin.

Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ben teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – “Bayağı eski.” dedin, onu duydum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ya, o kadar da espri olsun yani.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Olsun, olsun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, şimdi, biz geneli üzerinde görüşmelere geçiyoruz. Sorularla ilgili aldığınız bu notlara vereceğiniz yanıtları geneli üzerindeki görüşmeler tamamlandıktan sonra detaylı olarak vermenizi istiyoruz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ona da “Yazılı...” dersiniz, hiç cevap vermeden bitmiş olacak.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Şimdi, geneli üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Sayın Genel Müdürüm, sayın üyelerimizin sorduğu sorulardan yazılı olarak cevap verilmesini gerektiren konularla ilgili yanıtlarınızı tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisi “web” sayfasında yayımlanmasından itibaren on beş gün içinde bütün üyelerimize Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz.

Şimdi, geneli üzerinde söz almak isteyen üyelerimize ben söz vereceğim.

Değerli üyeler, ancak bu sözü bir kere vereceğim. Lütfen, söz sırası size geldiğinde zamanı da etkili kullanmak adına bütün konuşmanızı yapınız ve sorularınızı sorunuz.

Tabii, aramızda 2 değerli milletvekilimiz, misafirimiz var: Biri, Eskişehir Milletvekilimiz Sayın Utku Çakırözer; diğeri de Muğla Milletvekilimiz Süleyman Girgin Bey. Misafir oldukları için onların da konuşmaları beşer dakikayla sınırlıdır.

Sayın Zeybek, buyurun.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Eti Madenin Değerli Genel Müdürü ve yöneticileri; hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Tabii, yer yer bu Komisyonunda tartışmalar oluyor, birbirimiz hakkında bazen olumsuzluklar da oluyor ama bunun olmamasını temenni ediyoruz. Tabii, biz konuşabileceklerimizi, konuşmak istediklerimizi, bazı şeyleri çok şeffaf bir şekilde, böyle, sansürlenmeden, fazla kesilmeden, bu ülkedeki gelişen olaylar karşısında, gelişen ekonomik veriler açısından ortaya koymaya çalışıyoruz. Biz milletvekiliyiz, milletin sözcüyüz burada, bunları dile getirmek de çok doğru. Ben bundan sonra da böyle olmasını diliyorum.

Şimdi, son günlerde Türkiye Varlık Fonunun 2019 yılı Mart ayında aldığı ve vadesine beş gün kalan 1 milyar euroluk kredi borcunun yenilenmesi için yabancı bankaların yani Rothschild ve Rockefeller ailelerinin kapısını çaldı. Varlık Fonu her türlü denetimden uzak olduğu için verilecek teminatlarının ne olduğu kimse tarafından bilinmiyor.

Şimdi, bu aileler bor ve toryum madenlerinin dünyadaki en büyük ihracatçılarından. Şimdi, Türkiye Varlık Fonu, 15 Mart 2021 ödeme tarihli, 1 milyar euroluk sendikasyon kredisi borcunun ödemesini yapmak için bankalarla finansman temini konusunda görüşmeler yürütüyor. Sayın Genel Müdürün ve Eti Maden yöneticilerinin bu konuda bilgileri var mıdır? Eğer bilgileri varsa bu konuda bizleri gerek burada bilgilendirmelerini gerekse de daha sonra yazılı sorulara vereceği cevaplarda bize yanıt vermelerini bekliyorum.

Şimdi, katılımı sağlanan bankalar incelendiğinde, arkasında küresel sermaye gruplarını kontrol eden bu ailelerin varlığı dikkat çekmektedir. Türkiye Varlık Fonu bünyesindeki Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünden bor satın alan şirketlerin küresel sermaye gruplarının içerisinde yer alan tekell konumundaki şirketler veya yapılan ortaklıklarla karşılaştırmaktayız. Yani bunlar kiminle, nasıl bir görüşme yapıyorlar? Eti Madenin borda tek söz sahibi olmasına rağmen bu aile şirketleri Türkiye’deki Eti Madenle nasıl iş birliği içerisine girdi, ne yapmak istiyor ve Varlık Fonuna da böyle bir krediyi sağlarken acaba Türkiye’deki bor madenini biz teminat olarak mı veriyoruz bunlara? Yani teminat olarak bor madeninin işletilmesini veya bor madenini mi istiyorlar? Bunları da bilmek istiyoruz.

Bor madeninin önümüzdeki on yıl içinde, hidrojen enerjisini depolama özelliğiyle, çok önemli stratejik bir maden olacağı belli zaten. Dünya bor rezervlerinin yüzde 72'si Türkiye'de. Bu şirketler Türkiye'nin madenlerini ham olarak ithal ediyorlar ve kendi madenleriymiş gibi işleyip dünyaya satıyorlar. Bu doğru mudur? Çünkü bu konu, şu anda ülkemizin gündeminde olan ve yazılı basın en çok ilgilendiği konu. Bu şirketlere ait bankalar Türkiye Varlık Fonuna hangi garantilerle kredi açtı?

10 Mart 2021 tarihli Sözcü gazetesinde yer alan habere göre, Türkiye Varlık Fonunun Mart 2019'daki ICBC (Çin Endüstri ve Ticaret Bankası) ve Citibank koordinatörlüğünde Asya, Avrupa, Kuzey Amerika ve Orta Doğu'nun 8 ülkesinden 10 bankanın katılımıyla 1 milyar euro tutarındaki ilk sendikasyon kredisi için; euro cinsinden iki yıl vadeli, yıllık maliyeti Euribor artı yüzde 2,5 olan sendikasyon kredisi, ICBC ve Citibank'ın eş koordinatörlüğünde lider talep toplayıcı ve dokümantasyon temsilcisi olarak ICBC (Çin+Rockefeller ailesi) ve kredi temsilcisi olarak da HSBC (Rothschild) kuruluşlarınca temin edilmiştir.

Geleceğin enerji kaynağı madenlerimiz (bor, toryum, vesaire) Türkiye Varlık Fonuna bünyesine alınan Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü envanterinde yer almaktadır. Dünyanın en büyük rezervlerine sahip bu stratejik madenler, küresel şirketlerin dikkatini çekmektedir. Türkiye Varlık Fonunun ihtiyacı olan kredi temininde kredilendirme şartları kamuoyuna açıklanmalı ve bu kadar millî bir meselede konuya dahi yorum dahi yapmadık, yapmak da istemiyoruz ama yapmamak demek... Bunu Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyeleri, milletvekili olarak bizim bunu bilmeye hakkımız var. Şimdi, tamam, uluslararası şirketlerin, uluslararası kurumların denetiminden bunların bilinmesini saklamakta bir fayda var ama bizden saklamanın faydası nedir, onu da bilmek istiyoruz. Yoksa şu anda devleti yöneten siyasal iktidarı devletin kendisi; sizi, temsilcileri; bizi de bu ülkenin bu temsilcilerinin karşısında ayrı bir insan yapısında hissetmemizi mi istiyorsunuz? Yani bu bize açıklanmadığına göre böyle bir durum var demektedir.

Şimdi, AKP iktidarının bor madenlerinin üçüncü şahıslarca işletilmesinin önünü açacak kanun tekliflerinin hâlen Türkiye Büyük Millet Meclisinde bekletildiğini biliyoruz. Şimdi, bu "üçüncü şahıslar" deyince kimler karşımıza çıkacak. Bu teklif geldiğine göre, Genel Müdür ve Eti Maden yönetiminin bundan haberi olması gerekiyor. Sayıştay denetiminin dışında olan Türkiye Varlık Fonunun işlemlerine ilişkin kamuoyuna yansıyan bir rapor bulunmaması, Türkiye Varlık Fonunun borçlanmasına ilişkin detayların kamuoyuyla paylaşılması bu kadar millî bir konuda doğru mudur?

Küresel güçlerin kontrolünde borçlanmaya gitmek ne kadar doğrudur? Yani bizim bor madenlerimizi teminat göstererek borçlanmak ne kadar doğrudur? Bu teminatlar nasıl verilecektir? Yani bizden maden almaları için mi teminat verilecektir yoksa bizim madenlerimiz önümüzdeki yıllarda onların işletmesi, çıkarması için mi teminat verilecektir? "Bu ve benzeri borçlanmalar hangi teminatlar verilerek ne karşılığında yapıldı?" diye sormak istiyorum. Bor ve diğer stratejik madenlerimizin kullanımı karşılığında mı yapıldı, sebebi nedir, ne yapılmak isteniyor? Sadece bu teminatla beraber ülkemizin bu maden üzerindeki dünyadaki söz sahibi durumunda risk analizi yapıldı mı bu tür şirketlere, bu tür banka sahibi ailelere bunlar teslim edildiği zaman? Bor madeni ve farklı stratejik nedenlerle plan projeleriniz var mıdır? Eğer varsa nedir açıklayınız bize, yazılı ve sözlü olarak bunu bilmek istiyoruz.

Diğer tarafta, arkadaşlarımızla defalarca bu konuya değindik, çok da konuşulması gereken şey aslında. Biz Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyeleriyle ve halkımız, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki milletvekillerinin almış olduğu maaşı her zaman yargılar, sorgular; hakkıdır. Hakikaten bu ülkede asgari ücretin ortalama 2 bin 900'lerde dolaştığı yerde başka insanların yüksek maaşlar alması eleştirilir mi, söz edilir mi, konuşulur mu? Konuşulur. Tabii ki biz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan milletvekilleri olarak tüm yol ve ödeneklerimizi, tüm harcamalarımızı kendi özelimizde

harcamaktayız yani biz bunu böyle yapmaktayız. Şimdi, arkadaşlarımız bunu defalarca sordu, ben de sormak istiyorum: Ya, hakikaten bir insanın aklına geliyor çünkü biz Türkiye koşullarında yaşıyoruz yani Avrupa'nın bir kentinde, Amerika'nın bir kentinde veya başka bir ülkenin standartlarının yüksek yani oradaki harcama maliyetlerinin yüksek olduğu ülkelerinde yaşasak diyeceğiz ki: "Ya, tamam, öyle bir durum var." ama biz Türkiye şartlarında yaşıyoruz. Şimdi, bu şartlarda yaşarken 13 bin 500 dolarlık, avroluk bir maaşın alınmasını ben hakikaten... Ben "Niye alıyorsunuz?" diye sormuyorum, "Nasıl alıyorsunuz?" diye de sormuyorum, hakikaten yani vicdani bir mesele. Ya, bunu da sorgulamak lazım yani bu toplumu, 84 milyon insanı konuşturabilecek bir işi, bir insan neden yapar, neden "Evet." der, neden sürdürür? Diğer tarafta...

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Zeybek, süremizi doldurduk, cümleyi bağlarsanız sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Değerli Başkanım, tabii.

Şimdi, bir de bu maaşla beraber siz yurt dışı gezilerinizde ayrıyeten ek ödenekler alıyor musunuz? Ağırlama giderlerini yeniden yani şu andaki kurum mu karşılıyor? Bunları bilmek istiyoruz. Bir de buna bağlı, bu maaşa bağlı bir de bu ek ödenekler, ağırlama giderleri falan kurum tarafından karşılanırsa eyvah! Hakikaten çok tartışılması gereken şey, çok konuşulması gereken bir olay. O yüzden ben bunların aydınlatılmasını istiyorum, bunların en yakın zamanda veya burada yanıtını verirsiniz çok memnun olacağız.

Bu temennilerimle, bu düşüncelerimle Komisyonu tekrar saygıyla selamlıyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ederiz Sayın Zeybek.

Şimdi sıra Utku Çakırözer Bey'de.

Buyurun Sayın Vekilim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi milletvekilleri, Kıymetli Genel Müdür, değerli bürokratlar; ben de bu yüksek nitelikli tartışma ortamında olmaktan ziyadesiyle memnunum, söz verdiğiniz için çok teşekkür ederim.

Öncelikle, Sayın Genel Müdürüm, yaptığınız sunumunuzu ilgiyle izledim. Tabii ki Eti Maden ve ürettiği bor ülkemizin gururu. İşin bir boyutu tabii ki işte üretim boyutu. Sizler, yöneticiler buradasınız; işin bir de burada olmayan unsuru var, onlar da işçiler. Onlara da buradan hepimiz adına tabii, ben de emekleri için, bu gururu bize yaşattıkları için teşekkür ediyorum ama o işçilerin ciddi sıkıntıları var. Burada maalesef Sayıştay raporuna giremeyen -yani ilgi alanında olmadığı için belki- zaman zaman milletvekillerinizin dile getirdiği, zaman zaman bizlerin dile getirdiklerini; ben sizlere hızla sıralayacağım.

Birincisi: Tabii ki hedeflerinizi gösterdiniz, gerçekten büyük, dünya çapında bir üretim. Ama bu üretimi yapacak olan işçiye baktığınızda -umarım yani eminim ki sizinle de paylaşılmıştır- şimdi, 6 kişinin yapacağı işi 1 kişi yapıyor, 2 kişi yapıyor. İşçi ihtiyacı var aslında. Ve bunu konuştuğunuzda sendika temsilcileri vesaire söylüyorlar yani üzerlerindeki iş yükünün ne kadar arttığını işçiler söylüyorlar. Daha yeni işçi alımlarına ihtiyaç var, o yüzden mutlak surette acilen işçi alımının gerektiğini bize ifade ediyorlar. Ben MADEN-İŞ Sendikamızın Kırka'daki çalışan emekçileriyle görüştüm. Tabii, işin bir başka boyutu maaşlarının düşük olması, özellikle de kendilerini kıyasladıkları TÜLOMSAŞ'ıyla, işte -Eskişehir'den bahsediyorum mesela- bizim Hava İkmaldeki işçilere bakıldığında 2 bin lira, 2 bin 500

liraya varan net farklılıklar var aleyhlerinde. Düşünün şimdi, siz diyorsunuz ki: “Dünyayla rekabet ediyoruz, şunu şuraya satıyoruz, bunu buraya satıyoruz, neredeyse biz piyasayı sallıyoruz.” ama sizin işçiniz maalesef benzerlerinden daha az bir maaş alıyor, o yüzden bunun düzeltilmesi lazım.

Yine, daha önce sizin dikkatinize getirdiğimiz bir mesele var ama ona geçmeden önce -raporlarda ne kadar gündeme geliyor bilmiyorum, o yüzden cahilliğime verin eğer konuşulmuş bir konuya- iş kazaları meselesinin ciddi olduğunu söylüyor işçiler. Özellikle Kırka’da, özellikle, biz şimdi şey boyutuna baktık “Penta 5 niye bitmiyor?” vesaire. Ama burada neredeyse bazı günler iki-üç iş kazasından bahsediliyor Değerli Genel Müdürüm. Bu konuya mutlak surette eğilinmesi lazım. Meclis olarak biz ne yapabiliriz bu konuda da kafa yormalıyız ama diyorlar ki: “Türkiye’de belki de en fazla iş kazasının yaşandığı yer burası.” Tabii, bunu bana aktarıyorlar siz bunu, eminim onlarla da konuşursunuz, kendi aranızda da değerlendirirsiniz. Şimdi, muhtemelen diğer yerlerde de aynıdır ama Kırka’da şöyle bir şey var: Sürekli tabii, maden alanı genişledikçe kamulaştırma yapılıyor Sayın Genel Müdürüm. Kamulaştırma yapılırken de aldığınız arsaların işte, oradan maliklerine diyeyim yani kamulaştırma yaptığınız yerlere bir hak veriyorsunuz. O da KPSS’siz, işte efendim, testsiz, sınavsız mülakata kadar girebiliyor oradaki değerli yurttaşlarımız. Şimdi, ben altı yıldır söylüyorum, siz Genel Müdür olmadan önce de söylüyordum, siz Genel Müdür olarak da bunu biliyorsunuz. Bir türlü değişmeyen şey var: Bakın, sizin bu mülakatlarınıza yani arsa sahibi olarak, hak sahibi olarak mülakatlarınıza giren gençlerimiz var; 5 girmiş, 10 girmiş, 15 girmiş, 19 girmiş, 20 girmiş. Bakın, 20 kere mülakata giriyor, yapacağı iş belli, işçilik yapacak yani fabrikada tanımlı işi yapacak; yani anlatabiliyor muyum? Yani bir bilgisayar kodlaması, bilmem ne yapmayacak, işçilik yapacak; tabii ki yani küçümsediğim için söylemiyorum. 20 kere mülakata girmiş, elenmiş arkadaşlar var. Şimdi, bir de üstüne şunu getirmişsiniz: Yaş sınırı. Hem adamın tarlasını aldığınız için hak veriyorsunuz, sonra da “Senin yaşı tutmuyor.” deyip onu sınava çağırılmıyorsunuz, bu son yapılan uygulamalar, bunlar fevkalade yanlış ve bunlar tepki görüyor.

İkincisi: Partizanca atamalar yapıldığı şeklinde kulağımıza net duyumlar var, özellikle işçi alımlarında. İşte, parti üyeliği, bir partiye üyelik olsun, şu olsun, bu olsun vesaire; bunlardan kaçınmak lazım. Yani AK PARTİ’nin evladı da bizim evladımız, Cumhuriyet Halk Partisinin, İYİ Parti’nin evladı da bizim evladımız, hepsinin ortak derdi işsizlik. O yüzden bu yanlışlıktan mutlaka kaçınmak lazım. Ve diyorlar ki mesela: “Özürü işçi alımı için 4 kişi açıklandı, sınavlar yapıldı, hâlâ alım yapılmadı yani sonucu açıklanmadı engelli kardeşlerimizin...” Ya, açıklayın, alın, bu insanlar, bu işlerine kavuşsunlar. O yüzden sizlerden bize yaşattığınız bu ulusal gururun asıl payı olan bu gururdaki işçilerin hakkına, hukukuna sahip çıkmanızı istiyoruz, bekliyoruz. Bu konuda ben inanıyorum ki -bütün partilerin, sadece Cumhuriyet Halk Partisinin değil- hepimizin ortak talebidir. Bu konuda lütfen ayrımcılık yapılmasın, partizanlık yapılmasın, özellikle bu arazi yani kamulaştırmadan sonra hakkı olan işçilerin yani 1 kişiyi 20 kere mülakata alıp reddetmek doğru bir şey değil bence Sayın Genel Müdürüm. Yani işçi alacaksınız işte kürekle yapacak, kazacak, bir şey yapacak, bu kişinin yok siyasi görüşü, yok partisi, bunlara bakılmaması lazım, tam tersine hakkı olanlara bu hakkın verilmesi lazım. Orada çalışan işte yaklaşık 1.228 kadrolu işçi, taşeronuyla 2 bini buluyor, idari kadrosuyla 2 bin 200 kişi -sadece Kırka’yı söylüyorum ki Türkiye genelinde daha fazla- hepsinin emeğine sağlık, bu emeklerinin -dediğim gibi- mutlak surette karşılanması lazım.

Son söz: Tabii, siz oraya gittiniz ama gitmeyen milletvekillerimiz olabilir. Şimdi, muazzam bir üretim var -Kırka’dan bahsediyorum- ama bir taraftan da iş kazaları var dedim ve hemen Kırka’da -işte, orası mahalle oldu, eskiden beldeydi- mesela sizin tesisinizde olabilecek, olası kötü şeylerde yani Allah göstermesin ama bir sağlık şeyi yok yani bir entegre hastane yok. Seçimlerden önce Sayın Cumhurbaşkanı AK PARTİ Genel Başkanı, milletvekilleri falan gelmişler, buraya işte, “En güzel

hastaneyi dıkeceğiz.” demişler, duyurulmuş ama seçimi iktidar partisi kazanamayıp da bizim partimiz kazandığında tamamen programdan çıkarılmış Kırka’ya konulacak olan entegre sağıık ocağı. Hatta “hastane” denmiş o dönem, biz entegre sağıık ocağına da razıyız. Şu andaki sağıık ocağı ihtiyacı görmüyor.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Vekilim, toparlarsanız, sürenizi aştınız.

Teşekkür ediyorum.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Son cümle Sayın Başkanım.

Orada en fazla yaşanan şey –sizler biliyorsunuz, buradaki değerli yöneticiler- yanıklar, en fazla yaşanan. Doğrudur, revirinizde şey yapılıyor ama bir ihtiyaç olduğunda oradan alıp Kırka’ya götüremiyorsunuz, yeterli şey yok, Seyitgazi’de yeterli şey yok, ta Eskişehir’e taşımak durumunda kalıyorsunuz işçiyi. O yüzden, bize düşen bir görev bu ama sizin de itirmeniz, sizin de istemeniz lazım, oraya, Kırka’ya mutlaka bir sağıık entegre tesisi lazım, her Kırka’ya hem Seyitgazi’ye ama Kırka dibinizde sizin, orada yapılması sizin lehinizedir. Bu zaten açıklanmıştı ama sonradan seçim kaybedilince bunu ortadan kaldırdılar, yatırım programına konmadı, bunu tekrar gündeme getirmeliyiz. O gider, bu gelir; biz gideriz, onlar gelir vesaire ama oradaki işçi bakidir, o işçinin sağıığı her şeyden kıymetlidir.

Bu dileklerleimle hem size teşekkür ediyorum hem Komisyonumuza teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ederim Sayın Çakırözer.

Şimdi, söz sırası Vildan Yılmaz Hanımefendi’de.

Buyurun Sayın Vekilim.

VİLDAN YILMAZ GÜREL (Bursa) – Sayın Başkan, değerli misafirlerimize hoş geldiniz diyorum, tüm hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Allah’ın bize lütfu, çok kıymetli bir coğrafyada neredeyse her bir karışı yeryüzünün gerçek hazineleriyle dolu bir vatana sahibiz, AK PARTİ olarak da bu değerin farkındayız, kıymetini biliyoruz. Bu meyanda da hükümetlerimiz ülkenin bu kaynaklarını en iyi şekilde değerlendirerek insanımızın en faydalı şekilde hizmetine sunmak üzere ciddi çabalar sarf ediyor.

Bugün toplantımıza konu olan kuruluşumuz Eti Maden de tam da bu çerçevede ülkenin huzuru, refahı, ekonomik istiklal ve istikbal mücadelemizin teminatı ve müreffeh yarınlarını hedefleyen kurumlarımızdan biridir. Eti Maden Hükümetimizin “yerli ve millî” olarak nitelendirdiği kalkınma hamlesinin yapı taşlarından biridir. Genel Müdürümüz de bahsetti, gayet güzel ifade etti, teşekkür ediyorum güzel sunumundan dolayı.

Tabii, odak noktamız dünya rezervlerinin yüzde 73’üne sahip olduğumuz bor rezervleri. Daha fazla katma değer sağlamak için çalışmalar yoğun bir şekilde devam ediyor ve her geçen gün ilerleme kaydediliyor. Bu anlamda bor sektöründe ülkemiz yüzde 57 pazar payıyla lider konumda. İnşallah, anlatılan tüm AR-GE çalışmaları neticelendiğinde, tam üretime geçildiğinde ben inanıyorum ki konumumuz daha da güçlenecek ve buna canı gönülden inanıyorum ki 2019’da yerli ve millî kaynaklarla ürettiğimiz BORON temizlik ürünleri temizlik sektöründe yaptığımız çok önemli bir ataktır ve hedeflerinize ulaşacağımıza dair güzel bir işarettir. Tebrik ediyorum. Özellikle buraya da getirmişsiniz, görüldüğü üzere çamaşır ve bulaşık için, ayrıca farklı kullanım amaçlı temizlik için piyasaya sunulmuş olan BORON temizlik ürünlerini ben de evimde kullanıyorum, arkadaşlarım da kullanıyorlar ve hepimiz çok memnunuz. Çünkü malum, millet olarak ezelden beri temizliğe düşkünüz

ama hassaten geçen sene itibarıyla Covid salgınıyla karşı karşıya geldik ve sağlığa, sağlıklı hijyene olan hassasiyetimiz daha da arttı. Bu vesileyle, yine, malumunuz, piyasadaki temizlik ürünleri kimyasal içerikleriyle vücut sağlığına zarar verdikleri hâlde BORON temizlik ürünleri doğal bir yapıda, bordan üretildiği için sağlığımızı tehdit etmiyor. Doğal olduğu için de fazla kullansak da herhangi bir risk taşıyor. Kullanım alan ve sıklığım artmasına rağmen gönül rahatlığıyla kullanıyorum. Bu sebeple bizzat tekrar yüzünüze karşı teşekkür etmek istedim. Ayrıca birçok market raflarında ürünlerimizi bulabiliyoruz yani erişimi ve ulaşılabilirliği çok kolay, üstelik ekonomik.

Uzun yıllardır küresel firmaların hâkim olduğu yurt dışı pazarda şu anda Eti Maden yüzde 9 pazar payına ulaşmış durumda, bu da gerçekten başarının ne denli büyük olduğunun göstergesidir. Yine, başka bir başarımız da bu zorlu dönemde vatandaşlarımızın ihtiyacının karşılanması için Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın öncü kişiliği sayesinde Eti Maden tarafından tamamen yine yerli ve milli kaynaklarla üretilen BOREL el dezenfektanı ve BORTAM isimli ürünlerin "Biz bize yeteriz Türkiye" milli dayanışma kampanyası vasıtasıyla sağlık çalışanlarımız ve güvenlik güçlerimiz olmak üzere yüzlerce aileye ücretsiz olarak ulaştırılmasıdır. Velhasıl, kırk beş yıllık bir kurum tecrübesi bugün devletin önemli gördüğü bazı noktalarda sorumluluk alarak bir yol haritası belirliyor. Devlete dayanarak, devletten bekleyerek arkasına yaslanan değil, bilakis tam da arzu ettiğimiz gibi yükü omuzlayan, kendisine yeten, üreten ve ürettiğini istifadeye sunan bir anlayışa hâkim ciddi bir kurum kültürü oluşturan bu ekibe hassaten teşekkür ediyorum.

Maalesef tam tersi de var. Ülkemizin yer altı kaynaklarının kullanımına engel olmakla kalmayıp bu girişimleri sabote eden zihniyet, nükleer enerji, hidroelektrik santralleri, maden arama ve işletme faaliyetlerine, son üç yıldır üzerinde ciddiyetle durulan lityum projesine dahi köstek olmaya çalışanlarımız da var. Ricamız, insanımızın çevre hassasiyetini istismar ederek bu yatırımların ve projelerin engellenmeye çalışılmasına bizler müsaade etmeyelim. Vatanını en çok seven, vatanına en çok çalışan ve gayret edendir, vatanını ve kendini bilen ise kaynaklarını nerede, nasıl ve hangi amaçla kullanacağını bilecek şuura da sahiptir diyorum.

Bu minvalde sözlerime son verirken Genel Müdürlüğümüze ve bağlı bulunduğu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımıza tüm emek ve gayretleri, çalışma ve projeleri için teşekkür ediyorum, tebrik ediyorum, çalışmalarının devamını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Yılmaz, teşekkür ediyorum.

Şimdi söz sırası misafir Vekilimiz Süleyman Girgin Bey'de.

Buyurun Sayın Vekilim.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar, Sayıştayımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kamusal servetimiz bor madenlerini işleten Eti Maden dünyada rezerv düzeyi, üretim kapasitesi ve pazar payı açısından lider durumdadır. Ben öncelikle emeği geçen herkese teşekkür ediyorum ve buradan özellikle Eti Madende çalışan tüm maden emekçilerine eski bir maden işçisi olarak selam gönderiyorum.

Bu kadar önemli bir kuruluşumuza dair 10 soru sormak istiyorum Sayın Başkan.

1) İktidar geçmişte bor faaliyetlerinin bazı alanlarını özel sektöre açma girişimlerinde bulunmuştu. Oluşan tepkiler üzerine bu adımlardan vazgeçildi. Önümüzdeki dönemde özelleştirme konusundaki bu yanlış ısrar sürdürülecek midir?

2) Eti Maden, TUSAŞ ve BMC ortaklığıyla iştirak kurularak Bandırma’da bor karbür tesis yapımı planlanmıştır. Eti Maden yeni yatırımlar yapabilecek güçtedir. Hâl böyleyken 2019 yılında temeli atılan bor karbür üretim tesisi yatırımında Eti Madenin küçük ortak olduğu doğru mudur? Üstelik bu şirkete proje bazlı devlet desteği de verilmiştir. Bu önemli tesisi Eti Madenin gücü ve kaynaklarıyla yapma yoluna niye gidilmemiştir? Özel sektörden ortak seçiminde hangi kriterlere göre karar verilmiştir? Çin menşeli firmayla görüşülerek bir anlaşma sağlandığı ve tesisin tamamlanması için 70 milyon dolara sözleşme imzalandığına dair bilgiler aldık. Sorun şu ki Eti Maden Varlık Fonu kapsamında olduğu için bu adımlar ihalesiz olarak atılabiliyor. Hangi şartlar altında Çinli firmayla anlaşılmıştır? Yapım aşamasında kimlerin kontrolü ve onayı olacaktır? İmalat bedellerini kimler ödeyecektir? Bildiğimiz kadarıyla iştiraki sevk ve idare eden Eti Maden de işin kontrol ve denetimi için bir müşavirlik hizmeti veya kendi personeli içinde kontrol ve denetim ekibi oluşturmamıştır. Tesis yatırımı bitince çalıştıracak personel yetiştirilmekte midir? Yatırım tamamlanıp işletme devreye alınmasından sonra istenen performans, kalite, verim ve maliyette ürün alınmazsa Çinli firmaya ödenmiş yatırım bedelinin iadesi için nasıl teminatlar alınmıştır?

3) Eti Maden Varlık Fonuna niçin devredilmiştir? Varlık Fonuna devredilmiş olmasının Eti Madenin faaliyetlerine herhangi bir katkısı olmuş mudur? Fona devredilmesinin ardından ilk olarak özel sektörle ortak bir yatırım gerçekleştirilmiş olması tesadüfi midir? Eti Madenin paha biçilmez bor rezervleri herhangi bir denetim ve şeffaflıktan uzak Varlık Fonunda ipotek altına alınmış olmuyor mu?

4) İktidar bir dünya devi olan Eti Madeni zayıflatacak, bor madenlerini yerli ve yabancı sermayenin kullanımına sokacak ve özelleştirmenin önünü açacak hizmet alımı uygulamalarını yaygınlaştırmak için kurum bünyesinde bugüne kadar çeşitli adımlar atmıştır. Bu hizmet alımı ve taşeronlaştırma uygulamalarına bazı yargı kararlarıyla “Dur” dendiğini biliyoruz. Bakanlığınızın, Eti Madenle bundan sonra asıl işlerin hizmet alımı yoluyla yapılmasına son vermek yönünde bir planı mevcut mudur?

5) Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan tarafından geçtiğimiz hafta açıklanan ekonomik reform paketinde kamu iktisadi teşebbüslerinde reform yapılacaktır şeklinde bir madde bulunmaktadır. Ayrıntısı pakette pek yer almayan söz konusu reformla kastedilen nedir? Bu reformla 233 sayılı KHK’ya tabi olan KİT’lerin kamusal nitelikleri ortadan mı kaldırılacaktır? Yoksa Eti Madenin faaliyetlerinde ve istihdamında özel hukuk hükümlerine tabi hâle getirilmesi mi hedeflenmektedir?

6) Aynı reform paketinde şehir hastanelerinden bildiğimiz, kamu özel sektör iş birliğini sağlayan ihale modelleri geliştirileceği belirtilmektedir. Eti Madenin kanunla tekeline verilmiş olan bor faaliyetlerinde kamu-özel sektör iş birliğiyle yatırım yapma planınız mı bulunuyor? Varsa bu tür planlar, yerli ve yabancı sermayeyi bor madencilğine ve işletmeciliğine sokmak anlamına gelmeyecek midir? Ülkemizin stratejik zenginliği bor madenlerinde, özel sektörün inisiyatif sahibi hâline gelmesi millî güvenlik riski yaratmayacak mıdır?

7) Bor tesislerinin kurulması için gerekli mühendislik deneyimi ve tesislerin işletilmesi için gerekli üretim deneyimi açısından en iyi kadroya sahip olan Eti Madende çalışan işçilerin özlük haklarının yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Eti Maden işletmeleri çalışanlarının ortalamada diğer kamu kuruluşlarından maaş ücretlerinin yarısı kadar düşük olması konusunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

8) Eti Maden İşletmesi Genel Müdürlüğü altı, yedi yıl önce 50 milyon TL proje bedeliyle yaptığı projede Eskişehir Beylikova’da MTA “Nadir Toprak Elementleri”ni işletmeyi amaçlamıştır. Ancak bu geçen sürede aldığımız bilgilere göre, Eti Maden sadece 1.740 hektar maden sahasında tüm proje bedelini sondaj harcamalarında kullanmıştır. Bu doğru mudur? Doğruysa sebebi nedir?

Biliyorsunuz, Varlık Fonu üzerinden bu tesis ihalesiz olarak özel firmalara verilebilir. O yüzden şunu sormalıyız: Bu tesis üretime geçtiğinde, kamunun imkânlarıyla mı yoksa özel sektör eliyle mi faaliyet gösterecektir?

9) BORON marka doğal mineralli temizlik ürünü Eti Madenin Kırka Bor İşletme Müdürlüğü sahasında kurduğu yıllık 25 bin ton üretim kapasiteli tesiste üretilmektedir. Bu ürünün satışıyla birlikte BORON sıvı çamaşır, bulaşık, doğal temizlik ürünleriyle BOREL ve BORTAM dezenfekte ürünlerinin üretim ve satış hakkı tek yetkili olarak Eti Maden iştiraki olan Hong Kong merkezli “Asian Corporation” kuruluşu “APAC” a verildi. APAC şirketi kamu kuruluşuna ait bir markanın lisans ve izin haklarını kullanıyor. Bu şirket ürünü hangi kriterlere göre, kime ve kaçta satacağına; ürünün marka ve kalitesini kontrol etme kriterlerine nasıl karar veriyor? Eti Madenin bugüne kadar kendi tesislerinde ürettikleriyle gurur duyuyorduk. Şimdi fason üretime neden yöneliyor? APAC’ın yönetim kurulunda kimler bulunuyor? APAC’ın yönetim kurulunda Eti Maden Genel Müdürlüğünden görevli kimse bulunmakta mıdır?

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Vekilim, altı dakikamız oldu. Rica etsem...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Bitiriyorum. Ben bir dakika rica etsem.

Teşekkür ediyorum.

Son soru:

TKİ Rödövens Yönetmeliği’nde şöyle bir ibare var Sayın Başkan:

“Kurul tarafından işletilmesi uygun olmayan sahalarda rödövensa verilir.” deniliyor. Ancak işletilmesi uygun ve kârlılığı olan sahalarda redevans yöntemiyle özel sektöre veriliyor şu anda. Seyitömer’de bor sahası içindeki kömür sahası için redevans mevzuatına aykırı biçimde 3 aşamalı bir redevans oluşturuldu. Bu saha önce redevansa, TKİ’ye, TKİ KİAŞ’a yani Kömür İşletmeleri Anonim Şirketine, o da sahayı bir başka şahsa verdi. Yaptığımız araştırmalara göre, üretimi yapan şahıs çıkardığı ton başına ortalama 300 TL kazanıyor; KİAŞ’a 18 TL ödüyor, KİAŞ TKİ’ye 8 lira veriyor, TKİ Eti Madene 4 TL veriyor. Bu rakamlar doğru mudur? Doğruysa bu fahiş kazanç kamu kaynaklarının yanlış değerlendirildiğini ve TKİ Rödövens Yönetmeliği’ne aykırı davranıldığını göstermiyor mu?

Biraz önce görüşüldü, konuşuldu. Türkiye bu konuyu özellikle hep görüyor. Eti Madenin yurt dışındaki şirketlerindeki çalışan genel müdürlere -Sayıştay tespitine göre- 2017 yılında 13.500 euro maaş ödeniyor. Bu tutar sonraki iki yılın Sayıştay raporlarında yer almadı. Eti Madenin yurt dışı şirketlerindeki yöneticilere şu an ne kadar maaş ödenmektedir? Eti Madende ter akıtan maden işçilerine ne kadar maaş ödenmektedir? Ben söyleyeyim izninizle: Yirmi yıllık bir teknisyen 5 bin lira maaş almaktadır, tam 24 katı. Bunu da vicdanlarınıza sunuyorum.

Teşekkür ediyorum. Başarılar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ederim Sayın Girgin.

Şimdi söz sırası Sayın Karakaya’da.

Buyurun Hocam.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben, öncelikle Sayın Genel Müdüre ve ekiplerine bugün buradaki sunumlarından dolayı teşekkür ediyorum. Bor konusu kamuoyunda da sürekli olarak istismar edilen, konuşulan bir konu. Zaman zaman bizlerin de kafası hep karışmıştır çünkü bor konu olduğunda hep, tabiri caizse -şu an başka bir tabir bulamadığım için bunu kullanıyorum- bir ihanet var sanki bu ülkeye çünkü bu hesap kitap yapılıyor ve dolayısıyla bu ülkede bor ülkenin zenginliği, tüm borçlarını kapatacak, bir anda Türkiye’yi

uçuracak bir rezerv ve bu rezervi bir günde kullanabileceğimiz şeklinde yaklaşımla özellikle de sosyal medyada, basında, yayında zaman zaman bu tür şeylerle karşılaşyoruz ve bizleri yönetenlere karşı da bir güvensizliğimiz oluyor. Bugün, burada verilen rakamlar bir araya getirildiğinde, evet, Türkiye rezerv konusunda dünyada yüzde 73'lük bir rezerve sahip ama bu rezerv başka hiç kimse piyasaya ürün sürmese bile yedi yüz yıl, yani yedi yüz yılda tüketilecek bir rezervi sanki yedi günde, yedi ayda tüketilecekmiş, tüketilebilecek ya da pazarlanabilecekmiş gibi yaklaşımlar hep dolayıyordu. Özellikle, bu konuyla ilgili çok net bir şekilde rakamlarla sunumdan dolayı teşekkür ediyorum.

Yine kurumun ürün çeşitlendirme, deri ve ürünlere gitme konusunda ve bunları pazarlama, pazarda da bir ihtiyaç oluşturma yönündeki çabalarından bahsedildi, bazı hedefler ortaya kondu. Bunlar tabii ki son derece önemli. Elbette diğer konular da sorulacak yani bunların da bir mahsuru yok ama bu hedefler geleceğe yönelik yapılması planlanan kârlılığı özellikle ülkeye katma değer getirecek birtakım projeler son derece önemli. Bunlar bizim bugün, burada da konu ettiğimiz -edilmesin anlamında demiyorum ama- birçok masraflarıyla mukayese edilemeyecek ölçüde, aslında yönetimin sorgulanması gereken, yönetimin bu anlamda hedefleriyle değerlendirilmesi gereken hususlar diye düşünüyorum. Bundan dolayı teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii, sektör çok zor anladığımız kadarıyla. Rakipler, üretim, piyasa, üretim kapasiteleri, dolayısıyla bu açılardan baktığımızda gerçekten ciddi bir oyunu gerektiriyor, piyasa oyunlarını gerektiriyor. Piyasada birtakım bu rekabet içerisinde katma değer oluşturacak, daha fazla pay alacak birtakım stratejileri gerektiriyor. Ben bir konuda aslında bilgi de almak istiyorum. Bunu geçmişte benim de özellikle genel müdürlük dönemimde haşhaş konusunda yaşadığım şeye benzettim bazı hususları da çünkü müşterilerimizin önemli bir kısmı, pazarımızın önemli bir kısmı yurt dışıyla alakalı. İletişim çağında yaşıyoruz. İletişim çağında yaşamamızın getirdiği avantajların yanında bu anlamda bazen de dezavantaj olabilecek hususlar söz konusu olabiliyor, şöyle ki: Yani bugün bizim burada yaptığımız değerlendirmeler, konuşmalar, bir kurumun kendi iç meseleleriyle ilgili hususlar dışarıya da normal olarak yansıyabiliyor. Bunu denetimde bir şeffaflık olarak elbette değerlendireceğiz ama bu aynı zamanda bazı bilgilerin rakipler tarafından bilinmesi de onların stratejileri açısından önem arz edebiliyor ve bu da bir rekabette zafiyete de neden olabilecek durumlara kadar da gidebiliyor. Ben zaman zaman basında, medyada Sayıştay raporlarında rastlamadığımız -bu sadece Eti Madende değil, diğer KİT'lerde de bunu görebiliyoruz ama daha çok da Eti Madende- Sayıştay raporlarında yer almayan, kurum raporlarında yer almayan bazı haberler ya da bilgilerle karşılaşılıyor. Benim geçmişteki tecrübelerim şunu gösterdi: Bunlar piyasaya da etki edebiliyor. Şunu samimiyetle öğrenmek istiyorum: Bu bilgilerin ekonomik anlamda kuruma herhangi bir zararı oluyor mu? Yani Eti Maden basında, medyada çok ama dediğim gibi Sayıştay raporunda olmayan, başka denetim raporlarında olmayan bazı konuların gündeme getirilmesi Sayıştay açısından ekonomik bir olumsuzluğa ya da kayba neden oluyor mu? İşin doğrusu, bunu merak ediyorum. Bu, belki de yani bizlerin de ya da bu konularla ilgili haberleri, spekülasyonları ya da skandal nitelikli birtakım haberleri yapanların rakiplerle bir ilişkisi ya da bir bağlantısı -ki artık her şey mümkün olabiliyor- bunlar söz konusu olabiliyor mu? Bu anlamda bu kişilerle ilgili ya da bu haber kaynaklarıyla ilgili kurum olarak herhangi bir karşıt, uğranılan zararlar boyutunda bir ilişki ya da bir sorgulama oluyor mu? Onu merak ettim. Gerçekten bunu samimiyetle ifade ediyorum. Tabii ki biz konuşacağız, biz milletin vekilleriyiz, her şeyi de söyleyeceğiz, her şeyi de soracağız; burada bir sınırlama söz konusu değil ama elbette sorumluluk içerisinde bunu yapacağız. Yani bazı söylediğimiz şeylerin nasıl yansıyıp döneceğini hani bazen bir giderin hesabını sorarken, bir zararın hesabını sorarken daha büyük zararlar açmama konusunda da hassasiyet göstermemiz gerekiyor.

Ben çok teşekkür ediyorum.

Mali tablolarınızla ilgili bir husus vardı, birden aklıma geldi, hemen onu söyleyip bitireceğim. O husus dediğim şey şu: Kârlı bir alan, mali tablolara baktığımızda bu kârın, diğer KİT'lerle mukayese edilemeyecek ölçüde yüksek düzeylerde olduğunu görüyoruz. Son, bu denetimini yaptığımız 2018 ve 2017 yıllarında yüzde 45, yüzde 60 civarında -şimdi yüzde 56, yüzde 45 hesapladım-bir kârlılık oranı var, net kârlılıktan bahsediyorum. Diğer kârlılıklarla, brüt satış kârlılığı da en fazla benim gördüğüm yüzde 70 civarlarında ama zaman zaman bunlar yüzde 100'ün üzerinde, neredeyse yüzde 150'lere varan kârlılığı olan bir kurum olarak da ifade ediliyor. Gerçekler bunlarken, bunların böyle basında, medyada yer almasının -dediğim gibi- piyasada kuruma herhangi bir zararı ya da herhangi bir rekabet içerisinde dezavantajı söz konusu oluyor mu? Doğrusu onu da merak ettim.

Çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ediyoruz Sayın Karakaya.

Sayın Öztürk, buyurun söz sırası sizde.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben sadece soruları tek tek sorarak geneli üzerindeki konuşmamı bitirmek istiyorum.

Boron temizlik ürünleri için bundan önce yapılan 2015-2016 üst Komisyon görüşmelerinde ve sunumunuzda da 2018'e kadar Türkiye içerisindeki deterjan sektöründeki pazar payınızın yüzde 8 olduğunu ifade etmişsiniz ama 2020'yle ilgili de yüzde 5'ler seviyesinde olduğunu tahmin ettiğinizi ifade ettiniz. Temizlik ürünleriyle ilgili bu kadar tanıtım yapılırken, çeşitli bilgilendirme toplantıları ve reklamlar yaparken bu düşüşün sebebi acaba pazarlamadaki bir aksaklık mıdır, yoksa yine formülünde bir sorun çıktığından dolayı acaba pazar oranınız düşmüş olabilir mi? Bunu sormak isterim.

Bir de, kurumun satıştan iskontolar kalemi 2017 yılından önce yüzde 1,5'ler seviyesindeyken 2018 yılı ve sonrasında yüzde 5,25'ler seviyesine çıkmasının nedeni nedir? “Kurumun yurt dışı iştirakleri hakkında KİT Komisyonunda denetim durumunun bulunmadığı bir durumda bu iskontolar başka bir yerlere kaynak aktarma şeklinde transfer ediliyor mu?” diye de bir şüphe içimizden geçiyor.

Ayrıca, yine, bu iskontolara benzer bir şekilde Eti Maden İşletmeleri tarafından üretilen bor ve ürünleri için alt yüklenicilere ödenen “rebate”ler var. 2018 yılına kadar yüzde 1,5 seviyesindeyken bu “rebate”ler, satılan ürün miktarları geçmiş yıllarla çok büyük bir değişiklik olmamasına rağmen 2018 ve 2019'da bu “rebate”ler yüzde 6,5 seviyelerine çıkmış. Bu uygulamalarından dolayı “rebate” ödeme farkı ne kadar artmıştır? Bunu merak etmekteyim.

Ayrıca, Eti Madenin bor madeninden ürettiği ürünlerin ve yurt dışı iştiraklerinin tanıtımı ve reklam kampanyaları için hangi firmayla anlaşılmıştır. Reklam ve tanıtım hizmetleri alımı için hangi ihale yöntemi kullanılmıştır, yeterli rekabet ortamı oluşturulmuş mudur? Bunu da sormak istiyorum.

Ayrıca, bildiğiniz üzere, ülkemizde son dönemlerde bu Covid-19'la beraber konteyner sıkıntısı var. Kurumun yapacağı ihracatlar için ayrılmış bir konteynerle ilgili bir planlaması var mıdır? Olası bir sıkıntıda sizleri ne kadar etkiler? Bunlar da önemli.

Bir de, kurumun üretimini yaptığınız bor ürünlerinin yıllar itibarıyla birim maliyeti ne düzeydedir? Aynı ayrı bunu talep ediyorum.

Son olarak da tarımla ilgili: Borun gübrede kullanıldığını ve 3 tane ürün ürettiğinizi, Etidot-67, Eti-Kbor ve Etifert diye... Bu konuyu, gübreyle ilgili çalışmalarınızı çok önemsiyorum çünkü biliyorsunuz özellikle gübre fiyatları çiftçimizin girdi maliyetlerini artıran ve geçen yıl dövizdeki endeks

değişikliklerinden kaynaklı -çünkü ithalat yapılan bir ürün- gübre fiyatlarında artışlar da yaşadığımız için bu konuda hem çiftçimize katkıda bulunmak adına bu gübre çalışmalarınızı daha önemseyebilir misiniz?

Çok teşekkür ederim, iyi günler dilerim.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU – Teşekkür ederim Sayın Öztürk.

Şimdi söz sırası Sayın Kaya'da.

Buyurun Sayın Vekilim.

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Eti Madenin merkezleri yurt dışında olan ve sermayesinin bir kısmı doğrudan, bir kısmı da dolaylı olmak üzere yüzde 100'üne sahip olduğu 2 tane yurt dışı şirketi bulunmaktadır. 1984 yılında Lüksemburg'da kurulan Etimine S.A şirketi ve Eti Madenin ürettiği ürünlerin pazarlanması amacıyla 1982 yılında Finlandiya'da kurulan Etiproducs OY şirketi.

Etimine S.A.'nın yıllık hesap ve işlemleri Lüksemburg'da yerleşik bir bağımsız denetim firmasınca Lüksemburg tarafından uyumlaştırılan uluslararası standartlara göre yapılmaktadır. Etiproducs OY şirketinin yıllık hesap ve işlemleri de Finlandiya'da yerleşik bir bağımsız denetim firması tarafından ülke denetleme standartlarına göre yapılmaktadır.

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün sermayesinin tamamı kendine ait olan "AB Etiproducs OY ve Etimine S.A." adlı ana şirketleri ile bu şirketlerin sermayelerinin tümüne sahip olduğu ayrıca 4 adet yurt dışı alt şirketi bulunuyor.

Satışlarının yüzde 97'sini yurt dışına ihraç eden Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü yaptığı satışların önemli bir kısmını bu şirketler aracılığıyla yapmaktadır.

Hâl böyle olunca dünyanın belirli merkezlerinde bulunan ve büyük satış bölgelerine sahip olan bu şirketlerin, bor ürünlerinin alım-satım farkından kaynaklanan önemli bir geliri ve harcama potansiyeli mevcuttur.

Anayasa'nın 165'inci maddesi: "Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak Devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıklarının Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesi esasları kanunla düzenlenir." demektedir. Burada tabii KİT'lerin denetiminin Sayıştay tarafından yapıldığı bilgisini de parantez içinde vermemiz lazım.

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün sermayesinin tamamına sahip olduğu yurt dışı şirketlerinin Teftiş Kurulu tarafından 2001 yılından bu yana denetleme ve incelemeye tabi tutulmadığı ve bu tarihten sonra şirketlerle ilgili herhangi bir denetim programının yapılmadığı anlaşıyor.

Bu bilgiler ışığında, kamu kaynağı kullanan ve çok yüksek tutarlarda ürün satışı gerçekleştiren bu şirketlerde 2001 yılından bu yana Sayıştay denetimi yapılamamasının sebebi nedir? Yurt dışında bağımsız denetime tabi tutulan bu şirketlere ait işletme faaliyetlerine ilişkin önem arz eden belgeler ve bağımsız denetim raporları Sayıştaya ulaştırılmakta mıdır, ulaştırılmıyorsa sebebi nedir? 82 ve 84 yıllarında kurulan bu şirketlerin şu ana kadar Sayıştay tarafından herhangi bir dönemde denetimi yapılmış mıdır, yapılmışsa hangi yıllarda yapılmıştır ve denetleme hangi yıllardan sonra yapılmamaya başlanmıştır? Bu 2 şirket Sayıştayın denetiminden kaçırılıyor algısı konuşulmaktadır, bu algı, sizin tarafınızdan da bilinen bu algı sizi rahatsız etmiyor mu? Bağımsız denetime tabi tutulan yurt dışındaki 2 şirketinizin yıllık denetim raporları, Eti Madenin 2019 yılı denetim raporlarına dâhil edilmiş midir, edilmediyse sebebi nedir? Bu şirketlerin 572 milyon dolara ulaşan çok iyi satış ciroları varken denetime tabi tutulmaması kurumun mali şeffaflığına gölge düşürmüyor mu?

Diğer bir konu: Yönetmelikler, yasaların uygulanmasını sağlamak amacıyla hazırlanan, düzenleyici nesnel kuralların yazılı olduğu düzenlemelerdir. İdari işlem olan yönetmelikler idari yargı denetimine tabidir. Yönergeler ise yönetmeliklerde değinilmeyen konulara açıklık getirmek için düzenlenen ve herhangi bir konuda izlenecek süreçleri belirleyen buyrukların yazılı olduğu belgelerdir.

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 03/02/2005 tarih ve 33/5 sayılı Yönetim Kurulu kararıyla ile muhtelif konulardaki 35 adet yönetmeliğinin yönergeye dönüştürülmesinin tasvip edildiği görülmektedir. 2019 yılı denetimlerinde 7 adet yönetmelik ve 19 adet yönerge olduğu tespit edilmiştir. Yönetmelik yerine yönerge olarak yapılan düzenlemeler; 10 no.lu Görev Yetki ve Sorumluluk Yönergesi, 16 no.lu Disiplin İşlemleri Usul ve Esasları Yönergesi, 30 no.lu Muhasebe Esasları Yönergesi, 36 no.lu İşletmelerinde Uygulanacak Prim Yönergesi, 39 no.lu Dekapaj İşleri Yönergesi, 47 no.lu Kişisel Koruyucu Donanım ve Demirbaş Giyim Eşyası Yönergesi, 54 no.lu Açıkta İşçi Alımında Uygulanacak Sözlü Sınavın Usul ve Esasları Yönergesi.

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün yetki ve görev alanındaki kamuyu ve üçüncü kişileri doğrudan ilgilendiren hususlar ile kamu görevlilerine ait genel ve mali hükümleri kapsayan hususların yönetmelikle düzenlenmesinin yasal zorunluluk olduğu değerlendirilmektedir. Üçüncü kişileri ve kamuyu ilgilendirmeyen ve sadece kurumun iç işlerinin yönergelerle ile düzenlenmesi mümkündür.

Bu itibarla, yetki ve görev alanındaki, kamuyu ve üçüncü kişileri doğrudan ilgilendiren hususlar ile kamu görevlilerine ait genel ve mali yükümleri kapsayan hususların yönetmelikle düzenlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında, kurum neden yönetmelikle yapılması gereken işleri yönergeyle yapmayı tercih etmektedir? 35 yönetmeliğın yönergeye dönüştürülmesi kararının sebebi nedir? Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bu konuda bir müdahalesi veya itirazı var mıdır? Yönetmelikler yasal bağlayıcılığı olduğu için mi tercih edilmemektedir? Yönergeyle daha serbest hareket alanı mı yaratılmak istenmektedir? Kurumun gelir getirici işlemleriyle ilgili olarak yürürlükteki Rödövars Uygulama Yönergesi yerine Çerçeve Rödövars ve Gelir Getirici İşler Uygulama Yönetmeliği'nin hazırlanarak yürürlüğe konulmasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir. Yine aynı şekilde yönetmelik yerine yönergenin tercih edilmesinin sebebi nedir? Kurumun gelir getirici işlemlerinin bakanlık eliyle yani yönetmelikle yürütülmesi çok daha şeffaf bir yöntem olmaz mıydı?

Yine, Görev Yetki ve Sorumluluk Yönergesi, Muhasebe Esasları Yönergesi, Prim Yönergesi, Açıkta İşçi Alımında Uygulanacak Sözlü Sınavın Usul ve Esasları Yönergesi... Bu kritik konuların normal şartlarda yönetmelikle yapılması gerekiyordu, neden yönergeyle yapılmıştır? Bu konuda da bilgi verirsiniz memnun oluruz.

Yine, Eti Madenin yurt dışındaki genel müdürlerine ilişkin son tespit Sayıştayın 2017 Yılı Raporu'nda yer almıştı. Rapora göre, yurt dışındaki sadece bir şirketin genel müdürü, 2017 yılında 13 bin 500 avro maaş alıyordu. Bu tutar, sonraki iki yılın Sayıştay raporlarına yazılmadı. Genel müdürlerin üç yıldır aynı maaşı almaları durumunda bile güncel kurdan hesap yaptığımız zaman bu maaş yani 13 bin 500 euro, 120 bin 55 liraya tekabül ediyor ki bu 42,66 asgari ücret demek yani 42,66 asgari ücretle çalışanın aldığı maaş. Yani az önce de Sayın Çakırözer ifade etti, kurumda çalışan işçilerle ilgili, maaş konusunda aynı alanda çalışan işçilerden daha az maaş aldıklarını söyledi.

Şimdi, arada enteresan bir durum var yani genel müdürler çok yüksek maaş alıyor, işçiler çok düşük maaş alıyor. Arada bu makasın sebebi nedir? Gerçekten ilginç. Yani burada şunları da sormak istiyorum tabii: Bu talihli müdürler kimlerdir; in midirler, cin midirler? Raporlarda adları, sanları niye yok bunların? Kim oldukları neden gizleniyor, adları neden hiçbir kayıta yer almıyor? Anlamak mümkün değil. Eti Madenin yurt dışında kaç genel müdürlüğü vardır? Bu genel müdürlüklerin 2018,

2019, 2020 maaşları ne kadardır? 2017 yılı raporlarında yer alan yurt dışı şirketi genel müdürlerinin 13.500 euro maaş aldıkları yönündeki Sayıştay tespiti neden daha sonraki raporlarda yazılmamıştır? Bunu da yine Sayıştay yetkililerine sormuş olalım.

Ve son olarak, Eti Madenin BOREL el dezenfektanı, BORON çamaşır deterjanı, BORTAM yüzey dezenfektanı gibi ürünlerinin, birçok ürününün olduğunu biliyoruz ve bu çalışmalarınızı gerçekten takdir ediyoruz. Bu ürünler kaç kalemdir? Kamuoyu nezdinde bu ürünler kabul görmüş müdür, bu ürünler konusunda hedeflenen amaca ulaşılmış mıdır? Satışları ve piyasa arz talep durumları nedir? Yurt dışı satışı var mıdır bu ürünlerimizin? Gerçekten milli ve yerli ürünler olarak bu yaptıklarınızla gurur duyuyoruz. Bu çalışmaları ortaya koyan ekibe de şükranlarımızı, teşekkürlerimizi sunuyoruz fakat şu konuyu da burada hep birlikte bir konuşmamız, aslında bir nihayetlendirmemiz lazım. Yaklaşık iki buçuk-üç yıldır KİT Komisyonundayız, her görüşmede bu yurt dışı şirketleri konusu gündeme geliyor. Şirketin yaptığı, oraya sizin de dizdiğiniz onlarca ürün var, yani bu ürün çeşitliliği nasıl artırılabilir, bunların piyasa payı nasıl artırılabilir? Gerçekten gurur duyuyoruz, gerçekten tebrik ediyoruz yani fakat bunu konuşamaz olduk. Bu yurt dışı şirketleri konusunu -Sayın Başkan, sizlerden de rica ediyorum- yani iktidarıyla muhalefetiyle bir şekilde, bir netleştirilim, kafalardaki soru işaretlerine sorulan sorulara bütün açıklığıyla, şeffaflığıyla cevap vererek bu konuyu tartışılır olmaktan çıkaralım bence ama sorulan sorulara da makul cevaplar vererek bunu yapayım. Her toplantımız, Eti Madenin her görüşmesinde bu konu 1'inci gündem maddesi ve bütün diğer meselelerin önünü örtüyor, arkadaşlarımız emek veriyor işte bir sürü ürün üretmişler, gayret etmişler, çaba sarf etmişler, bütün o emeklerini de gölgeleyen bu durumun da artık bundan sonra konuşulmaması adına, arkadaşlarımızın, bizlerin bu yurt dışı şirketleriyle ilgili sorduğu sorulara da samimiyetle, açık yüreklilikle, net rakamlarla cevaplandırsak bundan sonra belki artık ürün çeşitliliğini, yaptığımız o güzel işleri konuşur, biz de sizlere teşekkürlerimizi iletiriz.

Benim konuşmam bu kadar, tekrar teşekkür ediyorum, emeklerinize yüreğinize sağlık diyorum. Güzel işler yapacağınıza olan inancımınla saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Buyurun Sayın Yavuzylmaz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Evet, Sayın Genel Müdür, aslında teşekkür etmek bazen gerçekten çok kolay, ben de o kolay yolu seçeceğim, size teşekkür ediyorum. Mutlaka vazifenizi büyük bir şevkle, istekle yerine getiriyorsunuz, siz de, yönetim kurulu da ve A'dan Z'ye, genel müdüründen, sahada çalışan işçisine kadar herkes elinden geleni mutlaka yapıyor ancak bizim burada görevimiz sizlerin yaptığı faaliyetleri denetlemek, aldığınız kararları denetlemek. İllaki denetim gerçekleştirmek için kurumun zarar etmesi gerekmiyor aynı zamanda kârında bir azalma olduğunda da neden azalma olduğunu, bunun kök nedenlerini ortaya çıkarmalıyız ki gelecek yıllar projeksiyonunda bu kök nedenler ortadan kalksın ve kârda azalma veya zarar gerçekleşmesin. Yani, iş işten geçtikten sonra, bir gün Eti Maden zarar ettikten sonra herkes şapkasını çıkarıp da önüne alıp düşünmeye başlasın.

2018 yılı Eti Madenin dönem kârı 3 milyar 325 milyon 800 bin TL. 2019 yılı kârı 2 milyar 772 milyon 800 bin TL yani yüzde 16,6'lık kârda bir azalma var. 2020 yılı kâr-zarar durumu nedir; bunu da sizden talep ediyorum.

Şimdi, rica ediyorum kendinizi bizim yerimize koyun ve şöyle bir tabloyla karşı karşıyasınız: Kurum ağırlıklı olarak ürün satışını yurt dışı şirketleri üzerinden yapıyor ve çok basit bir soru soruyorsunuz; bu yurt dışındaki şirketlerin genel müdürlerinin maaşlarını soruyorsunuz ve ısrarla buna yanıt alamıyorsunuz. Buna yanıt alamadığınız zaman bu konunun üzerine denetçi bir milletvekili

olarak kocaman bir soru işareti koyarsınız; burada gizlenen bir şey var demektir. Dolayısıyla bizim yaklaşımımız da maalesef bu şekilde ve siz bu cevabı vermediğiniz sürece aslında bu kuruma ve bu kurumun dünyada oturduğu şanlı konuma sizler zarar vermiş oluyorsunuz.

Şimdi, diğer taraftan, aynı zamanda, Kırka Boraks Pentahidrat Tesisiyle ilgili: Şirketin işi geciktirmesi kaynaklı yaklaşık 200 milyon liralık bir ceza ödemesi gerekiyor; bu kadar önemli bir konu. 200 milyon liralık bir ceza var ortada, gariban vatandaşa denk gelse açıkçası neredeyse... Neyse, cümleyi de tamamlamayayım yani son kuruşuna kadar tahsil eden yetkililer -öyle diyeyim- maalesef konu söz konusu bir şirket olduğu zaman birdenbire bir bakıyoruz Sayıştay raporundan, hop, çıkmış. Bunu açıklamaya çalışan bir Sayıştay denetçisi var mı? Yok. Sayıştay Başdenetçimiz toplantının başından beri önüne bakıyor, hiç açıklamakla ilgili en ufak bir çaba yok. Benim de görevim milletvekili olarak -halkın vergileriyle ödenen bir para, ortaya çıkan zarar, tesisin geç açılmasından kaynaklı bir kamu zararı- tüm bunları sorgulamak, bunu sorguluyorum, tık yok, bakın, hiç cevap yok, hiçbir yerden cevap yok. Neredeyse itiraf edeceğim, diyeceğim ki Sayıştay raporundan ben çıkarttım. Şimdi, bu konu var.

Diğer taraftan, yine rapordan hareketle ve yine bizim de yaptığımız araştırmalar itibarıyla, siyasi bir kadrolaşma var.

Sayın Genel Müdür, gerçekten, ben sizin yaptığınız çalışmaları burada çok anlatmak istiyorum, attığınız çok güzel adımlar var ama bir yanıyla, siyasi kadrolaşma yaptığınızı siz de biliyorsunuz ve diğer pek çok yetkili bunu yapıyor ve böyle olduğu zaman da hâliyle biz de bunu gündeme getirmek, eleştirmek durumundayız. Hemşehricilik bağı oluşturarak şirkette çalışan kişilerin yakın akrabalarına gerek Türkiye’de gerekse yurt dışındaki şirketlerde onlara pozisyonlar sağlayarak yol almaya devam ederseniz maalesef bu kuruma -üzülerek tekrar söylüyorum- en büyük zararı siz vermiş olursunuz.

Şimdi, bir diğer konu bu seyahatlere yapılan harcamalar. Şimdi, seyahatlere yapılan harcamalar için Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün ayırdığı bir bütçe var. Peki, Eti Madene yurt dışındaki şirketlerin ayırdığı bir bütçe yok mu? Ne kadar olduğunu soruyorum, 2017, 2018, 2019, 2020 yıllarında Eti Madenin yurt dışı şirketlerinin ayırdığı temsil, ağırlama giderleri gibi çeşitli, bu gibi, seyahatlerle ilgili ayırdığı ödenek ne kadardır?

Diğer taraftan, hani denetleyemiyoruz ya Eti Madenin yurt dışındaki şirketlerini. Mesela, bir tane örnek vereyim: “Eti Maden Global” diye bir Twitter adresiniz var, biliyor musunuz? Buranın takipçi sayısı 52. Yani bir gelecek vizyonu oluşturan, bir projeksiyon oluşturan Eti Madenin “Eti Maden Global” adındaki Twitter hesabı şu anda boş. Yani sosyal medya yönetiminin çok da iyi olmadığını -ben diğer Twitter adreslerini de takip ettim- buradan söyleyebiliriz.

Aynı zamanda, yine Eti Madenin, hani biz diyoruz ya Türkiye’de genel müdürlük binası kiralık ve ayda en az 330 bin lira kira ödeyerek yıllardır devam ediyor ve milyonlarca lira neredeyse binanın kendisini yapacak veya satın alabilecek kadar para harcanmış. Tamamen aslında soruşturma konusu bu; tabii, kimse oralı değil, ayrı bir konu. Şimdi, dönelim, mesela Eti Maden Asya Pasifik Limited Şirketi nerede? Bakın, adresi: RN 2003 20/V.18 Tang Lung Street, Causeway Bay, Hong Kong. Bu, eski adresi. Yeni adresi de şu: 6/F, Lee Garden 3, 1 Sunning Road, Causeway Bay, Hong Kong. Tuhaf olan şey şu: Bunların, bu ilgili adresleri internet sitesine girdiğiniz zaman, hani bazı geçici kurumlar günlük veya aylık ofis kiralılar tefrişatı yapılmış olarak, bu adresler o adresler. Hani biraz önce ifade ettiğiniz yani yurt dışına daha yerleşik olmak, güçlü olmak, öyle görünmek kavramlarının üzerine yine bir soru işareti geliyor ve ben yurt dışındaki şirketlerin bulundukları, faaliyet gösterdikleri mülklerin kira giderlerini size soruyorum; kira ve diğer giderleri ayrı ayrı belirtilerek.

Şimdi, tabii, Sayıştay raporundan başlamıştım, Sayıştay raporundan devam edeyim, daha net olarak anlaşılсын bu sansür. Ben buna kesinlikle sansür diyorum, zaten yetkililer de cevap vermediğine göre demek ki onlar da kabul ediyorlar sansür olduğunu. 2016 yılı Sayıştay Eti Maden Denetim Raporu toplam 540 sayfa -burada, göstereyim- içinde 218.700 kelime var bunun, bu Sayıştay raporunun. 2019 yılı Sayıştay Raporunu -114 sayfa- bir çırpıda böyle okuyup bitirebilirsiniz on beş dakikada, 38.304 kelime var. Aralarında 5,7 kat fark var. Şimdi, bunun adı “sadeleştirme” değil ve benim de ifade ettiğim bulguların buradan çıktığını hesap edersak Eti Madende sansürlenlen bir şeyler var. Kusura bakmayın, yani Kurumla ilgili bugün tartışılan konuların kaynağı bunlar işte. Yoksa hiçbirimiz Kurumla ilgili bir tane olumsuz eleştiri dahi getirmek istemeyiz. Niye getirelim? Kurum bizim Kurumumuz zaten.

Diğer taraftan, ben muhalefet şerhinde yazdığım konuyu ifade etmek istiyorum. Konu şu...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İki dakikanız kaldı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Daha doğrusu, önce soruyu sorayım, Genel Müdürün veya Yönetim Kurulunun ayrı ayrı veya bir arada iskonto yapmasıyla ilgili belirli bir oran belirlenmiş midir, bu oran nedir? 2015 yılından 2020 yılına kadar bu iskonto yapma oranı nedir, 2021 yılında ne olarak belirlenmiştir ve yapılmıştır? Sayıştay raporlarında yaptığım çalışmaya göre satış iskontosu oranları 2015 yılında yüzde 1,49; 2016 yılında yüzde 1,93; 2017 yılında yüzde 1,52; 2018 yılında yüzde 5,26; 2019 yılında da yüzde 5,25 benim yaptığım hesaba göre. Siz de yine hesaplayıp bana söyleyebilirsiniz; bir tablo hazırlayıp yurt dışı satışları hem TL olarak hem bulundukları yıldan dönerek dolar karşılıkları, satış iskontonuz TL olarak ve dolar olarak ve yurt dışı şirketleri kanalıyla yapılan satışların yaklaşık toplam tutarı milyon dolar olarak hesaplayıp tablo olarak çıkarıp bize vermenizi talep ediyorum. Benim burada yaptığım analize göre, 325 milyon liralık bir iskonto oluşturulmuş. Bu, Türkiye’de oluşturulmuş. Bir yandan da bir soru işareti de bu. Yani zaten kârlılıkla satılıyor, yurt dışında da kârla satılıyor, neden kâr Türkiye’de bırakılmıyor da neden yurt dışında oluşturuluyor? Dolayısıyla muhtemelen onlar da vergiye tabiler ve yurt dışındaki yabancı devlete vergi ödüyorlar veya...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Süreniz bitti Sayın Vekilim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Son konumla bitireyim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hangi konunuz son konu? Bitmiyor son konular Sayın Vekilim. Bitti. Sabahtan bu yana otuz iki dakika oldu. Lütfen, pandemi koşulları, diğer vekillerimiz konuşacak...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, siz zamanı kullanıyorsunuz şu an. Ben bitireyim, fırsat verin.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bitti zaten senin zamanın, biten zamanı nasıl sen kullanacaksın?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Birdenbire senli benliye döndük Başkanım, hayırdır?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, tamam “Sayın Vekilim” diyeyim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O üslupta konuşacaksak ben de o üslupta konuşayım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tamam, “Sayın Vekilim” diyeyim, tamam.

Bitti.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Nasıl bitti? Sorumu tamamlayacağım, öyle bitecek. Yani burada şaka yapmıyoruz, oyun oynamıyoruz; ciddi bir konuda konuşuyoruz. Her defasında aynı şey ya!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Oyun oynamıyoruz herhâlde, biliyoruz. Bizim kurallarımız var. Otuz iki dakikadır konuşuyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne yapabilirim yani? Arkadaşların sorduğu soruların aynısını sormuyorum herhâlde, başka bir şey soruyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Niye? Hep benzer sorular geliyor.

AHMET TAN (Kütahya) – 3 cümlede anlatacağınız şeyi 13 cümlede anlatıyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, bu tartışma uzatıyor işte Vekilim. Şu tartışma olmasa şu anda sormak istediğim soruyu soracağım yani. Allah Allah!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama lütfen Sayın Vekilim, lütfen ama rica ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, tamamlayayım, bitirelim hızlı bir şekilde.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Kaç dakikaya sonlanacak, otuz saniye?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, dalga mı geçiyorsunuz!

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – O nasıl ifade ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben milletin vekiliyim ve hakkımı kullanmak istiyorum. Ne demek ya! “otuz saniye” mi? Siz millete otuz saniye veriyorsunuz, bana değil.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Aynı konuları 10 defa konuşuyorsunuz burada. Aynı konuyu sen 10 defa konuştun burada.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hangi aynı konu? Cevap verin.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sürekli aynı konuları konuşuyorsunuz Sayın Vekilim.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Başkan sizi uyarıyor “Söz hakkınız doldu.” diye.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hadi, cevap verin; hangi aynı konu? Hangi aynı konu? Cevap verir misiniz?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen...

Sayın Vekilim, devam edin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz araya giriyorsunuz, bu konu bu şekilde uzuyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Devam edin Sayın Vekilim, devam edin konuşmanıza, lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Keyfi olarak birisine soru mu soruyorum ya? Bu nedir?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, bir dakika ilave ediyorum, lütfen konuşmanızı bitirin.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – KİT Komisyonunda sürekli sende sıkıntı oluyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayret bir şey ya! Yani görevimizi de mi yapmayalım? Bekleyin. Beş dakikayı yediniz. Yapmayın, rica ederim ya! Allah Allah!

ATİLA SERTEL (İzmir) – Arkadaşlar, hepiniz niye yükleniyorsunuz? Orada Başkanınız var, Başkan müdahale ediyor. Niye yükleniyorsunuz?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Ama her zaman da problem olmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Her zaman problem... Yani siz bizim sorduğumuz sorularda hiç endişe duymuyorsunuz, öyle mi? Allah Allah ya!

ATİLA SERTEL (İzmir) – Okuyor, çalışıyor, geliyor, konuşuyor; ne var yani?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, otuz iki dakikadır dinliyoruz ama.

ATİLA SERTEL (İzmir) – On dakika yeni doldu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, isterse yüz dakika olsun, siz de konuşun.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bakın, geçen gün on üç-on dört dakika konuşuldu. Yani ben de burada kendi hakkımdan feragat ettim. Yapmayın Allah aşkına ya! Nazik nazik, kibar kibar konuşuyor.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Aynı şeyleri tekrarlıyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hangi aynı şey?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun Sayın Yavuzyılmaz, bir dakikanızı konuşun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir dakikayı kabul etmiyorum. Ben sorumu soracağım, tamamlayacağım.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Dinlemek istemiyorsa çıksın arkadaşlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İşiniz varsa KİT Komisyonunda bulunmak durumunda değilsiniz ya! Allah Allah!

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Yurt dışına...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Süleyman Bey, gidin tuvaletinize ya!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, ayıp ya! Ayıp Sayın Sertel ya! Sayın Sertel, ayıp ya! Allah Allah!

ATİLA SERTEL (İzmir) – Dinlemiyorsanız dinliyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, siz Yavuzyılmaz'ın avukatı mısınız?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – E, ben de söylüyorum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Onlar niye konuşuyor!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama lütfen, sesinizi yükseltmeyin.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Siz yükseltiyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, siz uzattınız bu kadar.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun, bir dakika konuşma hakkı veriyorum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hepsi bir ağızdan konuşuyor. Ayıp ya!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama lütfen, her seferinde Yavuzyılmaz'la ilgili bir konu geldiğinde siz konuşuyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır. Arkadaşlar konuşuyor.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ben Grup Başkanıyım, ben konuşacağım tabii. Allah Allah!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Kendisi konuşuyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, siz konuşuyorsunuz.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Deniz Yavuzyılmaz'a tahammülünüz yok. Hiçbiriniz onun kadar okumuyor, hiçbiriniz çalışmıyor, dinlemeye bile tahammülünüz yok ya! Siz elinizi yüzünüzü yıkayın, gelin.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Siz yıkayın, biraz rahatlayın lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben sorumu sorayım, Komisyon toplantısı da bitsin, yanıtlar da verilmesin.

Şimdi, konu şu: Şirketin Genel Müdürünün maaşını daha veremiyorsunuz.

Ben sorumu sorayım, sorum şu: Eti Madenin Amerika'daki yurt dışı şirketinin Genel Müdürü Sayın Haluk Gani, aynı zamanda da TÜRKEN Vakfının da Genel Sekreteri kendisi ve Türkiye'de bir konu gündeme geldi, Kızılay üzerinden Ensar Vakfının yaptığı bir bağış. Bu bağıştaki tutar şuydu... 8

milyon dolarlık bağış “vergiden kaçınma” adı altında Kızılay üzerinden Amerika’da TÜRKEN Vakfına aktarıldı. Bu 8 milyon dolarlık bağışın 75 bin dolarlık kısmı Kızılayda kaldı, 7 milyon 925 bin dolarlık kısmı ise Türken Vakfına aktarıldı. 2017 yılındaki, Amerika’daki resmî rapora göre -Sayın Haluk Gani’nin de burada adı var- TÜRKEN Vakfı 7 milyon 220 bin 190 dolar tutarında bir bağış almış. Dolayısıyla bu bağ, buradaki rakamsal olarak örtüşme bizde de acaba bu yapılan bağış bir şekilde Eti Maden Amerika’daki şirketin Genel Müdürünün de yönlendirmesi ve o sürecin içerisinde bulunmasıyla birlikte bu şekilde bir bağış aktarımının, Türkiye’den vergi kaçınma yöntemiyle aktarılan bir paranın Manhattan’da 21 katlı bir gökdelen yapılmasında mı kullanıldığı yönünde bir soru işareti oluşturdu. Eti Madenin bu şekilde bu sorularla anılması doğru değil.

Ben çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Yerlilik ve millilik noktasında, hiçbir yolsuzluk yapılmadığı takdirde; hiçbir para, vatandaşın vergisi çarçur edilmediği takdirde –ki biz bunların takipçisiyiz- her zaman Kurumumuzu destekliyoruz. Ancak bu sorulara yanıt vermek Kuruma zarar vermez, âdeta Kurumu güçlendirecek olan şeydir.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Türkmen.

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Sayın Başkan, çok saygıdeğer Genel Müdürüm ve çalışma arkadaşları, Sayıştayımızın saygıdeğer temsilcileri ve diğer kurumlardan gelen saygıdeğer temsilci kardeşlerim, siz saygıdeğer milletvekillerimiz; hepinizi ben de saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Eti Maden dediğiniz zaman, geçmişteki Eti Madene baktığınız zaman, madenlerin hemen hemen tümünde olduğu gibi... Biz, kütle olarak mermerleri, toprak olarak çıkardığımız madenleri Eti Madende sadece, tarımda da olduğu gibi, böyle, yurt dışına satardık ve bundan da çok büyük kârlar etmezdik. Son dönemlerde ürünler elde edebilmek için enstitüler kuruldu ve burada da gördüğümüz gibi, görselde de görünen gibi, çok daha kıymet arz eden, Eti Madenin kârlılığını çok daha yukarılara çeken bir çabanın, bir gayretin içerisinde ülke oldu. Herkesin söylediği gibi, göz bebeğimiz olan bir Kurum, çok büyük kârlar elde eden bir Kurum, kendi bu kârlılığını kendi kuracağı tesislerle beraber ikame edebilecek de seviyede olan bir Kurum. Evet, eksikleri, noksanları varsa zaten KİT Komisyonunun görevi o; diğer denetleme biriminin, Sayıştayımızın da görevi o; orada bulunan bulguların daha dikkatli incelenmesi. Şeffaflıkla bunlara cevap verilmesini bütün milletvekillerimizin istediği gibi biz de istiyoruz; hiçbir kuruşun, hiçbir varlığın heba edilmesini, israf edilmesini istemiyoruz. Sorulan soruların elbette Kurumun dışarıda olan itibarını da zedelememesi gerekiyor, ona da bir sıkıntı yaratmaması gerekiyor.

Şimdi Genel Müdürüm anlatırken şunu gördük: “Çok çetin bir rekabetin olduğu bir dönem.” diye arz etti, bunu çok önemsiyorum çünkü çok kolay değil dışarıda. Sadece bizde... Sayın Karakaya da söyledi, söyleyeceklerimizin hemen hemen aynısını söyledi. Bor madeni, çok önemli bir maden, stratejik bir maden ama bugünkü şartlarda, bugünkü teknolojiye ekonomik olarak çok da abartılan bir maden. Yani gerçekten 2 trilyon dolar eder, şunu eder, bunu eder diye yıllarca -bizim de okuduğumuz okul dolayısıyla, mektep dolayısıyla- bu hep söylenegeldi. Fakat bütün dünyadaki kullanımı zaten 2-2,5 milyar dolar civarındadır. Bunu senelere yaydığınız zaman çok da böyle ahım şahım değildir ama ileride inşallah daha büyük teknolojiler, daha büyük kullanım alanları meydana gelir ve dolayısıyla yüzde 73’lük rezervi olan bir ülke olarak bundan faydalanmış oluruz, temennimiz budur.

Bu rekabetin neticesinde şunu herkes bilir: Neticede bir piyasa ekonomisidir bu. Bazen İskontolardan bahsediliyor, bazen, işte “1,5’du da 5 niye oldu? Bunu kime verdiniz? Nasıl oldu? Nereden gitti?” gibi bu şüpheler olabilir, ayrı meseledir ama şunu bileceğiz ki bu serbest piyasa ekonomisinde bunlar, işte, o rekabetçilerle rekabet ederken alınması gereken, olunması gereken işlerden de sayılabilir. Neticede kurumlarımızın insanlarına da itimat etmek lazım. Tabii ki denetleyeceğiz, tabii ki Sayıştayımızın raporlarıyla ilgili eksik bulduklarımızı, bunları soracağız, soruşturacağız. Dedğim gibi, bu, bütün milletimizin üzerinde hakkı olan, hukuku olan parasal büyüklüklerdir. Ama dediğim de şu: İtimatsızlık çok fazlaca oluşmaya başlar ve dedikodularla da yürümeye başlarsa bu da bizim kurumlarımızı yıpratmış oluyor. Her ne kadar Kurumumuzun iyi olmasını istiyoruz, şöyle olmasını istiyoruz, ahım şahım olmasını istiyoruz, ülke ekonomisine büyük katkılar versin istiyoruz derken bir taraftan da çocukların kuşu çok sevip sıkıp canını almasına benzer bu. Kurumları da yıpratmış oluruz, çalışanların şevkini, zevkini de kırmış oluruz; bunu da yapmamak lazım.

O yüzden ben gerçekten yerli ve millî üretime katkıda bulunan, ona kafa yoran, onu dert eden Kurumumuzun yöneticilerine teşekkür ediyorum, iyi ki varlar ve bu çabalarının, gayretlerinin daim olmasını diliyorum.

Bütün kurulumuzu da saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Türkmen.

Buyurun Sayın Subaşı.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; dört gün önce, 12 Mart tarihinde İstiklal Marşı’mızın 100’üncü yılını büyük bir coşkuyla nasıl idrak ettiyse iki gün sonra da 18 Martta Çanakkale Zaferi’mizi büyük bir coşkuyla kutlayacağız. Ama iktidar partisi olarak ama muhalefet partisi olarak bütün milletvekilleri, bu partilere gönül veren herkes bu Türkiye’nin bir unsurudur. Biz ancak birlikte büyük bir aile oluruz, biz ancak birlikte güçlerimizi birleştirirsek küresel emperyalist güçlere karşı dik durarak ülkemizin geleceğiyle alakalı mücadelelerimizi yaparız. Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 2021 yılı Yunus Emre Yılı ilan edildi. Bu 2021 yılının Yunus Emre’nin manevi himayeleriyle geçmesini diliyorum ve dilimizi de buna uygun olarak inşallah bu yıldan etkilenecek kullanırız diye temenni ediyorum.

Saygıdeğer hazırun, Eti Madenin dünya bor rezervlerinin yüzde 73’üne sahip bir madenin işletilmesi, pazarlanması faaliyetini başarıyla sürdürdüğünü hep beraber gördük. Sayın Genel Müdürün sunumlarıyla bu durumu hep birlikte müşahade ettik, kuruluşun vizyonu için yaptıklarını, yapacaklarını dinledik. Ülkemize yılda yaklaşık 1 milyar dolara yakın döviz girdisi sağlayan, ülkemizin dünya bor pazarındaki payını yüzde 60’lar mertebesine getiren, yapılan yatırımlarla dünyanın en büyük bor üreticisi olan ve seçim bölgem Balıkesir başta olmak üzere istihdam imkânı oluşturan, son dönemde yüksek teknolojide kullanılan bor karbür gibi ürünler üretmek için somut adımlar atan, bor pazarında Amerika orijinli ama rakibini rekabet edemez bir duruma getiren Eti Madenin tüm yöneticilerini, Genel Müdürümüzü, Sayın Enerji Bakanımızı takdir ediyorum, tebrik ediyorum.

Bu toprakların madenini tüm insanlığın kullanımına bir değer olarak sunan, ülkemizin bu göz bebeği kuruluşunu hep beraber korumalıyız. Ülkeler arasındaki ticaret savaşlarında, pandemi koşullarında ve bütün zorluklara ve kısıtlamalara rağmen uluslararası alanda zor bir mücadele yürütüldüğüne sunumdan şahit olduk. Bu toplantılarda kamunun iktisat alanında faaliyetler gösteren ve özellikle yurt dışında faaliyetler gösteren köklü ve güzide kuruluşlarına lütfen sahip çıkalım, bunların üzerine soru işaretleri sakın ama sakın düşürmeyelim.

Değerli hazırun, ben şimdi birkaç konuya değinmek istiyorum. Bu değinme de Sayın Vekilim, Zonguldak Milletvekilimiz, lütfen, az önce “Çalıştım.” dedin ya, dersinizi doğru çalışın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben söylemedim yalnız.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Türkiye’nin Genel Sekreteri olarak bahsedilen şu kişi... TÜRKEN ki şu anda, sadece Maarif Vakfı değil, TÜRKEN kuruluşu, Amerika’da FETÖ’den devralınan, o alçak, hain örgütten devralınan ama Maarif Vakfı ama TÜRKEN Amerika’da bu devletimizin lobi çalışmalarını yapan bir kuruluştur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hiç teslim etmeseydiniz o zaman.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Onlara da geliriz gerekirse, ben gündeme geliyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Onların eline siz bıraktınız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama lütfen sözü kesmeyelim Sayın Vekilim.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Bu bahsedilen kişinin TÜRKEN’le, Genel Sekreterlikle zerre kadar ilgisi yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Resmî evrakta imzası var.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Onlara da geleceğim.

Bu adam “YouTuber”, “Moutasem Atiya” isminde bir “YouTuber” ve Sayın Cumhurbaşkanımız Amerika’ya gittiği zaman ona hediyesini takdim eder iken çekilen resmi Sayın Vekilim hem basın toplantısında hem Meclis Genel Kurulunda TÜRKEN’le alakalı olarak bunu “İşte, Genel Müdürümüz bu.” diye gündeme getirdi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Genel Sekreter olarak evrakta imzası var.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen müdahale etmeyelim, dinleyelim.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Genel Sekreter değil.

Karşılıklı olmasın.

Şimdi, az önce bahsettiği olay, İngilizcem iyi değil sizler kadar, “charitiesnys.com” buyurun girin, şu anda girdim. Burada Eti Madenin zerre kadar 1 lirası yok, hiçbir lirası yok. Kim para vermiş 2016 ve 2017 yıllarında? Ensar Vakfından gitmiş, TÜRGEV’den gitmiş, Serhat Kaan’dan gitmiş, Behram Turan’dan gitmiş, Fatih Hıdırlıgil’den gitmiş, Halil Mutlu’dan gitmiş, gitmiş de gitmiş, 16 milyon para buradan gitmiş; Eti Maden yok burada.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - İmza yetkisi Sayın Haluk Gani’de.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Haluk Gani o zaman Eti Madende Genel Sekreter değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Amerika’daki şirketin Genel Müdürü, TÜRKEN Vakfında da imza yetkisi var.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, böyle bir tarz yok, lütfen... Sayın Vekilim konuşsun.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Bahsedilen kişi Moutasem Atiya’dır. Haluk Gani o zaman vakıfla alakalı TÜRKEN Vakfının Genel Sekreteri, Eti Madende görevi yok. Yani bu çerçevede, eksik bilgilerle...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İmza yetkisi var.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Yok efendim, adam 2018’de göreve geldi, 2016’dan bahsediyorsunuz; işte burada, girin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2017’den bahsediyorum.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) - 2014’te de yok zaten.

AHMET TAN (Kütahya) – “2018’de gelmiş göreve.” diyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen karşılıklı konuşmayalım, lütfen, rica ediyorum. Dinleyelim hatibi, hatibi dinleyelim.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, ben burada Sayın Genel Müdürüme ve kayıtlara geçmesi açısından ama Sayıştaya da bir soru soracağım. Şimdi, Sayın Genel Müdürüm, Sayın Vekilin gerek Meclis Genel Kurulunda gerek basın toplantısında “Eti Maden yüzde 134 kâr ediyor.”, âdeta şikâyet edercesine kullandığı ifadeler...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Niye şikâyet edeyim?

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Beyefendi, kayıtlara yansıdı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Neden şikâyet edeyim?

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Muhatabım siz değilsiniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, lütfen karşılıklı konuşmayalım.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Sorumu soruyorum Sayın Genel Müdürüm: Yüzde 134 kâr marjı olarak ve tek el olan Eti Maden ve borla alakalı olarak siz ticareten zarar veya bir sıkıntı hissettiniz mi?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Önce şirket genel müdürlerinin maaşlarını söyleyin, sonra...

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) - Bu kârlılığın medyaya yansımaları, bu kârlılığın tutanaklara yansımaları sizi olumsuz bir şekilde etkiledi mi; bir. Sayıştay raporunda da burada geçtiği gibi...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayıştaya biz sorarız.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Yok, ben yazılı olarak kayıtlara geçmesi için efendim, yazılı olarak soracağım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tamam, peki.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) - Çünkü her şey kayda geçiyor, ondan sonra -herkesin tabii ki yandaş medyası da vardır- medyada diyor ki: “Ben Sayıştaya sordum, cevap alamadım.” Sayıştay, lütfen -kayıtlara geçmesi için söylüyorum- sizi kim tehdit etti? Çünkü az önce kullanılan ifade ve Plan ve Bütçe Komisyonunda Sayın Vekilin yapmış olduğu 11/11/2020 tarihli konuşmada “Sayıştaya baskı yapıyorlar ve Eti Madenin raporları değiştiriliyor.” diye ifadesi var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Şu tehdit etti.” mi diyecek burada? Ne diyecek yani?

AHMET TAN (Kütahya) – Deniz Bey, müsaade eder misiniz?

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Ben yazılı olarak soruyorum, Sayıştaya da bunu soracağım.

Saygılarımı sunuyorum, hayırlı akşamlar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Benim sorduğum soruları da, yanıt alamadığım soruları da sorsaydın, onları da sorsaydın. Kırka Boraks...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Genel görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, Sayın Genel Müdürüm, sayın milletvekillerimizin görüşlerini, sorularını dinlediniz, soruları yanıtlamak üzere sözü size veriyorum. Genel hatlarıyla Sayın Genel Müdürüm, pandemi koşullarını da göz önünde bulundurarak kısa ve öz...

Buyurun.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; bu görüşmeler olsun, bu görüşmelerin dışında bütçe görüşmeleri olsun, onun dışında Eti Madenle ilgili ne zaman hangi basın organına, hangi medyaya, hangi internet sitesine ne haber düşerse biz bu haberlerin tamamını mutlaka değerlendiriyoruz ve bu haberleri gündemimize alıyoruz. Sayın vekillerimizin bize yönelttikleri bütün eleştirileri biz kulak arkası etmiyoruz, hepsini ciddiye alıyoruz ve bütün ciddiyetimizle bunu kendi şirketimizle, kendi kurumumuzla, arkadaşlarımızla paylaşıyorum, aynı zamanda sizin sormuş olduğunuz soru önergelerine bütün açık yürekliliğimle cevap vermeye çalışıyorum.

En son konudan geriye doğru, benim aklıma gelenleri, not aldıklarımı da sizlere aktarmak istiyorum. Haluk Gani Bey 2018 Aralık ayında Eti Madenin, Etimine USA’nın Genel Müdürü olmuştur Sayın Komisyon Başkanım. Bahsedilen konuların tamamı -az önce sayın vekillerimizin de söylediği gibi- 2016’nın, 2017’nin konusudur, yani 2018’in Aralık ayında göreve başlamış bir arkadaştan bahsediyoruz. Sayın vekillerimizin değişik zamanlarda yapmış olduğu konuşmalarda göstermiş oldukları evrakları, biz o gösterdiklerinde görüyoruz. Ve sayın vekillerimiz konuştuklarında biz onu hemen büyütüyoruz, bu evrak ne acaba diye bakıyoruz. Acaba ne, nereden alınmış? İnceliyoruz ve inceleyip, bakıp bir yanlış yapmamak adına -burada çünkü bilgi vereceğiz, konuşmalarımızda bilgi aktaracağız- bu evrakları, dokümanları kamuya açık alanlardan buluyoruz.

Şimdi, bizim Haluk Gani diye Genel Müdürtümüz olan arkadaşı sizler Etimine USA’nın internet sitesinden girip arkadaşın ismini ve resmini görebilirsiniz ama öyle haberler yansıyor ki sayın vekillerimizin konuşmalarından sonra bakın bir anda Haluk Gani bu takkeli, sakallı arkadaş oluyor. Bakın -gazetenin ismini söylemeyeceğim- Haluk Gani bu oluyor. Haluk Gani bu değil, Haluk Gani arkadaşımız bu. Bakın...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, evrak var, evrak, bağış yapıldığına dair.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Yalan, yalan.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Bir dakika efendim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen, dinleyelim Sayın Genel Müdürtümüzü.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Haluk Gani arkadaşımız bu. Haluk Gani arkadaşımız, bu “Moutasem Atiya” denen “YouTuber” Müslüman oluyor bir anda.

Şimdi, sizler böyle kastetmemiş olabilirsiniz ama böyle yansıyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Genel Müdürüm, bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, lütfen...

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Şu anda sizlerin söylemiş olduğu...

ATİLA SERTEL (İzmir) – O işi bize mi bağlıyorsunuz?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Hayır efendim, ben genel bilgi veriyorum.

AHMET TAN (Kütahya) – Komisyon Başkanımıza söylüyor.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Sayın Vekilim, ben...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, “Komisyon Başkanımıza.” dedi, bize hitaben.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Komisyon Başkanımıza hitap ediyorum ben.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arkadaş TÜRKEN Vakfında görev almış mı, almamış mı? Lütfen söyler misiniz?

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Sayın Komisyon Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, evet, hızlı bir şekilde.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Şunu anlatmak istiyorum efendim...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, yazılı olarak verin bunların hepsini, detaylı olarak, yazılı olarak istiyorum sizden.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Peki, diğer konulara kısaca değinebilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Genel Müdürüm, yazılı olarak istiyoruz, detaylı olarak hepsini.

ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ SERKAN KELEŞER – Sayın Vekilim, kısaca diğer konulara da değinmek istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum, yazılı olarak istiyorum.

Peki, teşekkür ederim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, TÜRKEN’de de görev almış.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, geçtik.

Genel Müdürümüz de yazılı olarak verecek.

Oyluyoruz şimdi.

AHMET TAN (Kütahya) – Yavuzyılmaz, seni tam sevmek üzereydim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Arkadaşlar, lütfen...

Oyluyoruz.

Sayın Tan, lütfen...

Şimdi Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü 2017 ve 2018 yılı hesap dönemlerine ilişkin sonuç bölümlerini ayrı ayrı okutup ibraya sunacağım. Önce 2017 yılı sonuç bölümünü okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2017 yılı bilançosu ve 1.800.161.167,17 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2017.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım lütfen... İbra ediyoruz.

Evet, 2017 yılının sonuç bölümü okunduktan sonra ibra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Şimdi, 2018 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç: Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2018 yılı bilançosu ve 3.325.777.664,04 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Evet, Sayın Genel Müdürüm, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018...

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – O yalan haberleri de bize versinler.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ya arkadaş, yalan haberle bizim ne alakamız var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biraz terbiyeli ol, terbiyeli!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen...

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Bak, haddini bil!

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bak, Ziver, laf atıyorsun oradan, ayıp ediyorsun. O haberle bizim alakamız yok.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen...

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Terbiyenin boyunu aşma..

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Değerli Komisyon üyeleri, gündemimize 17 Mart 2021 Çarşamba günü Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam edeceğiz.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati:19.25

